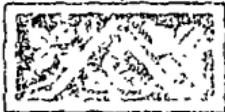

**POPORATIA ȘI CLASELE
SOCIALE DIN BUCOVINA**

**TIPOGRAFIA „LUPTA”, N. STROILO
BUCUREŞTI, CALEA VICTORIEI, 113**

I.E.TOROVTIU

□ □

 POPORATIA SI
CLASELE SOCIALE
DIN BUCOVINA

— CU 12 HÄRTI —

NO. 31-38

BUCOVINA

Lui Aurel Morariu
amintire din zilele noastre
de fragedie, cu drag,
Buc. 15 Mai 1916. I.E. Torovtiu
Lei 2.

BUCURESTI

1916

CUPRINSUL :

Introducere	pag.	9
I. Poporația	"	29
II. Clasa dirigentă	"	127
III. Clasa de mijloc	"	199
IV. Clasa țărânească	"	405
Concluzii	"	425

INTRODUCERE

Interesul tot mai mare ce se arată zilnic pentru Români din țările de sub coroana habsburgică, cere negreșit o descriere exactă și temeinică a Bucovinei și Ardealului, pentru ca în lumina unor date concrete să se cunoască mai bine pământurile văduvite acum de frații noștri cei mai buni, pământurile, din cari stăpânirea austro-ungară a smuls cu putere și vicleșug floarea lor, feciorii și cei mai în vlagă bărbați români până la vîrstă de cincizeci de ani, și i-a trimis în foc în rândurile dintâi ale cumplitului războiu de astăzi, lăsând în schimb neatinsă toată

paragina și neghina străinismului, ca să stăpânească și să poruncească pe moșia fraților noștri pieriți în lupte pentru o cauză streină....

Politica sgomotoasă a Maghiarilor atrăgea întotdeauna mai mult atenția Românilor din Regat asupra Ardelenilor, pe când cea a Austriacilor, făcându-se între culise, pe șoptite și cu mai multă insinuare, a fost mai puțin bătătoare la ochi și a avut în schimb și un mai sigur efect de distrugere. Sistemul исcusit de guvernare al Austriacilor, evitând de obiceiu excesele, ascundea pusătirea elementului românesc din Bucovina subt o fata morgana, aşa că cei ce priveau dela București nu arareori avură iluzii optice...

Dela deslănțuirea catastrofei europene Bucovina a fost studiată într'o serie întreagă de valoroase publicații,

datorite oamenilor noștri de știință și cu dragoste pentru cea mai chinuită provincie românească. Astfel, profesorii universitari domnii N. Iorga, I. Nistor și D. Onciu, membrii ai Academiei Române, discută și resolvă diferite probleme speciale din trecutul Bucovinei.

Pentru a informa lumea străină, de câte ori apare o lucrare de valoare a-supra Bucovinei, d. Iorga o recenzează în «*Bullettin de l'Institut pour l'étude de l'Europe sud-orientale*», exprimându-și totdeodată alături de părerile autorului și judecata sa documentată asupra chestiunilor istorice și complectându-le din bogăția sa de cunoștință universale.

Cercurile politice din Bucovina, și din când în când și cele din România, s-au agitat mult și multă vreme în jurul întrebării, dacă Românii sau Rutenii

sunt locuitorii autohtoni ai Bucovinei și dacă aceasta se rutenizează sau se romanizează. În studiul său «Românii și Rutenii în Bucovina»¹⁾ d. Iancu Nistor clarifică pe deplin această chestiune, izbutind prin cunoștințele sale istorice să nimicească odată pentru totdeauna acea faimoasă ipoteză a romanizării, susținută de oameni neorientați în materie sau, mai ales, de rea credință, și dovedind cu prisosință, că cea dintâi organizație politică din Bucovina se datorește hotărât numai Românilor, locuitorilor ei celor mai vecchi, și că țara aceasta, odată ajunsă subt coroana habsburgică, începu să se rutenizeze în măsură tot mai mare și continuă a se ruteniza fără întrerupere până în

1) I. Nistor: „Românii și Rutenii în Bucovina”, studiu istoric statistic, ed. Academiei Române, București 1915, prețul 2 lei.

zilele noastre, procesul rutenizării petrecându-se chiar subt ochii și cu ajutorul stăpânirii austriace, care întotdeauna neîndreptăția și îngenunchia pe unii, favoriza și ridică pe alții, în vederea scopurilor politice urmărite de ea.

Cu prilejul împlinirii a 140 ani dela anexarea Bucovinei de către Austria—anexare întâmplată la 26 Aprilie (7 Mai) 1775 — d. D. Onciuț ține la Ateneul Român o conferință asupra trecutului Bucovinei până la întemeierea principatului Moldovei și arată cele mai însemnate fundațiuni românești pe teritoriul ei ¹⁾.

Tot cu acest prilej domnul A. Morariu scrie istoria Bucovinei²⁾, dela anexare

1) Dimitrie Onciuț: „Din trecutul Bucovinei“, Inst. de arte grafice, „Speranța“, București 1915, prețul 60 bani.

2) Dr. Aurel Morariu: „Bucovina 1774—1914“ în Biblioteca Bucovina No. 11—16, Librăria Pavel Suru, Calea Victoriei 85, București 1915, prețul 1 leu 50 bani,

și până în prezent. Evocând trecutul țării, trecutul ei atât de românesc, d. Morariu face istoricul anexării și izbutește să arate prin o precisă documentare, cum «Austria, prin samovolnicie, prin intrigi, prin mită, corupțiune, trădare și asasinare, ajunge a fi vremelnică stăpână a Bucovinei»¹⁾). Domnul Moldovei Grigore Ghica fu asasinate de Turci, în urma legitimului său protest împotriva violării teritoriale a țării sale. În capitolul al II lea urmează o reconstruire a stării generale din Bucovina de pe vremea trunchiării ei din trupul Moldovei. Această reconstruire se bazează pe un bogat număr de izvoare, referitoare la școală și biserică, la starea economică, la administrație și justiție. Tabloului din trecut autorul îi opune apoi un tablou al pre-

1) Morariu, op. cit. pag. 23.

zentului, din care se poate vedea unde a ajuns neamul românesc din Bucovina după 140 ani de stăpânire austriacă. Bogăția de izvoare, sugestiva evocare a trecutului, selecția și gruparea chestiunilor pentru a fi lămurite, exactitatea absolută a cadrelor, în cari intră materialul fiecărei chestiuni, apoi siguranța cu care autorul își desvoltă subiectul propus, și stilul elegant și lapidar, toate acestea fac din cartea d-lui Morariu o adevărată enciclopedie a Bucovinei — după cum a caracterizat-o d. Moldovanu¹⁾.

Dar scrierile amintite arată sau explică lucrurile și împrejurările din Bucovina numai până aproape de începutul războiului actual. Cele ce se petrec în Bucovina de la decretarea mobilizării generale în Austria, adeca-

1) „Neamul Românesc”, anul X, No. 17.

dela 30/17 Iulie 1914 înceace, până la apariția scrierii d-lui Dr. Nicolae Coman asupra Bucovinei: «Martiriul Bucovinei 1914 — 1915»¹⁾), nu străbătuseră deloc în publicitatea română; căci puținele și fragmentarele știri ce apăreau singuratice și sfioase prin cele zile, în comparație cu realitatea tragicelor evenimente din Bucovina, sunt identice cu aproape nimic. Cartea d-lui Coman prezintă o muncă foarte grea și foarte îndrăzneață, atât pentru imensitatea materialului ce oferă împrejurările și întâmplările actuale din Bucovina, cât și pentru dificultățile pe care starea de războiu le opune oricărei anchete și cercetări amănunțite și temeinice. Totuși autorul

1) Dr. Nicolae Coman: „Martiriul Bucovinei 1914—1915“, 286 pag. în Biblioteca Bucovina No. 20-26, prețul 1 leu 50 bani, depozitul general Pavel Suru, București Calea Victoriei No. 85.

a izbutit pe deplin, ca în cadrul îngust al unei singure scrieri să înfățișeze un complect tablou al înfiorătoarei stări de lucruri din Bucovina, expunând și explicând din toate punctele de vedere prăpădul răsturnat de către Austriaci, mâna în mâna cu Jidanii, asupra poporului românesc de acolo. Mobilizarea confusă, recrutările părtinitoare, vitregul tratament al soldaților români, persecutarea și nimicirea lor intenționată, tot sistemul de exterminare a populației române pus în aplicare cu ajutorul și sub hipnotica influență a jidovimei talmudice, parazitare, toate mijloacele și metodele perverse și perfide, de cari se servesc autoritățile austriace și Jidanii, pentru a stârpi, cu profit de toate categoriile, elementul autohton al țării, denunțul fals, organizat, agențiile provocatoare, și ca-

nele și persecuțiunile, arestările și bătăile nedrepte, fără nici un temeu sau pe motive ridicolе, fără nici un alt temeu decât numai cu scopul de a-i intimida și batjocuri, numai din pofta și placerea de a maltrata sau numai cu scopuri de șantaj, procesele și întemnițările pe nedrept, deportările, confinările, spânzurătorile aranjarea bandelor de franctirori, zise «legiunea bucovineană», numai cu scopul — firește neizbutit — de a provoca pe Ruși să pustiiască țara, abuzurile criminale ale jandarmeriei cu prilejul rechiziționărilor și aprovizionării armatei, mizeria — soră cu foametea — a populației române, abuzul și specula neumană, de hiene, ale Jidanilor cu mijloacele de traiu, fie ele și cereale românești, atitudinea perfidă a veneticilor față de Ruși și față de popu-

lația română — chiar și subt ocupățiunea rusească — toate acestea, și încă multe altele, pe cari nu le mai putem induce aici din lipsă de spațiu, sunt expuse sistematic, clar, scurt, documentate cu fapte și date indeniabile, după nume, cifre, localitate și timp. Stilul este concis, precis, cântărit. Argumentarea — inexorabilă. Expunerea, când gême subt povara lucrurilor ce enarează, când clocotește de revoltă înăbușită, când e de un sec ironic și de un cinism ca și acela, cu care Austriacii și Jidanii își aplică și realizează în mod aproape mașinal sistemul lor de exploatare săngeroasă și extirpare a neamului nostru din Bucovina.

Cetind această carte, primești impresii incomunicabile și senzații ce nu se pot reda.

Sfârșind, trebuie să mai spunem, că această carte, dacă acum se prezintă ca cea mai izbutită scriere de propagandă pentru chestiunea Bucovinei, ea totuși nu pierde nimic din valoarea ce-i va reveni odată pentru istoria martiriului Bucovinei din anii 1914—1915, ai marelui catastrofei europene. Multele date exacte privitoare la luptele în stil mai mic, la nesfârșitele ciocniri și hărțueli ce-au avut loc pe pământul Bucovinei, îi vor asigura, în afară de împrejurările amintite, tratate ca chestiuni principale, un loc onorabil printre izvoarele și durerioasele documente, de cari cercetătorul din viitor al vremurilor noastre va trebui să țină seamă.

Noi acum în legătură cu discutarea acestei recente publicații ne mărginim a constata, că din actuala atitudine a

Austriacilor și Jidanilor față de Români din Bucovina nu rezultă în fond nimic nou. Schimbarea s'a făcut numai în formă. Evenimentele războiului, prin încurcala și tulburarea produsă de ele în Bucovina, i-au sedus să lepede numai masca de pe intențiunile și sistemul lor vechiu, ascuns, după care urmăriau în mod lent, încet, dar pentru aceasta și destul de sigur distrugerea pe toate terenele a vieții etnice a neamului nostru de acolo. Ceea ce în trecut se efectua prin germanizarea învățământului, prin exploatarea și expatriarea populațiunii românești cu ajutorul cămătarismului, alcoolului, administrației și justiției străine, adecă jidovești, se face astăzi, fără mască, direct și brutal, cu ajutorul tunului, streangului, temniței, molimelor și mizeriei. Dar, drasticitatea aceasta

a procedurilor evreo - austriace înseamnă și un bine din punct de vedere românesc general : ea a spulberat odată pentru totdeauna și cel din urmă rest de simpatie și de încredere față de Austriaci, la toată suflarea românească onestă și sinceră, și dincoace și dincolo de frontieră. Ea ne-a dat înc'odată cea mai netăgăduită și cea din urmă dovată, că pentru Români nu poate fi viață și viitor decât într'o Românie mare și liberă !

*

Considerând publicațiile arătate mai sus, rezultă deci că în aceste vremuri de izbeliște și de restrîște biata Bucovină a fost învrednicită de mai multă atențiune ca altădată. Dar și presa cotidiană se ocupă acum mai adesea de stările anormale din Țara Fagilor. S'ar părea așa dar că orice dorință de a

mai scrie ceva despre Bucovina, ar fi inutilă și zadarnică, deoarece chestiunile pentru lămurire și discuție s'ar fi epuizat. Intrucâtva e îndreptățită această părere. Dacă însă totuși în cele ce urmează se va încerca precizarea unor date concrete asupra poporației și asupra claselor sociale din Bucovina, atunci aceasta se face din trei pricini: întâiu, pentru că o carte mai mult despre Bucovina, dacă chiar n'ar putea aduce un real folos cauzei mari românești, în orice caz nu poate strica; apoi, pentru că de fapt chestiunea poporației și a claselor sociale din Bucovina, așa cum se prezintă ele, fiecare pentru sine ca un întreg, ca factori organici ai unei sau altei națiuni, i s'a dat prea puțină atenție până acum; și, în sfârșit, lucrarea aceasta pornește mai ales pentru a putea ajunge la concluziile fi-

rești, logice și inevitabile, dela sfârșitul cărții, concluzii dela a căror observare depinde în special existența neamului românesc din Bucovina, în chiar România mare de mâne, și în genere puterea sau robia socială a Românilor de pretutindeni.

Capitolele despre clasa dirigentă și clasa de mijloc aduc ceva nou numai pentru cercurile de cetitori din România, întrucât în Bucovina se cunosc studiile mele statistice¹⁾, cari formează substratul capitolelor amintite. Convins fiind că numai în lumina datelor statistice putem cunoaște, cu precizie matematică, puterea unui popor, mă hotărîi, în vremuri mai liniște, să

1) I. E. Torouțiu: 1. „Români și clasa dirigentă din Bucovina“, Editura Societății Academice „Junimea“, Cernăuți 1911; 2. „Români și clasa de mijloc din Bucovina“, vol. I. Meseriașii, vol. II. Negustorii, Editura Societății Meseriașilor Români, Cernăuți 1912.

studiez problema economică a popo-
rului nostru din Bucovina, desgropând
din colosul registrelor oficiale acele
stânci vorbitoare—cifrele—cari, puse
față în față, ale noastre cu ale străinilor,
au menirea să ne arate treapta
la care am ajuns sau pe care am fost
lăsați îndărât de ei. Studiile de natura
aceasta sunt o necesitate a timpului.
Lupta pentru existență, concurența și
rivalitatea dintre neamuri, este atât de
mare, mai ales în caleidoscopul buco-
vinean, încât întotdeauna se simte ne-
voia unui bilanț încheiat, din care să
se vadă lămurit activul și pasivul unei
națiuni, pentru a putea ținea pas sau
piept cu cealaltă.

Pentru a duce în eroare opinia pu-
blică românească, autoritățile și presa
străină—cu deosebire cea evreească—
mereu se străduiau să arăte pri-

mejdia unei pretinse iperproducții în clasa dirigentă din Bucovina. Strigătul amintitei prese devenea cu atât mai asurzitor, cu cât deșteptarea pătrundeau mai mult la sate și țărăniminea începea să dea an de an un contingent mai simțitor pentru clasa dirigentă, trimițându-și copiii lor la orașe pentru a urma școalele secundare. Pentru a răspunde aceluia strident strigăt s'au publicat odată studiile statistice arătate mai sus, iar astăzi, dând la lumină în cele ce urmează numai părți sumare din ele, intenționăm cu totul alt-ceva : să punem la dispoziția publicului românesc de aici câteva pagini de orientare asupra claselor sociale din Bucovina, pagini care ar putea servi la indicarea eventualelor măsuri de îndreptare pentru fiecare clasă în parte—după ocuparea Bucovinei și restabilirea păcii,

Să vedem deci cum se prezinta raportul claselor sociale ale diferitelor neamuri din Bucovina la izbucnirea războiului, ca să putem apoi socoti cam ce poate să rămână la începutul păcii.

I. POPORATIA

I. POPORĂȚIA

Clasele sociale sunt factorii organici ai unei națiuni; ele sunt membre ale unui corp, care trebuie să ducă o existență ibridă, când că ar numai unul din membrele lui nu s'a desvoltat în mod normal și proporțional sau lipsește cu desăvârșire. «Clasele sociale sunt aderărate organe, prin cări ființele vii, națiile, își îndeplinesc funcțiile vitale ale organismului lor».

«Clasele nu sunt dar formații artificiale, arbitrară, ale unor instituții vremelnice — precum își închipue acei cări cred că ele s'ar putea și desființa prin vre-o măsură legislativă — ci producțe naturale ale evoluției, cu caracter permanent, progresiv în diferențiere, întrucât răspund necesității economice fundamentale, a procurării mij-

loacelor de existență poporației, pe calea cea mai lesnioioasă, în conformitate cu legea economiei puterilor»¹⁾.

Puterea unei clase sociale nu se poate cunoaște astfel decât numai cunoscându-se exact și puterea organismului, căruia îi servește; trebuie aşadar să se cunoască puterea numerică a națiunii și totdeodată să se examineze raportul dintre clasele ei sociale.

Drept aceea dăm mai jos un tablou asupra creșterii poporației din Bucovina, dela anul anexării — 1774 — și până la cea din urmă catargrafie făcută de stăpânirea austriacă în Bucovina — la 1910. Datele statistice referitoare la poporație le scoatem din lucrările amintite ale domnilor Dr. I. Nistor (p. 156) și Dr. A. Morariu (p. 47), cari la rândul lor s'au folosit de publicațiile ofi-

1) A. C. Cuza : „Naționalitatea în artă“, pag. 214.
ed. II, Minerva București, 1915, prețul 2 lei.

ciale ale ducatului Bucovina¹⁾.

Tabela ce urmează se deosebește de cele ale d-lor Nistor și Morariu numai prin unele schimbări în ceeace privește aranjarea coloanelor.

Anul	Români	Ruteni	Evrei	Ceilalți Străini	TOTAL
1774	63.700	8.400	526	2.374	75.000
1779	87.811	21.114		8.000	116.925
1786	91.823	31.671		12.000	135.494
1800	150.000		48.481		198.481
1848	209.293	108.907	11.580	47.801	377.581
1851	184.718	142.682		51.136	378.536
1860	202.655	170.983		83.282	456.920
1869	207.000	186.000	47.700	70.664	511.364
1875	221.726	202.700	51.617	67.872	543.915
1880	190.005	239.690		138.758	568.453
1890	208.301	268.367		165.827	642.495
1900	229.018	297.798	100.893	102.486	730.195
1910	273.254	305.101	102.919	113.655	794.929

1) Mitteilungen des statistischen Landesamtes, Heft XVII,
Czernowitz 1913.

Până la anul 1880 catagrafia popoarelor din Austria se făcea în aşa fel că naționalitatea unui individ se stabilea după limba maternă (Mutter-sprache). Tendința pangermanistă ce se observă la Viena dela 1880 înceoace aduse o schimbare pentru catografiile următoare în favoarea ideei urmărite. Contele Taaffe, pe atunci ministru-președinte și de interne, decretă prin o lege specială, că recensământul nu se va mai face după limba maternă, ci după limba de conversație (Umgangsssprache). Oricine poate înțelege că principiul acestei legi e o curată neghiobie, pe care însă guvernul central trebuia s'o facă, pentru ca să să dea comisarilor c.r. o armă, cu ajutorul căreia să poate aduce la îndeplinire ideia pangermanistă. Rezultatul obținut este uimitor de favorabil

pentru guvern și izbitor de anormal pentru Români.

Punem față în față cifrele catagrafiei înainte de aplicarea faimoasei legi a lui Taaffe :

In anul 1875 s'au aflat 221.726 Români, și după aplicarea ei :

In anul 1880 s'au aflat numai 190.005 Români.

Sanctionarea acestei legi diabolice a avut pentru neamul românesc din Bucovina urmări dezastrosoase și nespus de pagubitoare. Prin ea s'a dat organelor administrative mâna liberă de a comite abuzuri, de a introduce la catagrafie pe individ în rubrica cele convenia. Bunăoară, dacă Românul declara că cunoaște limbele : română, germană și ruteană, era introdus în lista ruteană sau chiar în cea germană. Zicem în lista cea ruteană,

pentru că e un fapt cunoscut dorința Austriei de a avea un partid puternic al Ucrainilor, cu privilegii și libertăți aproape nemărginite, pentru a arăta Ucrainilor din Rusia situația «fericită» a conraților lor din Austria și prin aceasta pentru a-i face pe aceia să graviteze în afară, în cazul aceasta înspre Austria. De aici protejarea Rutenilor austriaci de cătră diferite guverne centrale și locale, de aici luptele Românilor bucovineni pentru drepturile bisericei și școalei, lupte în cari guvernele întotdeauna au ajutat pe Ruteni în defavorul Românilor.

Comisarii chezaro-crăiești au mers chiar aşa de departe cu protejarea Rutenilor, încât comiteau crima falșificării listelor catagrafiei ștergând ulterior cuvântul limbei de conversație «românește» și înlocuindu-l cu «rute-nește».

Prin aceste mijloace, la ultima catagrafie din 1910 s'a putut ajunge la următoarele date :

După limbă : Români : 273.254 ; Ruteni : 305.101 ; Germani : 168.851 (dintre cari 102.919 Evrei) ; Poloni : 36.210 ; Boemi, Moravi : 1.005 ; Maghiari : 10.391 ; Sloveni : 80 ; Serbo-Croați : 1 ; Italieni : 36.

După religie: Ortodocși : 547.603 ; Romano-Catolici : 98.565 ; Greco-Catolici (uniți) : 26.182 ; Armeano Catolici : 657 ; Ultramontaniști: 14; Armeano-Orientali : 341 ; Evrei (Mosaici) : 102.919 ; Luterani: 20.029; Evanghelici-Reformați: 484; Lipoveni : 3.232; Anglicani: 1 ; Menoniți : 1 ; Mohamedani 14; fără confesiune : 62.

E de observat că la limba germană sunt trecuți și Evreii, iar la Rutenii ortodocși și Lipovenii. În numărul 168.851 Germani se cuprinde și nu-

mărul de 102.919 Evrei, iar în numărul 305.101 Ruteni sunt cuprinși și 3232 Lipoveni.

Prin falsificarea listelor, Români au fost trecuți cu zeci de mii în numărul Rutenilor, iar Evreii în numărul Germanilor, numai ca cei dela centrul vienez să se poată mânăia că și în Bucovina germanizmul..... înfloreste și ucrainizmul — propteaua șandramalei austriace — se întăreste pas cu pas.

Instrăinarea succesivă a elementului românesc din Bucovina a fost favorizată întrucâtva și de poziția geografică a țării. În spre miază-zi și apus contactul Românilor bucovineni cu masele compacte ale Transilvănenilor e împiedicat de Carpați ; înspre răsărit paza draconică a autorităților austriace rupea orice legătură cu Regatul liber ; cel ce trecea granița pentru a vizita România,

era urmărit pas cu pas, chiar aci în țară, de agenți secrete, și întors în Bucovina, vizitatorului i se spunea cu de-a-mănuntul unde a fost și ce a vorbit. Astfel, niște studenți bucovineni, aflându-se la serbarea Unirei la Iași, unul din ei a spus în vorbirea sa: «Noi nu venim la voi, ci noi venim la noi acasă». Reîntorsi în Bucovina, directorul poliției a citat imediat pe cățiva din ei, le-a spus unde au fost și i-a întrebat, care din ei a rostit cuvintele amintite... Dăm aceste rânduri numai aşa ca pildă caracteristică de grijă părintească din partea stăpânirei austriace față de supușii ei. Cel bănuit cu tendințe de gravitate înspre București avea apoi să urce toată viața sa calvarul de suferință și nedreptăți. Aceasta poate fi o dovedă eclatantă, că mai tare decât Carpații măsurile ippersevere ale Austriacilor despart că

un perete de granit poporul românesc din Bucovina de Regatul liber.

Deschis a rămas numai contactul înspre miază-noapte, cu Galiția. Ba mai mult, acest contact dinspre nord s'a întărit prin incorporarea Bucovinei la Galiția, de unde s'a revărsat apoi potopul de Ruteni înspre sud... La anexarea Bucovinei, Austria a aflat pe teritoriul ei de 10.100 km² populație de 75.000, cu o majoritate sdrobitoare, românească (63.700 Români la 1774); rezultatul ultimei catagrafii din 31 Decembrie 1910 dă un număr de abia 273.254 Români și 526.844 străini (la 1774 se aflau numai 11.300 străini !) — întreaga populație a Bucovinei reprezentând numărul de 794.929 suflete.

Privind cifrele din coloana Românilor, de pe tabelă, putem observa că

creșterea populației românești merge într'un chip foarte normal până în anul aplicării legii lui Taaffe. La 1880 în loc să se afle o creștere normală a populației românești, comisarii delegați cu recensământul constată că numărul Românilor a scăzut dela ultima cata-grafie din 1875, aşa dar în 5 ani, cu 31.721 suflete. Aceasta poate fi un exemplu tipic pentru mentalitatea austriacă și mijloacele de cari se folosește, când e vorba de urmărirea unei idei. Dar de aici înainte falșurile sistemului de guvernare austriacă se țin lanț. Toate calculațiile oficialității se întemeiază pe această statistică oficială și pe baza ei se clădesc concluziile, de cari cei de sus au nevoie, și dau drepturile în conformitate cu dânsa.

Prin mită, corupțiune, asasinare și falșuri au câștigat Austriacii Bucovina,

cu aceleași mijloace au gospodărit în ea vreme de 140 de ani. Pornind aşa dar dela o premisă falşă, ei obțin astăzi și un rezultat fals. Astfel cădirea pajurei duble așezată fiind pe nisip, uraganul ce să pornit asupra Europei, nu va înceta până ce nu va spulbera totul ce va afla cădit pe minciuni și samovolnicie. Ea—Austria—a ridicat întotdeauna sabia împotriva celor slabii, și cine ridică sabia, de sabie pierde!

Ideile conducătoare în politica poporației, urmărite de statul austriac până la 1880, erau centraliste și pangermane. Ele se arătau pe față și foarte lămurit. Astfel, la 2 August 1750, vorbind despre introducerea limbii germane în școlile austriace, consilierul von Gebler zice, în sfatul împăratesc, între altele următoarele : «Der Staat muss darauf arbeiten, nach und nach ein Volk zu

werden», adecă : «Statul trebuie să tindă într'acolo, ca încetul cu încetul să ajungă a fi un popor»¹). Cităm mai departe din cacea amintită a d-lui Aurel Morariu (pag. 39) câteva rânduri, în cari ni se arată și atitudinea celui mai liberal dintre toți domnitorii habsburgici, atitudinea lui Iosif al II-lea (1780—1790) față de tendințele pangermane observate de centrul imperiului : «Impăratul Iosif al II-lea n'a putut să rămâne neinfluențat de mediul în care trăise, iar ideile sale pangermane rees cu toată evidența din răspunsul ce l dete Maghiarilor, cari protestaseră contra decretului curții din 19 Decembrie 1788, prin care se luase hotărârea, ca și în Ungaria legile să fie publicate numai în limba germană.

Vezi : Dr. A. Fischel : „Das österreichische Sprachenrecht“, pag. XXXIV, citat după : Dr. Aurel Morariu : „Bucovina 1774—1914“, pag. 39.

Impăratul le răspunse : Limba germană este limba universală a împărației mele. De ce să admit eu, că într'o singură provincie legile și afacerile publice să fie tratate în limba națională ? Eu sunt împărat al imperiului german ; prin urmare celealte state, pe cari le posed, sunt provincii, cari laolaltă cu întregul stat formează un corp, al cărui cap sunt eu. Dacă regatul ungăr ar fi cea mai însemnată și cea dintâi dintre posesiunile mele, atunci limba aceasta aş face-o limbă de căpetenie a țărilor mele, lucrul însă nu este astfel¹⁾ ». Tot Iosif al II-lea aplică ideia colonizării Bucovinei cu elemente străine, de preferință germane bine înțeles, ca să se ajute înfăptuirea principiului de-o absurditate nemaipomenită că... statul austriac trebuie să ajungă a fi... un popor.

1) Dr. Fischel, op. cit. pag. XLII.

«Pentru a ilustra măcar în parte cări au fost efectele acestui atât de bine organizat și condus sistem de colonizare a Bucovinei cu elemente streine, ne vom folosi aici numai de datele privitoare la ținuturile Solcii. Până pe la anul 1840 au fost stabilite prin apropierea Solcii următoarele colonii : 1. Colonia din valea Solonețului cu 30 familii de Slovaci ; 2. Colonia din Dealul-Iederei (Lichtenberg) cu 30 familiile de Nemți din Bohemia ; 3. lângă Mănăstirea Humorului colonia de pe dealul Pleșa cu 16 familii de Slovaci ; 4. Colonia din Mănăstirea Humorului cu 40 familii de Nemți din Bohemia, și tot atâtea familii de Slovaci ; 5. Colonia Bory cu 30 familii Nemți din Bohemia ; 6. Colonia din Negrileasa (Schwarzthal) cu 40 familii Nemți din Bohemia ; 7. lângă orașul Rădăuți co-

Ionia de pe Tomnaticul Mic cu 23 familii de Unguri; 8. Colonia de pe dealul Minte și Stiviorul cu 50 familii de Gălițieni; 9. Colonia din Karlsberg cu 23 familii de Nemți; și în fine în spre Câmpulung colonia de Rusneci din Breaza»¹⁾.

În chipul acesta deci stăpânirea austriacă a împănat în lung și în lat pământul Bucovinei cu elemente germane și slave, numai ca să se ajungă la încredințarea, că imperiul devine încetul cu încetul... un singur popor, adecă imperiul austriac începe a fi identic cu poporul german. Cu aceste mijloace s'a căutat să se ridice numărul populației din Bucovina până la 1880 și cu aceste tendințe s'a făcut și recenzământul până atunci. «Statul trebuie să tindă într'acolo, ca încetul

1) Morariu, op. cit., pp. 44, 45.

cu începutul să ajungă a fi un singur popor». Cine cunoaște mozaicul popoarelor și mai mari și mai mărunte din babilonia austriacă, acela își poate ușor închipui ce urmări grozave trebuie să fi avut de suferit de pe urma acestui faimos principiu celeialte popoare germane. Și astăzi sigur că visul Nemților, născut din cea mai strășnică grandomanie, s'ar fi îndeplinit, dacă legile firii, legile pentru conservarea speciei, puterea de vitalitate a celoralte popoare ar fi îngăduit astfel de monstruozități nemai-auzite pentru fabricarea artificială a unui anumit popor.

Pe la anul 1880 s'a produs în cercurile dirigiuitoare o schimbare de tact cu privire la politica poporației din Austria. Se vede că rezultatele obținute până atunci nu dovedeau nicidcum eficacitatea sistemului de impilări, în-

genunchiări și de distrugere a popoarelor negermane, numai cu scopul ca pe mormântul lor să se înalțe imperiul german compus numai din Germani, imperiul visat de Iosif al II-lea. Cifrele — cel puțin cele privitoare la populația Bucovinei, — arată o rapidă creștere a elementului autohton — a Românilor — și o creștere nu mai puțin normală a celoralte popoare negermane, aşa că și cei dela cîrma statului, deși târziu de tot, totuși vor fi recunoscut că principiul înfăptuirii imperiului german pe ruinele celoralte popoare a fost și trebuie să rămână pentru toate timpurile și în orice împrejurări numai o ridicolă formulă.

În întorsătura din politica centrală austriacă întâmplată pe la 1880 se observă foarte lămurit hotărârea de a sprijini cu orice preț și cu orice mijloace pe acele popoare din monarhie, despre

ale căror sentimente filo-austriace nu mai există nici o îndoială sau cel puțin nu li se putea dovedi mascarea lor, și cari, mai ales, nu au legături de interes vitale cu conaționalii lor din statele învecinate. Astfel, în Galicia au fost sprijiniți Rutenii împotriva Polonilor, pe de o parte pentru că națiunea polonă își are continuitatea dincolo de hotar, în Rusia, pe de alta pentru că Austria se străduia să sugereze Rutenilor ideea că aceștia ar fi chemați să devină antagoniștii Rușilor din imperiul rusesc, și să sprijinească curentul Rutenilor din Ucraina pentru întemeerea regatului ucrain, cîcă sub suzeranitatea Habsburgilor...

In privința aceasta intrigele politice ale Austriei nu s'au estins numai în marginile hotarelor ei, ci și în Rusia. E un fapt cunoscut că Austria chel-

tua an de an sume enorme pentru sprijinirea curentului din Ucraina pentru... desrobirea Rutenilor de sub jugul rusesc și pentru a-i face în schimb robii Habsburgilor. Din identice motive, nu numai față de Rusia, ci și față de România, au fost favorizați și sprijiniți Rutenii din Bucovina pe șocoteala Românilor.

Așa se explică faptul că începând din cel mai extrem nord, dela Nistru, și până la cel mai extrem sud al Bucovinei, de-a-lungul frontierei românești, multe sate au fost colonizate cu Ruteni sau rutenizate în mare parte, cu ajutorul și sprijinul direct al oficialității austriace. Aceasta nu este un fapt întâmplător. E interesant să urmărim după hartă și după tabelele statistice această nefierească creștere a populației rutene de-a-lungul hotarului între Bucovina și

România. Această poporație fu așezată artificial ca un cordon între masele compacte ale Românilor din România și ale celor din interiorul Bucovinei. Acest cordon de Ruteni trece apoi în Galicia prin mijlocul Polonilor.

După ce Rutenii au fost așezați în chipul acesta, de strajă, pentru paralizarea influenței din partea României asupra Românilor bucovineni și din partea Poloniei rusești asupra Polonilor galițieni, Austria dă naștere unui nou partid politic: partidului rutean sau ucrain, după cum îl numeau însiși conducătorii lui.

Acest partid, atât din Galicia cât și din Bucovina, neavând nici tradiții, nici reprezentanți din sinul poporului, acest partid nu este altceva decât o spontană creațiune politică a guvernului austriac, creațiune susținută și menajată numai

din «înalta» rațiune de stat a guvernărilor.

Așadar în conformitate cu bine cunoscutul principiu: divide et impera, abilii stăpânitori pentru triumfarea cauzei lor au întărâtat neamurile împotriva neamurilor și le-au desbinat, căutând apoi să producă din cea mai mică divergență de vederi sciziune și să alimenteze luptele fraticide din sinul fiecărei națiuni.

Așa se explică luptele dintre partidele românești și rutenești din Bucovina. Guvernul prin manopera sa de corupțiune a știut în totdeauna să pue pe Români împotriva Românilor, pe Slavi împotriva Slavilor, pe Români împotriva Slavilor, și invers, sprijinind când pe unii, când pe alții, pentru a se putea ucide întreolaltă. În vederea ideei celei mari urmărite de Austria,

ideea regatului Ucrain subt stăpânirea Habsburgilor, sprijinul acordat de guvern le-a revenit întâiu Rutenilor tineri, ziși și Ucraini, în Bucovina ca și în Galitia.

De altfel, partidul rutean a și dus numai o viață artificială, după cum cu mijloace artificiale a fost conceput și creat. Între partid și popor n'a existat nici odată o coherență. În afara de conducătorii națiunilor beligerante — Români și Rutenii, — poporul a trăit în cea mai perfectă armonie, fiindcă poporul rutenizat de peste Prut, deși și-a pierdut ceeace are mai scump un neam — limba — el totuși încă nu și-a pierdut conștiința că-i Român. Întrebăt fiind vre-un Rutean de peste Prut, cărei naționalități îi aparține, el răspunde cu emfază: «la Woloch», adecă: «Eu sunt Român». Dar pentru a dovedi că

pretinsul partid rutean din Bucovina nu este decât o simplă creațiune spontană a Austriacilor, cu scopul ca să aibă Români cu cine să se războiască, n'avem decât să constatăm că din sinul poporului rutean nici nu s'a putut afla un șef pentru partid. Guvernul a trebut să caute un trădător român, un renegat, pe Coco Wassilko, pe care să-l înjosească la rușinea de a fi șeful creațiunii austriace, numite partidul rutean. Adevărat că aşa conducător îi era Austriei cu atât mai binevenit, cu cât plecarea lui în partidul rutean avea apoi să producă din schimbul de vederi și din slăbiciunile de caracter scizune în tabăra Românilor, cum e cazul lui Aurel Onciu, Florea Lupu, Romul Reuț, etc., «fruntașii partidului» pseudodemocrat.

Deci din pricina mizerabilei politice

externe față de Rusia și România această și mai mizerabilă politică internă făcută de Austria de câteva decenii încoace. Aceste tendințe au impus crearea legii lui Taaffe, sanctionată pentru recenzăminte delă 1880 și până în timpul de față. Numărarea popoarelor trebuia aşa dar făcută după limba de conversație în aşa fel, ca poporul rutean, protejat din motivele cunoscute ale politicei externe, să iasă în majoritate sdrobitoare față de Români, pe cari Austria nu-i dorea puternici în primejdioasa apropiere a României. Austria se străduia să aibă în Ruteni un puternic bloc străin, care să șază în coastele României. De aici falșurile în numărarea acestor popoare, falșuri favorabile Rutenilor și defavorabile Românilor din Bucovina și implicit României. Pe baza acestei sta-

tistice falșe stăpânirea austriacă dedea apoi Rutenilor drepturi în biserică, școală, administrație, justiție, în sfârșit în întregul organism al ducațu'ui Bucovinei. Toate acestea mergeau pe socoteala Românilor.

Așa trebuie deci privită statistică oficială referitoare la catagrafiile dela 1880 până 1910. Cu aceste pregătiri vom privi aşa dar și statistica oficială din din urmă — dela 1910 — cu atât mai mult, cu cât îndărjitele luptele politice dintre Români și Rutenii din Bucovina în cei din urmă ani până la izbucnirea războiului se întăiseră pe toate terenele vieții publice, luând proporții primejdioase pentru situația Românilor, drept consecință a frauduloasei legi a lui Taaffe și a actelor făcute în frauda dispozițiunilor altor legi, și grație sprijinului direct, fățis și provocător dat Rutenilor de guvernul austriac.

Tabelele statistice ce urmează sunt lucrate după : « Mitteilungen des statistischen Landesamtes des Herzogtums Bukowina, Heft XVII., Czernowitz 1913 », publicația oficială, care cuprinde rezultatul celei mai recente catagrafii din Bucovina, dela 1910. În formă însă ele nu sunt identice cu tabelele din statistică oficială. Deoarece numărarea popoarelor în Austria s'a făcut în spiritul legii lui Taaffe, adecă după limba de conversație, noi ne-am simțit nevoiți să introducem o mică schimbare în aranjarea materialului statistic din publicația oficială.

In statistică oficială s'a publicat rezultatul catagrafiei din 1910 în 2 tabele; în tabela întâia se dă rezultatul după confesiune, în tabela a doua după limba de conversație. Cari sunt confesiunile recunoscute în Austria și ce

înțelege oficialitatea austriacă prin cuvintele : « limbă de conversație », despre acestea insistăm mai pe larg în comentarul tabelelor statistice. Înnainte de a trece la publicarea tabelelor, ținem să atragem atențunea cetitorilor asupra schimbării introduse de noi în aranjamentul statistic oficial.

După tabela limbei de conversație și după cea a confesiunilor noi am reconstituit tabela naționalităților în aşa fel, că indivizii declarați la limba de conversație română i-am socotit ca fiind Români, pe cei la limba ruteană — Ruteni, și a. m. Rămân încă Evreii, pe cari trebuia să-i scoatem din tabela confesiunilor și să-i punem alături de celealte națiuni de pe pământul Bucovinei. Deoarece oficialitatea austriacă nu recunoaște o naționalitate și limbă de conversație evreească, de aceea în

tabela a doua din statistica oficială, în tabela limbilor de conversație, Evreii nu se găsesc într'o coloană specială, ci ei sunt numărați la limba germană și uneori și la alte limbi. Reconstruind tabela naționalităților, fixăm numărul Evreilor după rubrica confesiunii mozaice.

Aceasta este deosebirea cardinală dintre statistica noastră și cea oficială. Din această schimbare rezultă apoi deosebiri de date chiar, deosebiri pe care le explicăm pe larg în comentarul ce urmează imediat după tabele. Localitățile, în cari prin recunoașterea Evreilor ca naționalitate și prin subtragerea lor din numărul celorlalte naționalități se produce o esențială schimbare a cifrelor, acele localități le însemnăm cu note: ^{1), 2), 3)}, etc., și le dăm apoi în o tabelă auxiliară cu cifrele din statis-

tica oficială, în felul cum sunt aranjate în ea; cu ajutorul comentarului și a tabelei auxiliare oricine își va putea reconstrui singur statistica oficială după limbă de conversație.

Ducatul Bucovina are o suprafață de 10.100 km.² și este împărțită în 11 districte politice. Fiecare district poartă numirea după numele orașului cu populația cea mai numeroasă, care oraș e și capitala districtului.

Tabelele statistice ale districtelor și ale localităților din districte sunt aranjate în ordine alfabetică. Incepem însă cu Cernăuți, capitala Bucovinei

După tabelele statistice ale *a)* orașelor cu districtele lor urmează *b)* tabela generală a populației; după aceasta *c)* tabela auxiliară. Cine ar dori să cunoască populația unei localități, ar trebui deci să privească toate tabelele după indicațiile comentarului.

1. C E R N Ā U Ț I
A. Orașul cu suburbiiile

Localitatea	Români	Ruteni	Evrei	Germani	Poloni	Boeni Moravi Slovaci	Sloveni	Italiani	Sârbo-Croați	Maghiari	TOTAL
Cernăuți (oraș)	5569	11259	26651	5927	11516	345	24	13	155	61360	
Suburbiiile :											
Horecea . . .	728	72	72	6	80	—	—	—	—	2	960
Caliceanca . . .	554	801	187	529	980	9	—	—	—	—	3060
Clocucica . . .	1816	1779	817	931	1478	40	—	—	—	—	6861
Mănăsterisca .	920	924	608	1831	646	17	—	—	—	—	4946
Roșa	3853	419	278	3523	193	—	5	—	—	—	8271
Orașul cu suburbiiile . . .	13440	15254	28613	12747	14893	411	29	13	157	85458	

B. Districtul Cernăuțiilor

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Evrei	Germani	Poloni	Boemii, Morovi, Slovaci	TOTAL
1 Bila	7	376	15	4	20	—	422
2 Boian ¹⁾ . . .	5125	382	1181	—	651	1	7340
3 Buda ²⁾	1159	—	41	1	—	—	1200
4 Camena . . .	11	2161	105	4	—	—	2281
5 Ceahor	1540	786	30	128	12	—	2496
6 Cernauca . . .	4	2131	171	28	166	6	2506
7 Chicera	50	726	30	—	3	—	809
8 Corovia	1510	23	26	88	18	—	1665
9 Cotul Bainschi	91	334	4	8	—	—	437
10 Cotul Ostriței ³⁾ .	1596	—	47	—	—	—	1643
11 Cuciur-Mare .	3781	5339	383	197	68	—	9768
12 Dobronăuți ⁴⁾ .	8	1667	151	—	49	1	1876
13 Gogolina	135	450	23	23	24	6	661
14 Jucica Nouă ⁵⁾ .	10	1922	539	—	480	10	2961
15 Jucica Veche .	15	3363	256	116	167	42	3959
16 Lehucenii Teutului	94	660	32	4	157	—	947
17 Lencăuți Privat	1	1295	55	8	35	—	1394
18 Lencăuți Cameral.	1	661	165	44	77	—	948
19 Ludihorecea .	528	168	14	23	16	—	749
20 Lucavița	52	1410	50	6	—	4	1522
21 Mahala ⁶⁾ . . .	2332	—	81	—	—	1	2413

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Evrei	Germani	Poloni	Boemii, Morovi, Slovaci	TOTAL
22 Mamaiești Noi .	—	2766	100	5	29	—	2900
23 Mamaiești Vechi	—	1982	91	—	24	—	2097
24 Mamornița ^{*)}	8	536	20	—	15	1	580
25 Mihalcea . . .	911	1977	80	27	18	2	3015
26 Molodia . . .	2676	815	212	1467	44	5	5219
27 Nouă Sulițe . .	817	102	962	83	117	23	2104
28 Ostrița ^{*)} . .	2319	—	64	—	—	—	2383
29 Rarancea . . .	42	4716	268	17	104	—	5147
30 Stobozia Rarancei .	21	1246	31	12	—	—	1310
31 Revna	8	1442	11	—	4	—	1465
32 Rohozna ^{*)} . .	4	1428	2279	—	496	—	4207
33 Sadagura ^{*)} . .	14	639	3410	—	370	6	4439
34 Șerăuți de jos .	5	840	43	—	21	4	913
35 Șerăuți de sus	—	1807	75	4	102	—	1988
36 Șubranet	—	1829	50	2	5	—	1886
37 Strilețchi Cut . .	1	1858	18	5	—	2	1884
38 Toporăuți	16	895	451	20	78	—	5460
39 Țureni	728	8	73	9	10	5	833
40 Văslăuți	—	2201	165	—	29	—	2395
41 Voloca	3826	11	90	83	17	—	4027
42 Zadobruvca	—	1016	22	8	11	—	1057
Districtul Cernăuțiilor	29446	56873	10914	2423	3532	118	103306

C. Cernăuți cu suburbiile și districtul Cernăuților

Localitatea	Români	Ruteni	Evrei	Germani	Poloni	Boemii Mo- ravi Slovaci	Sloveni	Italieni	Sârbo- Croatii	Maghiari	TOTAL
Cernăuți cu sub- urbiile	13440	15254	28613	12747	14893	411	29	13	157		85458
Districtul Cer- năuților . . .	29446	56873	10914	2423	3532	118					103306
Cernăuți cu sub- urbii și dis- trictul Cer- năuților . . .	42886	72127	39527	15170	18425	529	29	13	157		188764

2. CÂMPULUNG

D. Orașul și Districtul

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Ebrei	Germani	Poloni	Boemii, Moravi, Slovaci	Italieni	Maghiari	TOTAL
Câmpulung	5574	155	1577	1302	105	9	—	4	8726
1 Argel	3	465	18	33	1	—	—	—	520
2 Breaza	154	1703	127	40	3	—	—	—	2027
3 Bucșoaia	626	—	44	350	8	—	—	—	1028
4 Cârlibaba	84	343	146	354	—	—	—	—	927
5 Ciocănești	979	17	30	112	—	—	—	—	1138
6 Ciumărna	2	399	9	—	—	—	—	—	410
7 Deia	549	1	17	—	—	4	—	—	571
8 Dorna Candrenilor	2123	6	273	224	5	3	—	—	2634
9 Dorotea Plotonița.	1200	—	14	28	—	—	—	—	1242
10 Frasin	787	271	239	414	115	—	8	—	1834
11 Frumosul	1609	22	172	102	21	—	—	—	1926
12 Fundul Moldovei .	2955	216	205	827	—	10	—	—	4213
13 Gemine	225	475	26	159	9	3	—	—	897
14 Iacobeni	670	8	239	2334	6	4	—	—	3261
15 Negrileasa	628	1	10	151	1	—	—	—	791
16 Ostra	335	230	36	212	10	—	—	—	823
17 Poiana Stampei .	1302	1	36	46	5	—	—	—	1390
18 Pojarâta	1534	7	106	826	18	—	—	—	2491
19 Prisaca (Eisenau).	14	—	21	448	2	1	—	—	486
20 Rușii Moldoviței .	206	2078	470	339	200	4	—	—	3297
21 Rușii pe Boul . . .	98	942	64	28	—	—	—	—	1132
22 Sadova	1705	3	23	61	17	—	—	—	1809
23 Slătioara	433	—	13	42	3	—	—	—	491
24 Stulpicani	1674	24	206	420	42	2	3	—	2371
25 Valea Putnei . . .	284	—	10	37	1	5	—	—	337
26 Vama	3196	10	618	1468	13	1	—	—	5306
27 Vatra Dornei . . .	3059	166	1201	917	87	1	—	—	5431
28 Vatra Moldoviței .	1083	10	129	614	17	—	2	—	1855
Câmpulung și districtul	33091	7553	6079	11888	689	47	11	6	59364

3. COTMAN

E. Orașul și Districtul

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Ebrei	Germani	Poloni	Boemii Moravi Slovaci	TOTAL
Cotman . . .	9	4299	666	135	455	13	5577
1 Berhomet . . .	1	849	78	—	18	—	946
2 Clivești . . .	5	1217	50	12	18	—	1302
3 Clivodin. . .	—	1761	158	—	—	—	1919
4 Davidești . . .	3	1173	63	—	—	—	1239
5 Dubăuți. . .	—	1239	80	5	48	—	1372
6 Havrilești . . .	—	1005	88	4	12	—	1109
7 Iujinet. ¹¹⁾ . .	—	1057	90	—	1	—	1148
8 Ivancăuți ¹²⁾ . .	8	1835	152	—	32	—	2027
19 Lașcuvca ¹³⁾ . .	—	1503	105	—	102	—	1710
10 Lujeni . . .	7	2486	452	36	263	119	3363
11 Małatinesti	6	1256	77	9	7	—	1355
12 Nepolocăuți . .	11	1047	349	18	54	—	1479
13 Orășeni ¹⁴⁾ . .	—	2608	239	—	66	—	2913
14 Oșechlib . . .	3	1680	110	3	36	—	1832
15 Piedecăuți ¹⁵⁾	47	983	163	—	38	—	1231
16 Revăcăuți . . .	—	707	75	6	18	—	806
17 Sișicăuți. . .	—	1436	102	4	4	—	1546
18 Staucean . . .	—	2070	256	31	5	—	2408
19 Șipeniți . . .	12	3275	136	2	12	—	3437
20 Suchoverchov . .	—	1917	109	4	31	—	2061
21 Valava . . .	8	2025	131	8	86	—	2258
22 Viteleuca . . .	—	527	39	—	22	—	588
23 Zeleneu . . .	—	1405	71	5	—	—	1481
Cotman și districtul	120	39360	3839	282	1373	133	45107

4. GURA HUMORULUI
F. Orașul și Districtul

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Ebrei	Germani	Poloni	Boemi Moravi Slovaci	Maghiari	TOTAL
Gura Humorului	798	50	2050	2202	244	1	2	5257
1 Arbore	4929	11	324	685	10	—	—	5959
2 Băieșești	1383	—	64	70	—	—	—	1517
3 Berchișești.	1561	—	54	2	—	—	—	1617
4 Bori	27	—	—	531	—	—	—	558
5 Botușana.	2165	10	31	36	19	—	—	2261
6 Brăiești.	793	8	30	45	—	—	—	876
7 Brașca	509	—	12	93	—	—	—	614
8 Cacica	552	576	49	83	762	7	—	2029
9 Capu Câmpului. . .	1369	—	21	51	—	—	—	1441
10 Capu Codrului . .	2825	4	70	413	34	—	—	3346
11 Cașvana	2741	2	34	31	—	—	—	2808
12 Clit	351	336	9	603	—	—	—	1299
13 Corlata	536	—	10	215	—	—	—	761
14 Dealul Ederei (Lichtenberg)	—	—	—	497	—	—	—	497
15 Dragoiești.	2202	—	27	65	3	—	—	2297

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Evrei	Germani	Poloni	Boemii, Moravi, Slovaci	Maghiari	TOTAL
16 Iaslovăț	1834	1	33	37	—	—	—	1905
17 Ilișești	2154	7	187	1933	3	—	—	4284
18 Ioseffalva. . . .	386	—	44	94	—	—	—	605
19 Lucacești	374	—	14	33	—	—	—	421
20 Mănăst. Humorului.	1726	—	6	17	1	—	—	1750
21 Măzănești. . . .	682	3	45	113	—	—	—	843
22 Părtești de jos .	2952	4	45	50	18	—	—	3069
23 Părtești de sus .	1403	1	28	51	48	—	—	1531
24 Pleșa	—	—	—	—	254	—	—	254
25 Poiana Micului .	2	7	17	725	574	8	—	1333
26 Poieni	1835	—	6	11	17	—	—	1869
27 Solca	1819	16	387	899	127	5	—	3253
28 Solonețul Nou .	1	208	3	16	813	—	—	1041
29 Stupca	2271	—	38	236	—	—	—	2545
30 Valea-Sacă . . .	2072	34	79	66	—	2	—	2253
31 Voroneț	522	9	8	78	8	—	—	625
Gura-Humorului și districtul Gura-Humorului	42684	1287	3725	9981	2935	23	607	61242

5. Rădăuți
G. Orașul și Districtul

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Ebrei	Germani	Poloni	Boeni Mo- ravi Slov.	Italieni	Sloveni	Maghiari	TOTAL
Rădăuți . . .	4455	492	5940	5256	354	68	9	1	29	16604
1 Andreasfalva .	29	7	73	64	5	—	—	—	2247	2425
2 Badeuț rom. .	1052	—	6	1	3	—	—	—	—	1062
3 Badeuț nemț. .	—	—	17	39	—	—	—	—	—	409
4 Bilca . . .	3376	—	49	55	—	—	—	—	—	3480
5 Burla. . .	1829	8	17	10	—	2	—	—	—	1866
6 Carlsberg . . .	4	—	24	1354	4	—	1	—	—	1384
7 Costișa . . .	1620	13	17	73	3	8	—	1	—	1735
8 Frătăuții Noi .	4061	86	127	379	205	2	—	—	6	4866
9 Frătăuții Vechi românești . . .	3574	9	65	327	1	2	—	—	82	4060
10 Frătăuții Vechi nemțești . . .	7	3	79	1269	—	—	—	—	—	1358
11 Fürstenthal. . .	—	—	80	1345	—	—	—	—	—	1425
12 Galanești . . .	774	2	18	36	2	3	—	—	1	836
13 Horodnic de jos.	2578	5	5	46	2	—	—	—	—	2636

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Ebrei	Germani	Poloni	Boeni Moravi Slov.	Italieni	Sloveni	Maghiari	TOTAL
14 Horodnic de sus	3097	55	40	256	91	1	—	—	—	3540
15 Margine . . .	3819	1	61	213	—	—	—	—	—	4094
16 Milișăuți . . .	2096	457	65	206	11	3	—	—	—	2838
17 Putna . . .	1418	27	278	668	68	12	—	—	1	2472
18 Satul Mare rom.	1456	—	33	24	1	—	—	—	135	1649
19 Satul Mare nem.	15	2	69	1064	—	—	—	—	—	1150
20 Seletin . . .	224096	1247	—	618	9	2	—	—	1	5995
21 Straja . . .	3586	4	160	135	6	—	—	—	—	3891
22 Sucevița . . .	1361	—	27	35	—	—	—	—	—	1423
23 Șipotul Cam. .	303212	441	—	140	30	2	45	—	—	3900
24 Vicov de jos .	3264	4	90	113	8	—	—	—	—	3479
25 Vicov de sus .	6720	19	359	247	45	5	—	—	—	7395
26 Voitinel . . .	1530	—	14	19	—	—	—	—	—	1563
27 Volovăț . . .	2989	31	41	35	—	4	—	—	—	3100
Rădăuți și districtul Rădăuțiilor .	54762	8533	9442	14380	845	114	10	47	2502	90635

6. SIRETE

H. Orașul și Districtul

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Ebrei	Germani	Poloni	Boemii, Moravi, Slovaci	Sloveni	Maghiari	TOTAL
Sirete	715	2070	3178	1498	345	7	—	2	7815
1 Bahrinești . . .	1226	2	48	27	94	—	—	—	1397
2 Baineți	519	43	46	374	78	—	—	—	1060
3 Bălcăuți . . .	13	1804	14	17	17	—	—	—	1865
4 Bancești ¹⁶⁾ . .	385	—	6	—	—	—	—	—	391
5 Botușanița . . .	447	110	25	9	—	—	—	—	591
6 Calafindești . . .	1564	46	40	4	21	—	—	—	1675
7 Camenca	1404	2552	133	45	34	7	—	—	4175
8 Cândești	138	651	14	3	—	—	—	—	806
9 Cerepcăuți . . .	22	1254	51	25	44	1	—	—	1397
10 Climăuți	9	1362	18	15	3	—	—	—	1407
11 Dimca	822	9	48	18	20	1	—	—	918
12 Fântâna Albă	—	853	—	—	—	—	—	—	853
13 Gherbăuți . . .	3	771	4	—	—	—	—	—	778
14 Grănicești ¹⁷⁾ . .	1459	—	62	—	—	—	—	—	1521
15 Gropana	1	323	22	11	40	—	—	—	361
16 Hadicfalva . . .	62	44	150	97	66	—	4	4213	4636
17 Hliboca	601	3400	401	485	641	21	—	—	5549
18 Mihuceni	20	905	16	14	12	—	—	—	967
19 Mușenița	376	—	1	2	4	—	—	—	383

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Evrei	Germani	Poloni	Boemii, Moravi, Slovaci Storeni	Maghiari	TOTAL
20 Negostâna . . .	19	1638	66	17	1	—	—	1741
21 St. Onufrei . . .	891	104	41	348	13	—	—	1397
22 Oprîșeni	1599	29	53	11	152	—	—	1844
23 Poieni	649	—	7	29	—	—	—	685
24 Prevorochi . . .	772	—	12	17	5	—	—	806
25 Rogojești . . .	202	1035	34	7	5	—	—	1283
26 Sinăuți de jos .	164	936	60	49	19	—	—	1228
27 Sinăuți de sus .	335	66	13	14	6	1	—	435
28 Slobozia Ber- lincei . . .	27	331	7	3	40	—	—	408
29 Stânești de jos .	841	4	24	10	—	—	—	879
30 Stânești de sus .	683	2	62	8	7	—	—	762
31 Stârcea	64	576	26	59	72	—	—	797
32 Șerbăuți	27	1824	42	28	11	—	—	1932
33 Tărășeni	117	906	135	160	33	—	—	1351
34 Terebleacea rom.	2478	128	61	132	370	7	—	3176
35 Terebleacea nem.	35	22	83	1218	4	—	—	1362
36 Tâbeni (Isten- segits)	24	1	20	93	8	—	2835	2981
37 Văscăuți	1	878	20	5	69	—	—	973
38 Volcineț	474	2133	69	18	68	—	—	2762
Sirete și districtul Siretelui	19188	26812	5112	4870	2266	45	47050	65347

7. STOROJINET
I. Orașul și Districtul

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Ebrei	Germani	Poloni	Boemi Moravi Slovaci	TOTAL
Storojinet . . .	3039	1905	3453	750	1116	3	10266
1 Augustendorf . . .	36	18	57	599	14	—	724
2 Bănila Moldo- venească . . .	1960	2267	784	252	797	—	6060
3 Bobești . . .	148	2041	75	29	51	—	2344
4 Broscăuții Noi.	547	914	95	20	33	—	1609
5 B-căuții Vechi.	2110	679	183	24	51	—	3047
6 Budeniț . . .	997	33	73	33	29	6	1171
7 Carapciu . . .	1297	29	72	7	16	1	1422
8 Cires . . .	765	131	173	10	175	—	1254
9 Ciudel. . .	1994	69	585	459	60	—	3167
10 Comarești . . .	87	1444	112	1	61	—	1705
11 Corcești . . .	705	687	70	—	—	—	1462
12 Crasna Iischi . .	2083	8	124	359	19	—	2593

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Ebrei	Germani	Poloni	Boeni Moravi Slovaci	TOTAL
13 Crasna Putnei.	1364	—	212	146	28	6	1756
14 Cupca . . .	1910	20	124	54	18	—	2126
15 Davideni. . .	1731	1107	231	238	346	—	3653
16 Huta Nouă . .	70	130	9	465	2	—	676
17 Huta Veche . .	85	1	8	1044	207	—	1345
18 Igești : . . .	2526	1	196	7	5	—	2735
19 Iordănești ¹⁸⁾ . .	1957	8	144	—	31	—	2140
20 Jadova . . .	102	3336	713	602	369	1	5123
21 Panca . . .	105	1680	212	23	319	—	2339
22 Pătrăuți . . .	367	153	342	134	135	—	4391
23 Prisăcăreni. .	894	29	69	19	23	—	964
24 Ropcea ¹⁹⁾ . .	2400	—	245	—	29	—	2674
25 Slobozia Comă- reștilor . . .	51	1106	122	51	42	—	1372
26 Suceveni. . .	949	3	75	2	—	—	1029
Storojinet și distric- tul Storojinețului	33469	17799	8558	5328	3916	17	69147

8. SUCEAVA
J. Orășul și Districtul

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Ebrei	Germani	Poloni	Boemi, Moravi, Slovaci	Maghiari	TOTAL
Suceava . . .	3667	435	4200	2249	749	11	3	11314
1 Bălăceana . . .	2344	1	211	153	—	—	—	2709
2 Bosanci . . .	5259	11	187	101	275	—	—	5833
3 Bunești . . .	280	1	11	84	—	—	—	326
4 Buninți . . .	810	4	8	46	17	—	—	885
5 Calineștii lui Cuperncu . . .	241	1040	40	50	1	—	—	1375
6 Calineștii lui Ienachi . . .	109	585	25	3	—	—	—	722
7 Chilișeni . . .	338	—	4	6	—	—	—	318
8 Comanești . . .	186	9	192	2	18	—	—	1502
9 Costâna . . .	1443	7	31	53	—	—	—	1534
10 Dănila. . . .	866	1	29	35	2	—	—	933
11 Găureni . . .	63	200	27	—	—	—	—	290
12 Hatna	302	2133	94	55	1	—	—	2596
13 Iacobesti . . .	558	—	16	4	15	—	65	758
14 Sf. Ilie. . . .	1513	166	40	39	75	—	—	1833
15 Ipotești	1637	143	8	—	—	—	—	1788
16 Ițcani—(gara) .	157	110	683	491	25	8	—	1674
17 I cani (noi) . .	61	26	23	596	54	1	—	761
18 Lipoveni	11	506	—	1	—	—	—	518
19 Lisaura	692	—	13	15	—	—	—	720
20 Liteni	805	30	33	70	—	—	—	938

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Evrei	Germani	Poloni	Boemi, Morovi, Slovaci	Maghiari	TOTAL
21 Liuz . . .	1045	—	29	12	—	—	—	1086
22 Măriței . . .	12 7	447	81	4	7	1	1	1757
23 Mihoveni . . .	1264	7	6	18	112	—	—	1407
24 Mitocul Drag. .	2255	—	55	697	—	—	—	3007
25 Părăuți . . .	1301	—	82	7	2	—	—	139
26 Pătrăuți . . .	3043	8	32	46	32	—	—	3161
27 Reuseni . . .	728	—	14	15	—	—	—	757
28 Romanești ²⁰⁾ . .	771	—	53	—	—	—	—	825
29 Rușii Mănăsti-oarei . . .	923	—	17	17	1	—	—	958
30 Rus Plavalari . .	1095	—	47	24	1	—	—	1167
31 Rus Poieni . . .	257	—	6	—	—	—	—	263
32 Securiceni . . .	187	—	5	27	—	—	—	219
33 Scheia . . .	1527	8	44	29	9	—	—	1690
34 Slobozia Milișăuțului de jos	158	323	29	28	2	—	—	541
35 Soloneț . . .	1011	6	49	9	—	—	—	1075
36 Stroești . . .	200	6	58	45	11	—	—	230
37 Tișăuți . . .	830	—	13	12	—	—	—	855
38 Teodorești . . .	1192	2	67	22	17	—	—	1320
39 Udești . . .	975	—	37	44	2	—	—	2061
40 Zaharești . . .	1105	6	15	62	2	—	—	1190
Suceava și districtul Sucevii	46529	6324	6614	5121	16 7	24	169	66408

9. VĂŞCĂUȚI

L. Orașul și Districtul

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Evrei	Germani	Poloni	Boemi Moravi Slovaci	TOTAL
Văşcăuți . . .	9	3752	961	65	952	10	5749
1 Bărbești . . .	8	1880	127	1	1	4	2021
2 Bănila rusască 21)	6	3958	800	—	246		5010
3 Cabești 22) . . .	40	807	188	—	1		1035
4 Calinești . . .	7	905	70	2	13		997
5 Carapciu pe Ce- remuș . . .	42	4636	434	6	178		5296
6 Ciartoreea. . .	4	709	36	5	12		766
7 Costești . . .	11	2171	353	4	1		2540
8 Dracinet . . .	2	3303	304	—	18		3627
9 Hlinița . . .	17	1896	235	15	37		2200
10 Ostra . . .	—	260	5	—	10		275
11 Slobozia Băniliei.	—	712	258	10	24		1004
12 Stanești de jos.	31	2453	794	175	153		3606
13 Stanești de sus.	9	1634	82	—	1		1725
14 Vilaucea . . .	17	3199	522	5	16		3760
15 Voloca . . .	35	896	32	—	—		963
16 Zamoștie . . .	4	1486	149	—	39		1678
Văşcăuți și distric- tul Văşcăuților .	242	34657	5350	288	1700	15	42252

10. VIJNITA
M. Orașul și Districtul

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Ebrei	Germani	Poloni	Boemii, Morovi, Slovaci	Italieni	TOTAL
Vijnița . . .	10	573	4317	69	238	9	—	5216
1 Bahna . . .	—	1299	29	—	19	—	—	1347
2 Berhomet . . .	11	5645	1010	460	154	16	—	7296
3 Ciornohuze	—	1392	200	8	20	—	—	1620
4 Chiselița . . .	—	774	68	—	—	—	—	842
5 Coniatin ²³⁾ . . .	—	1107	92	—	—	—	—	1199
6 Dichteniț . . .	—	1588	125	—	—	—	—	1713
7 Dolhopole . . .	—	1164	55	1	5	2	—	1227
8 Iablonița . . .	—	1132	147	4	4	—	—	1288
9 Ispas . . .	—	4437	307	28	173	8	—	4953
10 Lucavet . . .	53	3915	735	189	257	—	—	5149
11 Marenice . . .	—	888	70	1	14	—	—	973
12 Mega . . .	—	571	48	2	1	2	—	624
13 Mihova . . .	8	2850	580	3	48	2	—	3491

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Evrei	Germani	Poloni	Boeni, Morovi, Slovaci	Italieni	TOTAL
14 Milie	—	2158	327	3	77	2	—	2567
15 Patraş	—	546	9	—	—	—	—	555
16 Plosca	1	1104	128	23	2	—	—	1258
17 Podzaharici	—	1159	62	—	—	—	—	1221
18 Putila (Uscie)	—	718	190	4	19	—	—	931
19 Sergie 24)	—	2035	282	1	2	—	—	2319
20 Rivna	—	584	101	1	27	—	—	713
21 Rostochi	—	1985	208	1	6	—	—	2200
22 Stebne	—	749	18	—	—	—	—	767
23 Storoneții Putilei	3	1438	509	38	32	5	2	2027
24 Șipotul privat	1	747	144	13	8	—	—	913
25 Torachi	—	927	130	—	—	—	—	1057
26 Vijenca	2	1286	593	35	79	1	—	1996
Vijnița și districtul Vijniței	90	42771	10484	883	1185	47	2	55462

II. ZASTAVNA
N. Orașul și Districtul

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Ebrei	Germani	Poloni	Boemii Moravi Slovaci	TOTAL
Zastavna ²⁵⁾	—	3837	563	11	209	2	4622
1 Babin ²⁶⁾	—	1487	188	—	1	—	1676
2 Boianciuc ²⁷⁾	7	1501	166	—	9	—	1683
3 Borăuți	5	1746	174	4	—	—	1929
4 Brodoč ²⁸⁾	1	1333	39	—	—	—	1373
5 Cadobești ²⁹⁾	—	2597	24	—	19	—	2857
6 Chiseleu	6	2315	164	8	22	—	2515
7 Crisceatec ³⁰⁾	7	838	124	—	36	—	1005
8 Cincău ³¹⁾	—	1533	114	—	83	—	1730
9 Cuciur Mic ³²⁾	—	2578	147	—	59	—	2784
10 Culeuți	5	708	30	1	10	—	754
11 Doroșăuți ³³⁾	3	2117	150	—	10	—	2230
12 Horoșăuți ³⁴⁾	20	1611	37	—	17	5	1690
13 Iurcăuți ³⁵⁾	—	1975	101	—	27	—	2103
14 Luca ³⁶⁾	—	625	15	—	21	—	661

LOCALITATEA	Români	Ruteni	Ebrei	Germani	Poloni	Boemii Moravi Slovaci	TOTAL
15 Mitcău 37) . . .	—	825	80	—	14	—	919
16 Mosoriuca 38) .	—	569	50	—	3	—	622
17 Ocna 39) . , .	1	1896	249	—	28	—	2174
18 Onut 40) . . .	—	842	89	—	1	1	933
19 Părăul negru (Cerni potok) 41)	—	1139	87	—	—	—	1226
20 Pohorlăuți 42)	—	1852	135	—	71	—	2058
21 Prelipce 43)	—	1117	46	—	—	—	1163
22 Repujinești . . .	5	1383	34	3	47	—	1472
23 Samușeni 44)	—	787	24	—	—	—	811
24 Toutri . . .	—	2011	78	1	37	—	2127
25 Vasileu 45) . . .	5	1320	291	—	70	—	1686
26 Verbăuți. . .	—	969	57	—	17	—	1043
27 Verenceanca 46)	—	3 61	429	—	197	—	3887
28 Zvineace 47).	—	1018	287	—	50	3	1358
Zastavna și dis- trictul Zastavnei .	65	45790	4149	28	058	11	51141

P. TABELA GENERALĂ

Orașul și districtul	Români	Ruteni	Ebrei	Germani	Poloni	Boemi Moravi Slovaci	Sloveni	Italieni	Sârbo-Croați	Maghiari	TOTAL
1 Cernăuți urban	13440	15254	28613	12747	14893	411	29	13	1	57	85454
2 Cernăuți rural	29446	56873	10914	2473	3532	418	—	—	—	—	103306
3 Câmpulung . . .	3.091	7553	6079	1188	689	47	—	1	—	6	59364
4 Coțman . . .	120	39360	3839	282	1373	133	—	—	—	—	45107
5 Gura-Humorului.	42684	1287	375	9981	935	23	—	—	—	607	61242
6 Rădăuți	54762	8533	9442	1480	845	114	47	10	—	2502	90635
7 Sirete	19188	282	5112	4870	2266	45	4	—	—	7050	65347
8 Storojinet	33169	17799	8558	5328	3976	17	—	—	—	—	6947
9 Suceava	46529	6324	664	5121	1627	24	—	—	—	169	66408
10 Văscăuți	242	34657	5350	288	1700	15	—	—	—	—	4252
11 Vijnița	90	42771	10484	883	1185	47	—	2	—	—	5546
12 Zastavna	65	45790	4189	28	1058	11	—	—	—	—	51141
BUcovina	2.3126	303013	10.919	68219	36079	1005	8036	1	10391	794869	

Ideea recenzământului se naște în Franța, pe la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Scopul lui este de natură socială, căci prin recenzământ se urmărește stabilirea mișcărilor principale în societatea omenească, fixarea într'un moment dat a populației și a avutului ei, cu privire la cantitate și calitate. Plecând dela principiul fundamental că poporul este însuși statul, — însemnatatea precumpăratoare în alcătuirea recenzământului a revenit dela sine oamenilor.

Ideea recenzământului, și prin urmare și cel dintâi început al unei noi științe, al științelor statistice, ploacă deci tot dela Franceji, precum s'a întâmplat și în domeniul altor științe. Ca de obiceiu, Germanii adoptează dela Francezi această idee și o prelucră când acestui început de ști-

înă o extensiune din ce în ce mai largă.

Făcându-se statistica populației în Germania, s'a căutat în totdeauna să se afirme în alcătuirea recenzământului principiul naționalităților. Austria a imitat pe Nemți în toate științele, a încercat să țină pas cu Germania în manifestările vieții sociale; în privința științelor statistice însă ea e retrogradă față de Germania. Până la anul 1880 stăpânirea austriacă făcea numărarea popoarelor după limba maternă, ca în Cermania și în alte state culte. De la 1880 s'a ivit în Austria o schimbare în politica populației, schimbare ce s'a impus ca o consecință logică a ideei de stat care căuta să încunjoare afirmarea principiilor naționale. De altfel tendința de mușamalizare a tot ce ar putea evidenția puterea națională a

unui sau altăi popor se observă acum și în felul cum a fost alcătuită legea recenzământului, din 26 Martie 1869 (foaia legilor imperiale No. 67). În articolul I-iu al legii amintite se vorbește de stabilirea numărului fiecărui popor — popor însemnând o unitate etnică, rezultat al unei îndelungate desvoltări istorice; în articolul al II-lea al aceleiasi legi se vorbește de numărarea poporației și nu de numărarea singuritelor popoare; poporația este totalitatea oamenilor adunați incidental pe o anumită întindere de pământ. Din conflictul dintre articolul I-iu și al II-lea se poate deci trage concluzia că legiuitorul intenționat a pus noțiunile acestea una lângă alta, voind să arăte, că pentru Austria — de fapt poliglotă, însă cu tendințele ei absurde de a deveni un singur popor, — voind

să arăte că popor și păporație ar fi noțiuni cu conținut identic.

Dela 1880 încocace chestiunea limbilor materne, chestiunea limbilor naționale nu se mai bagă în samă la recenzăminte din Austria. După concepția stăpânirii austriace limba cica ar fi numai mijlocul, prin care se înțeleg popoarele întreolaltă, și n'ar fi expresia vie, conștientă și caracteristică a unei unități etnice.

Din acestea vedem aşadar că în Austria se neagă existența unor fenomene, cari de fapt există, în schimb însă se creează noțiuni legale, iraționale, neexistente chiar din pricina iraționalității lor. Căci, în ce fel și-ar putea justifica nebuloasa și vaga noțiune «limba de conversație», după care stăpânirea austriacă își numără popoarele supuse? Această misterioasă

noțiune, numită «limbă de conversație», nu este decât un paravan sigur, după care Austria ascunde înapoi conglomeratul bogat al popoarelor ei, ca să le poată stăpâni, după cum îi dictează interesele politicei mari, interne și externe. Ori ce om cu judecată normală înțelege doar că e o enormă deosebire între noțiunile: limbă maternă, națională și limbă de conversație. Și în Austria se știe de altfel, că noțiunea «limbă de conversație» nu poate arăta pe individ, cărei unități etnice îi aparțin; doavadă că se știe lucrul acesta în Austria e faptul că în alte agende publice stăpânirea austriacă înlocuește «limba de conversație» cu «limba maternă». Atunci însă când e vorba să se fixeze caracterul țării, la numărarea popoarelor, atunci legea chezaro-çräiască

răspândește un intuneric misterios prin hotărîrea ei de a se număra popo-
rația existente după limba de conver-
sație, numai ca să se poată obținea
un rezultat în concordanță cu princi-
piul negării problemei naționale. De
multe ori s'a spus doar dela Viena
că în Austria nu trebuie și n'au voe să
existe probleme naționale, ci trebuie să
existe numai o singură problemă și
anume: problema austriacă. Austriei
i-ar plăcea aşadar, mai bine, dacă toți
ar declara că sunt: Austriaci, și încolo
să nu-și mai bată nimeni capul
cu alte forme.

In Germania numă ările se fac cu
mai puțină frică. In statisticele oficiale
germane se văd numărările popoa-
relor, se cunosc rezultatele numără-
rilor, rezultate pentru fiecare popor.
Recenzămîntele se fac după limba ma-

ternă, iar în statistica oficială se vorbește de «Volkszählung» și de «Ergebnisse der Volkszählung» — adică: «numărarea popoarelor» și «rezultatele numărării popoarelor» — și nu ca în statistica din Austria de numărarea poporației («Bevölkerungsstistik»).

De repetite ori s'a accentuat în Germania, că recenzăminteile trebuie făcute după limba maternă, tocmai în vechea politicei interne a poporației; tocmai de aceea Germania vrea să știe câți Daneji, Olandeji, Franceji și câți Poloni are. Germania vrea să știe exact câte naționalități are, cari sunt acelea și care este puterea lor în raport cu puterea poporului german, ca să înțeleagă ce măsuri trebuie să iee. Cu alte cuvinte unul știe că e stăpân în casa sa și poate porunci, cum îi

place deci dorește lumină — Germania — celălalt — Austria — cunoscându-și neputința, are nevoie de întuneric, ca să poată păstra ceea ce a prins altădată pescuind în tulbure. Așa se explică acest caracter nebulos al recenzămintelor oficiale austriace ; mai ales în timpul de față, când principiul național tinde să se afirme în toate părțile cu mai mare putere decât oricând, mai ales acum Austria trebuia să păstreze acest văl întunecos deasupra popoarelor, ea trebuia să fie retrogradă, pentru a amâna pe cât se poate de târziu sigura ei descompunere. Astfel, chestiunea limbii de conversație e și ea numai o creațiune spontană a legii lui Taaffe în vederea aplicării ideilor de stat austriace.

Am zis că Austria este țara clasică în care se afirmă lucruri ce nu există

și se neagă lucruri cari de fapt ezistă. Pentru ilustrarea acestei afirmări constatăm următoarele : în [ordinațiunile legii lui Taaffe se vorbește de religiuni și confesiuni. Germania are pentru aceste două națiuni o singură rubrică numită : mărturisirile religioase. («religiöse Bekenntnisse»). În statistica oficială austriacă însă Jidanii bună-oară sunt puși ca religiune. Prin urmare confesiunea mozaică este recunoscută în Austria ca religiune. În schimb însă Jidanii nu sunt recunoscuți ca popor, ca națiune. Fără să pledăm cauza evreească, credem că Evreii sunt o națiune de sine stătătoare. Caracterul Evreilor, puterea lor de vitalitate, tradițiile lor istorice, felul lor de a fi, toate acestea dovedesc că Evreii sunt o națiune, și încă una cu un caracter din cele mai pronunțate. Așa

dar în Austria, ca și aiurea, există națiunea evreească. Cu toate acestea legea austriacă neagă existența națiunii evreestați. Același lucru se întâmplă și cu Cehii, Austria nu recunoaște o națiune cehă; când trebuie să vorbească de Cehi atunci îi numește după expresia geografică a pământului locuit de ei: Boemi, Moravi, etc.

In virtutea paragrafului 12 al ordinării națiunilor lui Taaffe, comunele cu statute proprii sunt în drept să-și facă singure recenzământul, fără amestecul organelor politice, independent de orice influență de din afară. Potrivit dispozițiunilor legii, comunele care își fac singure recenzământul au să răspundă pentru eventualele pagube ideale cauzate statului prin inexactitatea recenzământului. Pentru toate celelalte comune vine omul de încredere al stă-

pânării — comisarul chezaro-crăesc — ca să facă recenzământul. Dacă o comună, căreia i s'a încredințat alcătuirea catografiei, declară că n'o poate face singură, atunci capătă de aşijdere oameni de încredere din partea administrației politice. Cu toate aceste dispozițiuni ale legii, în afară de comuna Cernăuților care are statute proprii, în toate comunele din Bucovina recenzământul din 31 Decembrie 1910 l'au făcut, ca și pe cele din alți ani, comisarii chezaro-crăești, oamenii de încredere ai stăpânirii. Administrația politică n'a avut încredere în nici o comună și n'a încredințat nici uneia facerea recenzământului, tocmai de frică să nu se facă altfel decum îl doria stăpânirea austriacă.

Deci și aici ca preste tot în Austria : legea este ideală, punerea ei în prac-

tică — mai mult decât mizerabilă.

In paragraful 13, alineatul 2, al ordinăriilor lui Taaffe se află instrucțiunile, de cari ar trebui să se țină comisarii trimiși în comune a face recenzământul. Din nefericire însă și aceste instrucțiuni rămân numai literă moartă; lor le iau locul instrucțiunile prefectului, instrucțiuni cari se bat cap în cap cu cele din lege...

Statistica recenzământului din 31 Decembrie 1910 publicată abia în anul 1913 dă rezultatul numărării în două tabele. In tabela întâia a religiunilor se numără toți locuitori aflați în timpul recenzământului, iar în tabela a doua, a limbilor de conversație, se numără numai acei prezenți cari sunt și cetățeni austriaci. De oarece în tabela religiunilor au fost numărați toți cei aflați în momentul recenzământului pe pă-

mântul Bucovinei, de aceea suma totală a indivizilor din această tabelă este mai mare decât suma indivizilor numărați după limbile de conversație. Austria fiind un stat paritetic recunoaște, în Bucovina, următoarele religiuni și confesiuni; romano-, greco-, armeno- și ultra-catolică; greco- și armeno-orientală; lutherană- și reformată-evanghelică; herrnhuteriană; anglicană; menonită; unitară, lipovană; mozaică și islamită; statistica are o rubrică și pentru cei ce nu se declară pentru nici o confesiune religioasă. Limbile de conversație recunoscute de către Austria în Bucovina sunt următoarele: germană, boemă (sic!) — moravă (sic!) — slovacă, polonă, rutenă, slovenă, serbo-croată, italo-latină, română și maghiară.

In statistica noastră nu ne ocupăm

dăcăt de cifrele privitoare la limbile de conversație.

Rezultatul oficial obținut în Bucovina la numărarea popoarelor, după limbile de conversație, dă numărul de 794 929 de locuitori.

Acest număr este falș încă dinainte de toate ca totalitate, pentru că statisticianul austriac face o greșală de adițiu-ne la orașul Zăstavna, rubrica Polonilor, și greșala această o poartă apoi în toate celelalte tabele.

Iată identic tabela greșită dela orașul Zastavna, pagina 95, No. 28, după limba de conversație, socotind cifrele, pentru limba

germană : 574

boemă - moravă - slovacă : 2

polonă : 209

ruteană : 387

se obține suma : 4682

Aici însă se face o greșală sau de tipar sau de adiționat, căci adunând corect, primim suma de : 4622. Rubrica aceasta gresită am și reprodus-o, după statistica oficială, în «Tabela auxiliară» No. 25. Această greșală de adițiune este de altfel disperată în comparație cu inexactitatea de fond a statisticei oficiale

În consecință populația Bucovinei după însăși statistica oficială nu este de 794.929 suflete, ci de 792.929 minus 60, care face suma de 794.869 suflete.

De oarece oficialitatea austriacă prin cuvintele «limbă de conversație» vroia să abată populația dela ideia națională și deoarece cu «limba de conversație» funcționarii chezaro-crăești puteau comite abuzuri și falșuri incontrabibile și, în sfârșit, deoarece «limba

de conversație» totuși am putea să o aducem în oarecare apropiere de limbă maternă, națională, de aceea în statistica noastră am recunoscut pe indivizii dela cutare limbă de conversație la aceeași naționalitate.

Cifra Evreilor o avem în tabela religiunilor, la confesiunea mozaică. Evreii, nefiind recunoscuți în Austria ca națiune, sunt amestecați în diferite rubrici. Am trebuit deci să-i substragem din rubricile limbilor de conversație, ca să le reconstruim o rubrică separată la limbile de conversație, rubrică ale cărei cifre să fie identice cu cele din coloana confesiunii mozaice. La substragere am procedat în următorul mod: în rândul întâiu am substras numărul Evreilor dela numărul Germanilor. Știm că Evreii din Austria vorbesc o limbă apropiată de

cea germană ; jargonul lor este un fel de dialect german, care se audă prin unele părți din Germania, vorbindu-se cu unele schimbări chiar între Germani. Știm apoi că până la recenzământul din 1910 toți Evreii s'au declarat pentru limba de conversație germană. Imprejurările acestea justifică hotărârea noastră de a-i substrage pe mozaici întâiu dela limba germană pentru a putea reconstrui în statistica noastră, a naționalităților din Bucovina, coloana națiunii evreești. Se află însă 46 de localități în Bucovina — localitatele din «Tabela auxiliară» — în cari se află mai puțini indivizi la limba germană decât numărul mozaicilor din tabela confesiunilor. Restul mozaicilor trebuie aşa dar subtrăs, în rândul al doilea, dela limba ruteană. E sigur și foarte logic că trăind în-

tr'un mediu rutean, mulți Evrei s'au declarat pentru limba de conversație ruteană și nu pentru cea germană. De altfel și în România se întâlnesc Jidani, cari nu cunosc și nu se folosesc de altă limbă decât de cea românească.

In Bucovina mai e apoi și alt fapt, care ajută explicarea numărului deosebit de mare de Jidani declarați la limba ruteană. Între anii 1908 - 10 jidovimea din Austria, și cu ea și cea din Bucovina, se agita foarte mult pentru recunoașterea ei ca națiune și pentru recunoașterea limbii evreiești ca limbă națională. Austria s'a împotrivit acestei cereri și nu le-a îndeplinit dorința. Urmare a fost o furie nebună din partea jidovimii a upraNemților. Cum aliații obicinuiți ai Rutenilor lui Coco Wassilko erau Jidanii, și cum Jidanii

credeau că vor putea folosi alianța lor cu Rutenii pentru a sili stăpânirea austriacă pentru stoarcerea dreptului lor, o mare parte din jidovime să a hotărît să se înscrie în listele rute-nești, la alcătuirea recenzământului din 31 Decembrie 1910. Studenii evrei dela Universitatea din Cernăuți pre-tindeau să li se introducă în matricule limba de conversație ruteană. De alt-fel până la 1910 Jidanii salvaseră ca-racterul german al Universității din Cernăuți, prin faptul că se declarau la limba de conversație germană. Agi-tația împotriva oficialității germane s'a lătit în jidovimea din Bucovina, și ur-marea a fost că 2347 de Evrei nu s'au declarat la limba de conversație germană, ci s'au împărțit la diferite altele limbi și anume, probabil 128 Evrei la limba română, 2088 Evrei la

· limba ruteană, și 131 Evrei la limba polonă.

Dacă într'o localitate sunt mai mulți indivizi cu limba germană decât cu confesiunea mozaică, atunci îi subtragem pe Evrei dela limba germană ; dacă sunt mai puțini cu limba germană, atunci restul ce nu ajunge din limba germană pentru a se întregi numărul Jidanilor, îl subtragem dela limba ruteană ; și dacă nici germana — plus ruteana nu reprezintă o cifră atât de mare ca cea a mozaicilor, atunci subtragem dela limba polonă. Abia la urmă, când toate limbile de conversație la un loc nu pot da numărul Evreilor din coloana confesiunilor, abia atunci subtragem și dela limba română, reconstruind astfel coloana Evreilor în statistica naționalităților. Ar putea să ne întrebe cineva, pen-

tru ce subtragem pe mozaici întâiu dela limba germană, apoi dela ruteană, pe urmă dela polonă și abia când nu mai avem încotro subtragem dela limba română. La această întrebare, justă de altfel, răspundem tot cu o întrebare: cine n'ar face aşa? Și mai răspundem că nu este popor, pe care jidovimea din Bucovina să l urască mai mult decât pe poporul românesc. Din toate manifestațiile de viață socială se desprinde acest adevăr. Și atunci pentru ce am admite, că Jidanii nevroind să se declare la limba germană ca de obiceiu, s'ar fi declarat la limba românească, și nu la Ruteni, cu cari Jidanii sunt legați în vederea intereselor politice comune? Mai departe: pentru ce Jidanii nu s'ar fi declarat mai degrabă la limba polonă, presupunând că sunt Poloni pripașiți de

prin Galicia — Poloni de confesiunea... mozaică? Oricine ar face statistica naționalităților din Bucovina, credem că ar trebui să reprezinte punctul nostru de vedere, care ni se pare cel mai firesc și mai just, căci nu-i nici un motiv pentru cazul că majoritatea numărului de mozaici, cari nu s'au declarat pentru limba germană, s'ar fi declarat la limba românească. Ce au fost Jidanii din Bucovina pentru Românii de acolo până la începutul războiului, ne arată foarte lămurit, între altele, cartea D-lui Dr. Aurel Morariu : «Bucovina 1774 — 1914», iar ce sunt Jidanii pentru Românii bucovineni în cursul actualului războiu, ne spune D-l Dr. Nicolae Coman în cartea D sale «Martirul Bucovinei 1914-1915». De aceea s'au scris aceste cărți și de aceea am și atras atențunea cetito-

rilor asupră lor, în introducere ; între cărțile amintite și publicația de față există doar o legătură organică.

Și totuși presupunem că sunt 128 mozaici declarați la limba românească. Dar, iarăși ne poate întreba cineva — și cu drept cuvânt — : pentru ce n' am presupune că numărul de 2347 mozaici ar fi Jidani pribegi, negustori necetașeni austriaci, pe cari însă i-a prins recenzământul făcând niște gheșefturi prin Bucovina ? Știm doar că rubrica Evrei'or se dă separat numai la religii și confesiuni, unde s'au numărat și necetașenii austriaci.

Se poate să fie și așa. Dar atunci care este populația Bucovinei ? Considerând deci statistica oficială și critica ei, obținem trei rezultate diferite în ce privește numărul și repartizarea lui după naționalități ; dăm aceste rezultate în :

Q. TABEĽĂ COMPARATIVĂ

No. 1

Rezultatul final din statistica oficială: după limba de conversație

Română	Ruteană	Germană	Polonă	Boemă Moravă Slovacă	Sârbo-Croată	Italiană	Slovenă	Maghiară	TOTAL
273254	305101	168851	36210	1005	1	36	80	10391	794929 (-60)

No. 2

Rezultatul final dobândit prin critica statisticei oficiale: după naționalitate

Români	Ruteni	Ebrei	Germani	Poloni	Boemă Moravă Slovacii	Sârbo-Croați	Italiani	Sloveni	Maghiari	TOTAL
273126	303013	102919	68219	36079	1005	1	36	80	10391	794869

Diferența între No. 1 și 2

128	2088	2347	131	—	—	—	—	—	60
-----	------	------	-----	---	---	---	---	---	----

No. 3

Rezultatul final cu ipoteza că mozaicii care nu s-au declarat la limba germană, n'ar fi cetățeni austriaci și prin urmare n'ar trebui substrași dela alte limbi; după naționalitate . . .

•									•	
273254	305101	100632	68219	36150	1005	1	36	80	10391	794869

Ad No. 1.: Deoarece la alcătuirea recenzământului s'a considerat limba de conversație, în tabela aceasta Ebreii sunt împărțiți la diferite limbi, aşa că prin amestecul mozaicilor se pierde evidența asupra tuturor celorlalte limbii. Apoi se mai adaoge faptul amintit al greșelii cu cifra 60 la rubrica limbii polone și implicit și la suma totală a poporației.

Ad No. 2.: Din pricina confusiei din statistica oficială se poate foarte lesne înțelege că și rezultatul, la care ajungem noi prin repartizarea sumei totale a poporației, după naționalități, poate fi numai ipotetic. Presupunem că din mozaici s'au declarat pentru

limba română : 128

limba ruteană : 2088

limba polonă : 131

Totalul de : 2347

este identic cu diferența din rubrica Evreo-Germanilor.

Ad No. 3.: Dacă însă admitem, că la limba de conversație română nu s'a declarat nici un mozaic, ceea ce-i foarte probabil, atunci primim pentru rubrica Românilor cifra din No. 3. Dacă admitem presupunerea aceasta pentru rubrica Românilor, atunci s'ar impune, dintr'un exces de imparțialitate numai, același lucru și pentru celelalte rubrici. Atunci pentru toate naționalitățile din Bucovina am primi rezultatul final din No. 3.

Dar tocmai motivele de obiectivitate și dreptate nu ne permit să admitem această presupunere, de vreme ce știm pozitiv că un număr oarecare de mozaici s'a declarat și la limbile de conversație ruteană și polonă și de vreme ce însăși statistica oficială ne dove-

dește că în localitățile notate în «Tabelă auxiliară» nu ajunge sau lipsește chiar cu desăvârșire cifra limbei de conversație germane, ca să putem zice că mozaicii din rubrica confesiunilor s'ar fi declarat la limba de conversație germană. Prin urmare ei trebuie căutați la alte limbi.

De aici ar putea rezulta și altă ipoteză, anume că mozaicii, cari nu se află declarați la limba germană, n'ar fi cetăteni austriaci, și prin urmare ei cu tot dreptul au fost numărați în tabela confesiunilor, însă n'ar trebi căutați în tabela limbilor de conversație, unde s'au numărat numai cetătenii austriaci.

Poate fi și aşa.

Dar dacă admitem ipoteza aceasta pentru confesiunea mozaică, atunci suntem necesitați s'o admitem și pentru celelalte confesiuni. Căutând deci

să stabilim după statistica oficială un rezultat sigur al naționalităților din Bucovina, vedem că trebuie să admitem un lanț întreg de ipoteze, cari se înmulțesc cu atât mai tare, cu cât stăruim mai mult să cunoaștem adevărul.

Am privit «Tabela comparativă» de-a-latul ; s'o privim acum și de-a-lungul.

1. : *Români* : Statistica oficială dă numărul de 273.254 indivizi cu limba de conversație română. Cu cea mai mare siguranță putem afirma că nici un străin nu s'a declarat pentru limba de conversație română și că toți cei declarați sunt Români. După cercetările făcute de cercurile românești din Bucovina, după presa românească condusă de oameni cu multă greutate la cuvânt și cu și mai multă exactitate în scris, la recenzământul din 1910 oamenii de încredere ai stăpâ-

nirii austriace, trimiși să alcătuiască recenzământul, să fi introdus cel puțin suma de 40.000 (patruzeci mii) Români în lista Rutenilor, din motivele arătate în paginile de dinainte. Prin urmare, **numărul Românilor din Bucovina în realitate ar atinge cifra de 313.254 suflete.**

Alcătuirea recenzământului după limba de conversație a dat prilej de dezertare din rândul Românilor a multor familii din pătura de sus și de alipire la limba de conversație germană, sporind astfel numărul Germanilor. Pe de-o parte educația în spirit german, pe de altă parte interesul de a parveni la situații tot mai înalte, au determinat numeroase familii de funcționari și oameni cari participă la viața publică să se declare la limba de conversație germană.

Aceste apariții bolnăvicioase ar disparea de altfel în momentul când o administrație politică dreaptă ar îngădui tuturor naționalităților o desvoltare liberă, și acești rătăciți s'ar întoarce îndărât în tabăra Românilor.

2. *Ruteni* : La limba de conversație ruteană se vor fi declarat cu siguranță cei 2088 mozaici, socotiți de noi în tabela naționalităților, căci în districtele Coțman, Văscăuți, Vijnița și Zastavna întâlnim Evrei, cari nu cunosc altă limbă decât cea ruteană. Subtrăgând deci din numărul Rutenilor cei 2088 mozaici declarați la limba ruteană, subtrăgând apoi numărul de 40.000 Români introdusi de autoritățile austriace pe nedrept în listele străinilor, obținem numărul de 263.013 Ruteni — (305.101 — 2088 — 40.000 = 263.013). — Așadar în Buc-

vina numărul Rutenilor în realitate ar tinge cifra de 263.013 suflete.

Din acest număr am trebui să mai subtragem pe Lipoveni (3.232) și pe Rușii bătrâni, numiți muscalofili ; mai ales Lipovenii sunt o fracțiune cu totul deosebită de Ruteni și au fost introdusi în lista Rutenilor de organele administrației politice numai pentru a întări tabăra acelora.

3. : *Evreo-Germani* : Cifrele acestora sunt și mai nesigure decât ale celorlalte naționalități. Pe deoparte e posibil ca cifra mozaicilor să scadă considerabil, când e vorba de tabela limbilor de conversație, un număr mare din Evrei nefiind cetăteni austriaci, pe de altă parte Germanii se plâng că li se face nedreptate, când se caută să se subtragă din numărul lor cifra Evreilor. Nemții afirmă că o mare parte

din Evrei ar trebui să se subtragă dela cifra Polonilor, deoarece cifra acestora arată la recensământul din 1910 o creștere anormal de mare în raport cu recensământul din 1900. Poate că au dreptate. Din toate acestea însă putem vedea cum fiecare națiune se străduește să arunce pe Evrei în spatele alteia, numai ca să scape de încurcală și să se poată feri de păgubirea intereselor proprii.

9.: *Maghiari*: Despre celelalte coloane n'am mai avea nimic de spus. La coloana a 9-a însă ne surprinde numărul destul de mare al Maghiarilor. Aceștia au fost importați din Ungaria, în diferite vremuri, când stăpânirea austriacă cică se temea ca Bucovina să nu rămână pustie. Cele vr'o 10 localități maghiare sunt roadele colonizării organizate de stăpânirea austriacă,

Mai notăm că populația slovacă din cele mai multe localități din Bucovina a fost numărată la limba de conversație polonă, sigur tot din motive de... obiectivitate și exactitate austriacă.

Referitor la coloana Rutenilor trebuie să mai adăogăm că cifra acestora se măria an de an pe urma invaziunii calicimei galițiene în Bucovina. Începând dela districtul Zastavnei și până în valea Bistriței, pentru toate întreprinderile economice și industriale patronii, străini și ei, în cea mai mare parte Evrei, din motive de ieftinie, au importat o mulțime de lucrători galițieni, muritori de foame în patria lor, cari lucrători în majoritate sunt de naționalitate ruteană. La țară, pe moșiile boerești, pe moșiile fondului ortodox-oriental, la munte pentru exploatarea pădurilor, carierelor, minelor

etc., pentru tot lucrul de această natură antreprenorii jidani sau nemți aduceau an de an sute de familii ruteniști din Galicia, cari se plodiau și se stabiliau definitiv în Bucovina, în vreme ce populația românească, adusă la sapă de lemn de cămătari-jidani și de concurența străinilor, ai jutată de stăpânirea austriacă, an de an trimetea un număr considerabil de Români, săraciți, dincolo de Ocean, la America sau în alte țări. Sute de agenți ai societăților pentru înlesnirea emigrării colindau satele, sub ochii autorităților austriace, și ridicau cele mai vânjoase brațe româneni și le expatriau. Capitalismul lacom jidovesc aranjase un adevărat export al populației româneni și un import de străini, cu consumul tacit al autorităților austriace. Importul Rutenilor,

galițieni îi era Austriei cu atât mai binevenit, cu cât aceștia a duceau cu ei, în mare parte, și confesiunea greco-catolică.

«Agitațiunile favorizătoare pentru Ruteni, sprijinite de stăpânirea austriacă, nu sunt decât mijloace de înaintare a slavismului și a propagandei catolice în Bucovina. Catolicizarea țării era în ochii stăpânirii austriace cel puțin tot atât de necesară, ca și slavizarea ei. Căci prin slavizare trebuiau înlăturate orice năzuinți de gravitare în spre Moldova liberă, iar prin catolicizare populația imigrată sau devenită ruteană prin desnaționalizare, trebuia ferită de ortodoxism și scoasă de subînrrâurirea dreptcredincioasei Rusii»¹⁾).

De altfel, întru cât privește raportul dintre Români și Ruteni, chestiunea

1) Dr. Aurel Morariu: „Bucovina 1774—1914”, pag. 71.

aceasta a fost elucidată cu desăvârși cu competență de d-l profesor universitar Dr. Iancu Nistor în lucrarea d-sale «Românii și Rutenii în Bucovina».

Așadar cu pregătiri de felul acesta trebuie privită statistica oficială austriacă. De altfel catagrafia nu are nici o valoare științifică, întru cât prin alcătuirea recenzământului Austria nu intenționa să arete *cum este* starea reală a populației Bucovinei, ci să o ascundă și prin mistificări și falșuri să prezinte starea populației *cum ar dori să fie*. În privința valorii statistice cel mai patentat «savant» austriac ne dă tocmai în acest timp de restriște și prăpăd câteva aprecieri foarte juste și prețioase. Iată ce zice profesorul dela Universitatea din Cernăuți Dr. Raimund Friedrich Kaindl: «Von wirklich wissenschaftlichem Wert sind also diese Zählungen nicht» — adecă:

Asadar aceste numărări nu prezintă o reală valoare științifică¹). Și mai departe: «Die heute übliche Erhebung der Umgangssprache bietet leider kein vollständig richtiges Bild über die Zusammensetzung der Bukowiner Bevölkerung» — adecă: «Cercetarea obișnuită astăzi după limba de conversație nu ne oferă, durere, un tablou deplin corect asupra alcăturii populației din Bucovina»²).

Nu-l cităm pe dñ Kaindl ca autoritate, deoarece în lumea științifică se știe ce valoare au fanteziile sale patimășe cu pretenții de studii istorice, ci le considerăm numai ca enuncații făcute în momente de sinceritate...

Cea mai hotărîtoare autoritate pentru

1) Vezi: „Dr. A. Peetermanns Mitteilungen aus Justus Perthes' geografischer Anstalt, Nr. 61. Jahrgang 1915, August-Heft: Die ethnografische Zusammensetzung der Bevölkerung der Bukowina von Prof. Dr. Raimund Friedrich Kaindl, Czernowitz—Wien“.

2) Ibidem,

afirmările noastre este însăși statistica oficială.

Cine ar vrea să-și reconstruiască după statistica noastră, a naționalitălor, statistica oficială, să adune cifrele Evreilor la cele ale Germanilor, și va primi coloana limbei de conversație germană. La ce'elalte coloane să înlocuiască noțiunea naționalității cu noțiunea limbei de conversație. Această regulă este valabilă pentru localitățile, la cari am subtras pe mozaici numai dela germană, pentru alcătuirea statisticei noastre, după naționalități. Localitățile, la cari am subtras pe mozaici dela diferite limbi de conversație, pentru reconstruirea coloanei Evreilor, le dăm în tabela de conversație care urmează. Alătura de tabela limbilor de conversație punem și coloana Evreilor ca să se poată urmări întreaga noastră procedură.

Q. T A B E L A A U X I L I A R Ă

LOCALITATEA	Is- raeliți	LIMBA DE CONVERSATIE						TOTAL
		Ger- mană	Boemă- Moravă- Slovacă	Po- lonă	Ru- teană	Ro- mână		
Cernăuți :								
1 Boian . . .	1181	1086	1	746	382	5125		7340
2 Buda . . .	41	7	—	9	—	1184		1200
3 Cot. Ostriței.	47	9	—	4	—	1630		1643
4 Dobronăuți .	151	148	1	49	1670		8	1876
5 Jucica Nouă .	539	537	10	480	1924		10	2961
6 Mahala . . .	81	26	—	17	—	2370		2413
7 Mamornița .	20	14	1	15	542		8	580
8 Ostrița . . .	64	38	—	3	3	2339		2383
9 Rohozna. . .	1279	1190	—	496	2517		4	4207
10 Sadagura. . .	3410	3345	6	370	704		14	4439
Coțman :								
11 Iujineț. . .	90	85	—	1	1062		—	1148
12 Ivancăuți. . .	152	101	—	32	1886		8	2027
13 Lașcuvca. . .	105	92	—	102	1516		—	1710
14 Orășeni . . .	239	237	—	66	2610		—	2913
15 Piedecăuți . . .	163	162	—	38	984		47	1231

(Urmare)

LOCALITATEA	Is-raeliți	LIMBA DE CONVERSАȚIE						TOTAL
		Ger-măna	Boemă Moravă Slavocă	Po-lonă	Ru-teană	Ro-măna		
Sirete :								
16 Băncești . .	6	2	—	—	4	385	391	
17 Grănicești . .	62	40	—	8	3	1470	1521	
Storojineți :								
18 Iordănești. .	144	138	—	31	14	1957	2140	
19 Ropcea . .	245	184	—	50	40	2400	2674	
Suceava :								
20 Romanești . .	53	41	—	10	3	771	825	
Văscăuți :								
21 Bănila rusă .	800	794	—	246	3964	6	5010	
22 Cabești . .	188	181	—	—	814	40	1035	
Vîjnița :								
23 Coniatin . .	92	86	—	—	1113	—	1199	
24 Sergie. .	282	280	—	2	2037	—	2319	

(Urmare)

LOCALITATEA	israeliți	Limba de conversație					TOTAL
		Ger-mani	Boemă Moravă Slovacă	Po-lonă	ru-teană	Ro-mână	
Zastavna :							
25 Zastavna ..	563	574	2	209	3837	—	4682
26 Babin	188	40	—	1	1635	—	1676
27 Boianciuc ..	166	113	—	9	1554	7	1683
28 Brodoc ..	39	28	—	—	1746	5	1929
29 Cadobești ..	241	49	—	19	2789	—	2857
30 Crisceatec ..	124	62	—	36	900	7	1005
31 Cincău ..	114	108	—	83	1539	—	1730
32 Cuciur Mic ..	147	24	—	59	2701	—	2784
33 Dorășăuți ..	150	108	—	10	2159	3	2280
34 Horoșăuți ..	37	11	5	17	1637	20	1690
35 Iurcăuți ..	101	64	—	27	2012	—	2103
36 Luca	15	—	—	21	640	—	661
37 Mitcău ..	80	36	—	14	869	—	919
38 Mosoriuca ..	50	8	—	3	611	—	622
39 Ocna	249	2	—	28	2143	1	2174
40 Onut	89	1	1	1	930	—	933
41 Fărăul negru	87	2	—	—	1224	—	1226
42 Pohorlăuți ..	135	97	—	71	1890	—	2058
43 Prelipce ..	46	15	—	—	1148	—	1163
44 Samușeni ..	24	—	—	—	811	—	811
45 Vasileu .. .	291	279	—	70	1332	5	1686
46 Verenceanca ..	429	319	—	197	3371	—	3887
47 Zvîneace ..	287	47	3	50	1258	—	1358

În ceea ce urmează dăm rezultatul recenzământului din 31 Decembrie 1910 după religii și confesiuni:

98.565 romano-	} catolici
26.182 greco-	
657 armeano	
14 ultra	
547.603 greco-	} orientali
341 armeano	
20.029 luterani	} evanghelici
484 reformati	
1 anglicani .	
1 menoniți	
3.232 lipoveni	
102.919 israeliți	
8 islamiți	
62 fără confesiune.	

Totalul de 800.098 este mai mare decât totalul populației după limbile de conversație, pentru că la tabela religiunilor și confesiunilor au fost numărați și necetașenii austriaci.

In totalul populației e socotit și numărul referitor la armata activă din Bucovina.

Inainte de a încheia capitolul despre poporație, ţin să exprim, la locul acesta, prietenului și compatriotului meu Aurel Dorofteiu, absolvent al Academiei de export din Viena, cele mai sincere mulțumiri pentru prețiosul său ajutor dat la aranjarea și colaționarea materialului statistic.

II. CLASA DIRIGENTA

II. CLASA DIRIGENTĂ

Diviziunea muncii dă naștere claselor sociale. Organismul unui stat național sănătos sau cel al unei națiuni sănătoase dintr'un stat poliglot, stat a cărui existență se dovedește din ce în ce tot mai mult ca imposibilă — trebuie să se împartă în trei clase principale, cu subdiviziunile lor, după funcțiunea economică, pe care o îndeplinesc și după venitul pe care-l primesc, și anume în: 1. Clasa țărănească; 2. Clasa de mijloc; și 3. Clasa dirigentă.

Vom începe dela cea din urmă — dela clasa dirigentă — pentru a ajunge

la cea dintâi după vîrstă; însemnatate, vigoare și putere de rezistență — clasa țărănească.

Clasa dirigentă se compune din profesioniștii liberi și funcționarii statului. Funcțiunea acestora stă în a dirige întregul mecanism al statului, în a stărui pentru luminarea și ridicarea clasei țărănești, în aşa fel ca ea să poată ținea pas cu progresul ei din statele culte, în a susține și întări clasa de mijloc și în urmă în a gări de continuitatea clasei dirigente.

Intr'un stat național desvoltarea claselor sociale rezultă dela sine, din însăși ființa și viața statului. Starea primordială a fiecărui popor este cea agricolă. Aceasta dă naștere apoi clasei de mijloc, a cărei funcțiune e să prelucre materialul brut, prin mese-riași, și să-l mijlocească prin negu-

istori, parte clasei dirigente, parte îndărăt producătorilor materiilor prime: celor din clasa țărănească. Abia târziu de tot, după ce un stat ajunge la un anumit grad de cultură, se poate desvolta industria și comerțul în stil mare, cari sunt condiționate de dezvoltarea normală și proporționată a tuturor claselor sociale, de calitatea solului și de capital. Aceasta este evoluția firească în progresul popoarelor din statele naționale.

Nu tot aşa se întâmplă cu popoarele dintr'un stat poliglot. Aici protecționismul stăpânirii pentru o națiune și disprețul pentru alta, întunericul și lumina, umanitatea și selbătăcia, bogăția și săracia, hărnicia și lenea, simțul de dreptate și lipsa acestuia, dexteritatea și stângăcia, egoismul și altruismul, tăria unei națiuni și slăbi-

ciunea alteia, toate aceste contraste provoacă și alimentează rivalitatea și concurența între popoare sub forma unei aprige lupte pentru existență, aşa că cea mai ideală stare de pace dintr'un stat poliglot este aproape identică cu un perpetuu războiu civil. Și de pe urma acestui războiu civil toate națiile ies înfrânte.

Pentru a dovedi aceste afirmații nu e de nevoie să privim mai de arte decât peste hotare, la vecina noastră Austro-Ungaria. Ba, ceva mai mult, tocmai Austro-Ungaria — această clasă babilonie anahronă — ne oferă cea mai intuitivă icoană a unui perpetuu războiu civil. Astfel, în conglomeratul monarhiei habsburgice nu se pot afla două națiuni învecinate care să trăiască bine între olaltă. Prin felul ei de a guverna, stăpânirea austriacă a izbutit să învrajbească toate națiun-

nile din imperiu; a pus pe Rutenii din Galitia împotriva Polonilor; în Silezia, Moravia, Boemia, Austria de jos și de sus pe Germani împotriva lehilor și Polonilor; în Tirol și Istria pe Germani împotriva Ital'enilor; în Litoral pe Sloveni împotriva Italienilor; în Carniola, Carintia și Stiria pe Germani împotriva Slovenilor; în Ungaria pe Maghiari împotriva Românilor, Slovacilor, Slovenilor, Rutenilor și Sârbilor; în Croația și Slovenia pe Maghiari împotriva Serbo-Croaților și Slovenilor; în Bosnia și Herțegovina pe Maghiari, Turci, Croați, și Germani împotriva Sârbilor și a m. O singură provincie austriacă este crutată de acest nenorocit războiu civil, Salisburgia; faptul acesta se datorește întâmplării că ea este locuită numai de Germani.

Acstea continue hărțueli dintre popoarele mozaicului austro-maghiar au avut urmări nefaste pentru desvoltarea fiecărei națiuni. Din întregul conglomerat ținut de veacuri în robie de către Habsburgi cu mijloace artificiale abia sunt două sau trei popoare, care au izbutit să ajungă la o perfecțiune în evoluția lor. Încolo, celelalte popoare, cu deosebire cele mici, sunt bolnave; organismul lor este defect.

S'a zis că Bucovina este o Austro-Ungarie în miniatură, și cu drept cuvânt, căci aproape toate popoarele din împărăția habsburgică și-au aruncat sămânța lor pe pământul Bucovinei, sămânță care an de an încoltește, rodește și se înmulțește. Ceea ce se întâmplă în stil mare cu popoarele din monarhie, se repetă în mozaicul bucovinean. Și aci progresul diferitelor po-

poare este determinat de protecționismul și favoritismul stăpânirii pentru unul și disprețul pentru altul.

Numărarea tendențioasă a naționalităților din Bucovina a dat — după cum am văzut — un rezultat defavorabil Românilor, deși acest rezultat este defavorabil Românilor numai pe hârtie. Stăpânirea austriacă dorind să scoată națiunile cari îi conveniau în număr cât se poate de puternic, trebuia să suprime, cu orice mijloace, numărul națiunilor destinate pentru a fi jertfite. Pe urmă, în conformitate cu rezultatele obținute trebuia organizat și raportul claselor sociale ale diferitelor popoare.. Așa dar clasele sociale nu ne pot reprezenta alt aspect decât cel al întregului — al populației.

Cam până pe la 1900 stăpânirea austriacă, pretextând lipsa de oameni

în Bucovina cu pregătire necesară pentru funcțiunile publice, a importat o sumedenie de funcționari din Apus. «Pregătirea necesară» se deosebea de altfel dela om la om și de la națiune la națiune, căci jidanii, nemții și ceilalți amanți pantentați și credincioși ai Austriei ajungeau cu patru clase primare în funcții, la cari Români de multe ori nici cu studii universitare nu puteau ajunge. Faptul că stăpânirea a importat funcționari din Apus, într'un timp când poporația autohtonă să zicem că de fapt încă n'ar fi ajuns la gradul de cultură, ca să poată da contingentul necesar pentru clasa dirigentă, faptul acesta n'ar fi fost atât de păgubitor pentru Români, dacă acești funcționari n'ar fi fost numai niște unelte oarbe ale stăpânirii austriace, prin cari se aduceau la îndeplinire ideile de

desnaționalizare a «primejdiosului» element românesc și de favorizare a germanismului, jidovismului și ucrainismului; în multe cazuri acești funcționari cu pretinsa pregătire necesară, importați din Apus, cu bine cunoscuta lor mască în rolul de predilecție al «Kulturträger»ilor, nu erau decât gunoii și scursura provinciilor austriace apusene, cari nu puteau fi plasați în alt loc decât în țara... urșilor. Conrupători ai obiceiurilor patriarhale, sub forma unei culturi semănători de zizanii și desbinători de neamuri, intriganți politici, agenți electorali, spioni și cămătari, — iată cine sunt în majoritate covârșitoare funcționarii publici importați din Apus de stăpânirea austriacă vreme de aproape 100 de ani, iată funcționarii, dela cari poporul românesc avea să aștepte îndrumare, sfaturi, cărmă, lumină !

Puținii funcționari publici români, pe cari îi întâlnim până pe la 1890 —, sunt din familiile boerești române.

Boerimea a fost singura stare socială, căreia îi revine meritul de a fi dat elemente românești pentru clasa dirigentă timp de un secol și mai bine. Când aceasta a început a se înstrăina ca una din cele mai puțin rezistente stări sociale, i-a luat rolul preoțimea română, care nu numai că s'a străduit să crească funcționari publici români din rândurile ei, ci s'a cugetat și la crearea unei clase dirigente române, trezind satele românești și îndemnând poporul să trimită copii la școlile medii.

Când liceele din Bucovina începură să dea an de an un contingent tot mai simțitor pentru clasa dirigentă, când la începutul fiecărui an școlar țărăniminea

românească regulat se înfățișa pe la diferite licee din țară cu un număr de aproape 500 copii hotărâți că a se pregăti pentru funcțiunile publice, atunci stăpânirea austriacă a început să închide porțile școlilor, pretextând o iperproducție în clasa dirigentă. Firește, acest pretext era numai o sperietoare pentru țărănimile, căci năvăla ei la școlile secundare trebuia să devină primedioasă pentru străini, cu deosebire pentru jidani și nemți, atât pentru cei din țară cât și mai ales pentru cei exilați la Bucovina din provinciile austriace apusene.

Cu tot acest strigăt de iperproducție, în raport cu populația, clasa dirigentă românească este relativ mult mai slabă decât a oricărei alte națiuni din Bucovina.

Ne însărcinăm când luăm o sta-

tistică la mâna și comparăm numărul funcționarilor noștri, și al acelora din-trăi ai noștri cari au o profesie li-beră, pe de-o parte cu numărul străini-lor pe de-alta cu numărul Evreilor. E bine să se știe, că noi cu toate că formăm de fapt 40 % din populația țării și Evreii 14 %, totuși numărul funcțio-narilor, avocaților și medicilor noștri, în fiecare ramură este în minoritate ab-solută atât față de Evrei, cât și față de ceilalți străini. În cele următoare ne vom ocupa deci de clasa dirigentă, vom arăta datele statistice dela înce-putul anului 1910 și vom cerceta ra-portul pe de-o parte între clasa noas-tră dirigentă și între cea străină, pe de-alta între a noastră și clasa dirigentă evreească și vom purcede după împăr-teala aceasta:

1. JUSTIȚIA

- a) Tribunalele
- b) Notarii
- c) Advoații

4. ȘCOLILE

- a) Universitatea
- b) Secundare
- c) Primare

2. ADMINISTRAȚIA

- a) Politicum
- b) Finanțele cu procura-
tura de finanțe
- c) Direcția bunurilor

5. COMUNICAȚIA

- a) Poșta și telegraful
- b) Trenul

3. MAGISTRATUL DIN

CERNAUTI

6. SANITARE

- a) Medicii

* * *

1. J U S T I T I A

a) Tribunalele

Tabloul ce urmează ne arată numărul funcționarilor români, evrei și al celorlalți străini, la fiecare judecătorie îndeosebi.

TABLOUL I-iu
 (Tribunalele)

L O C U L	Români	Evrei	Străini	În total
Cernăuți	21	42	85	148
Boian	—	3	1	4
Coțman	—	1	10	11
Putila	—	2	5	7
Sadagura	2	2	11	15
Sirete	3	9	8	20
Stanești	3	2	4	9
Storojinet	4	13	7	24
Văscăuți	—	2	4	6
Vijnița	—	11	4	15
Procur. din Cernăuți	1	1	6	8
Suceava	21	13	41	75
Dorna	4	3	3	10
Gura-Humorului	3	4	4	11
Câmpulung	7	10	10	27
Rădăuți	2	14	18	34
Seletin	—	4	3	7
Solca	2	4	3	9
Procur. d. Suceava	3	1	1	5
Suma :	76	141	228	445

Privind cele trei coloane, vedem o mulțime de fenomene bătătoare la ochi, fenomene cari trebuie comentate neapărat precum urmează:

1. In coloana întâia, care aduce numărul funcționarilor Români la diferite tribunale, se arată 6 șirbituri, ceea ce înseamnă că la 6 tribunale din Bucovina nu este ocupat nici un post de vre-un Român.

2. In coloana a treia nu se află nici o șirbitură, dar dacă am diseca această coloană după naționalități, de bună seamă că pentru fiecare naționalitate se vor ivi mai multe sau mai puține șirbituri, cu alte cuvinte, nici o naționalitate creștină nu este reprezentată la toate tribunalele bucovinene.

3. Coloana a doua trece ca un stâlp de marmură prin toate tribunalele noastre: e coloana Evreilor. Vedem în

trei locuri cel puțin câte un Evreu de semânță, dacă nu mai mulți, scurt și se îndeasă ideea stranie că în Bucovina nu poate exista tribunal fără Evrei.

Am privit de-alungul, să privim acum și de-a curmezișul:

4. Boianul este un sat aproape curat românesc, și cu toate acestea la judecătorie nu se află nici un funcționar român.

Dar pentru aceea trei Evrei și un străin, n'are însă de-a face, Românul e intelligent: țăranii din Boian negreșit că vor fi știind acum și limba evrească...

5. La Sirete ci că ar fi de-ajuns trei Români să îngrijească de binele poporului, pe lângă 9 Evrei și 8 străini.

6. La Storojineț — patru Români plus șapte străini ($4+7=11$) încchină stea-

gul înaintea lor 13 Evrei.

7. Dar se întâmplă și minuni, bunăoară în Doinea, patru Români țin pieptul cu trei Evrei și trei alți străini. Tot aşa și în Suceava, Românii sunt în majoritate cel puțin față de Evrei.

8. La Câmpulung, într'un district curat românesc, șapte Români față de 10 Evrei și 10 alți străini!

9. În alt district, destul de românesc, în Rădăuți, se află doi Români față de 14 Evrei și 18 străini.

Să privim acum și suma: un popor care, după cum am spus mai sus, cuprinde 40%, din întreaga populație a Bucovinei, un popor, cum e poporul românesc, se poate oare mulțumi cu 76 de funcționari la justiție? Fiii lui Israile care reprezintă 14% din întreaga populație, ni se înfățișează cu 141 de funcționari la justiție.

b) Notarii

Profesiunea liberă a notarilor în Austria se apropie de cea a avocaților. Notarii în Austria sunt oameni cu studii academice, și-și exercită funcțiunea alcătuind și verificând contracte la cumpărări de pământ, case, etc.

In strânsă legătură cu tribunalele stau notarii și avocații. Interesant este că la rubrica notarilor noi Români avem majoritatea relativă. Iată :

TABLOUL II
(Notarii)

Români	Evrei	Străini	In total
8	4	9	21

Notarii din rubrica «Străini» se repartizează astfel: 4 Poloni, 2 Ruteni, 2 Nemți și 1 Armean. Cu toate că ma-

joritatea relativă o au Români, totuși președintul camerei notariale este un Polon; și Polonii sunt numai jumătate căți ai noștri și tot atâția căți Evrei. Faptul că numai un străin a putut fi ales președinte, e destul de trist și o dovadă destul de eclantantă pentru năzuința străinilor de a ocupa posturile conducătoare, cari de altfel s'ar cuveni Românilor.

c) Advocății

Urmează o stare socială, care este cea mai potrivită pentru caracterul rasei evreiești: Advocatura; pe lângă că e o profesiune liberă, ea totdeodată are și avantajul, că la ea nu există avansare. Evreul, de-și ajunge în alte ramuri ale clasei dirigente, în ramuri cu cari este legată o leașă fixă și o avansare ordinată, el greu înaintează în

răriguri mai înalte, de oarece firea nu și-o poate schimba într'âtât, încât să se desbare de apucăturile sale. Efectul acestui adevăr este o bănuială și o neîncredere generală, care se potențează câte odată aşa de tare, încât Evreul la unele funcțiuni nici nu este admis. Dovezi pentru această aserțiune se vor arăta în unele din tablourile viitoare. Advocatura fiind o profesie aproape cu totul independentă, îngăduie și conștiinței celei mai laxe să tragă folos din ea. Aci este terenul cel mai potrivit pentru ca firea evreească să-și joace mendrele ei în orice forme posibile. Tabloul care urmează, arată într'adevăr cifre însărcinătoare, cari însă însă se explică ușor din cele spuse până acum. Deosebit de interesant este felul cum au acaparat și ocupat Evreii în decursul timpului această profesie

liberă, de aceea va urma întâiu un tabel cronologic, care va arăta în ce măsură a crescut cifra advocaților evrei dela anul 1865 începând:

TABLOUL III
(Advocații)

Anul	Creștini	Evrei	In total
1865	10	2	12
1870	15	8	23
1880	9	18	27
1890	11	45	56
1900	14	82	96

Tabloul aceasta îl luăm din scrierea pseudonimă: «La Roumanie et les Juifs par Verax¹⁾»

1) Verax este pseudonimul faimosului luptător pentru cauza germană, în actualul război, d. Radu Rosetti, care se vede că înainte de a imbarca puțea să lucrări de valoare.

In anul 1910 advocații dau următorul:

TABLOU IV

Anul	Români	Evrei	Străini	In total
1910	11	136	14	161

Tabloul al III-lea se poate împărți în două părți, și anume: partea întâia să cuprindă anii 1865 și 1870, iar partea a doua dela 1880 înainte. Mișcarea între anii 65 și 70 este destul de mare pentru un răstimp atât de mic. Vedem că totalul numărului de advocați se dublează aproape, suindu-se dela 12 la 23. Creștinii sporesc relativ foarte puțin: dela 10 la 15, aşa dar numai pe jumătate, pe când Evreii dela 2 la 8, ceea ce va să zică de 4 ori pe atâtă. In anul 1875 se deschide la Cernăuți

Universitatea. Evreii năvălesc la ea și măcar că până la 1880 sporul advocaților merge destul de încet, în total numărul lor este numai 27 față de 23 din anul 1870, dar acum se vede ce schimbare se întâmplă în special cu cifrele Creștinilor și Evreilor. Creștinii scad dela 15 la 9, Evreii se urcă dela 8 la 18. Anul 1890 ne aduce o surpriză mare: pe când Creștinii sporesc numai cu 2 însă, Evreii sporesc cu 27. Acest fapt este fără îndoială un rod al Universității din Cernăuți. Până la anul 1900 diferența între Creștini și Evrei ajunse a fi de tot mare: 82 de Evrei față de 14 Creștini, ceea ce va să zică de 6 ori atâtia Evrei câți Creștini. Diferența între 1890 și 1900 este la Creștini 3, iar la Evrei 37. Pentru anul 1910 am remarcat în tabloul IV și cifra Româ-

nilor. Vedem aci 11 Români și 14 Creștini de alte naționalități, aşadar 25 Creștini în total față de 136 Evrei. Diferența între Creștini și Evrei arată numărul îngrozitor: 111, iar între Români și Evrei 125.

Corespunzător acestor cifre se înfățișază și camera advocaților: Președintul este Evreu, cei doi locoțiitori ai săi sunt Evrei, membrii comitetului, de toți șapte, sunt Evrei, cu o singură excepție, care este un Român. Prin ce minune a putut să se rătăcească și acesta pe aci, Dumnezeu mai știe.

Consiliul disciplinar al advocaților se formează din 24 însăși. Aci au încăput chiar 2 Creștini, și anume un Polon, în calitate de președinte, și un Român, în consiliu. Așadar majoritatea covârșitoare este formată de 22 Evrei. Firește, acest fapt trebuie să te

înspăimânte și să te îngrețoșeze, și de aceea nu e minune, dacă Românii și, în genere, Creștinii n'au nici o tragere de inimă pentru profesiunea de avocat. Ba, încă ceva mai mult, sunt cazuri cunoscute, în cari camera advocaților a respins dela praxă pe mai mulți Creștini, foști judecători, pe motiv că în Bucovina ar fi prea mulți advocați. Ciudat însă că motivul acesta se invocă numai când e vorba de Creștini, aşa că aceștia adesea sunt necesitați să-și deschidă praxa în alte părți, afară de Bucovina, și apoi abia să se mute în patrie. În aşa fel, machinațiile evreești au ca urmare pentru Creștini spese enorme, căci nu-i lucru ușor să ți părăsești familia și vatra, să poarti două gospodării, să te strămuți pe urmă cu toată cancelaria și personalul ei înapoi, și să-ți deschizi din noă praxa.

fără ca să te vâri în datorii considerabile.

* * *

Urmează acum tabloul resumativ a-supra personalului justiției din Bucovina :

TABLOUL V
(Personalul justiției)

Oficiul sau profesiunea	Rom.	Evrei	Străini	Total
Tribunalele	76	141	228	445
Notarii	8	4	9	21
Advocații	11	136	14	161
Suma	95	281	251	627

Tabloul acesta ne arată, înainte de toate, că Românii întrec abia a șaptea parte din totalitatea personalului justiției.

Ceilalți Creștini, toți la un loc, afară de Români, au un număr destul de

considerabil, de oarece sunt aproape de trei ori mai mulți decât Români.

Majoritatea relativă însă o au Evreii. Dacă socotim la un loc pe toți Creștinii, fie Români sau nu, vedem că ei îi întrec pe Evrei numai cu 65 însă. Și acum ori și cine poate să-și închipe un proces cu următorul personal: judecătorul — Evreu, pârâtorul — Evreu, advocatul pârâtorului — Evreu, advocatul tău — Evreu, iar tu Creștin stai tremurând în mijlocul lor, ca Hristos, și-ți aştepți judecată dreaptă. Nu e nici o mirare deci, că țăranul nostru, care nu cunoaște legea, și prin urmare nici nu poate înțelege întru cât aceasta se respectă de către diregătorii evrei, a sărăcit de-a ajuns la sapă de lemn.

2. ADMINISTRATIA

a) *Politicum*

Statul funcționarilor politici până nu de mult a fost cruțat cu totului tot de Evrei. Era liberală și pe lângă aceasta diferențele influențe, destul de bine cunoscute, au avut drept rezultat obținerea dreptului de către Evrei de a ocupa și ei slujbe în oficiile politice. Funcționarii guvernului, ai poliției și ai celor 11 prefecturi districtuale din Bucovina sunt evidenți din :

TABLOUL VI
(Politicum)

L O C U L	Rom.	Evrei	Străini	Total
Cernăuți (guvern)	12	14	140	166
" (poliția)	5	7	37	49
" (prefectură)	2	4	8	14
Gura-Humorului	2	—	3	5
Câmpulung	3	1	5	9
Coțman	—	2	6	8
Rădăuți	4	1	7	12
Sirete	—	1	6	7
Storojineț	1	3	4	8
Suceava	2	3	7	12
Văscăuți	1	1	6	8
Vîjnița	1	—	9	10
Zastavna	—	2	5	7
Suma . . .	33	39	243	315

Coloana Românilor arată trei știrbituri, coloana Evreilor numai două, iar cea a străinilor, se înțelege, nici una. Suma funcționarilor străini este de-o mărime neproporțională față de

Români și Evrei. Pricina acestui fenomen este importul cel mare de funcționari din Apus. Acești funcționari vin în Bucovina în genere fară nici o idee despre împrejurările noastre de traiu, afară de aceea sunt și preoccupați cu desăvârșire din următoarele cauze: mulți funcționari sunt aduși în Bucovina cu instrucții de tot severe, cerându-se dela ei să civilizeze aceasta țară «barbară», fie chiar cu forța. Locuitorul băştinaș e privit de Ieneș, natâng și prost. «Kulturträger»ii din Apus în mare parte nu-și dau silință să desmintă acest neadevăr, c adesea îl întăresc. Astfel înțelegem din multe acte vechi, că acești funcționari străini, întorcându-se în patria lor, descriu țărișoara noastră ca un colț întunecat, în care nici când n'ar putea pătrunde cultura, de oarece ar fi locuit de un

popor ce nici n'ar merita să existe, ci ar fi o binefacere pentru lumea «cultă» dacă acest norod «sălbatec» s'ar stinge de pe fața pământului. Cam această școală primesc funcționarii importați din Apus. Și aceste învățături ei le pun apoi în praxă. Nu totdeauna funcționarii importați au purtare despotică, ei sunt doar prea «culți», dar pentru aceea se folosesc de altă armă mult mai aspră și mai jignitoare: disprețul. Importatorilor culturii occidentale le place să ne ignoreze dela opincă până la vădică și dela vădică până la opincă. Și durerile, mulți și din funcționarii băştinași învață să se poarte tot aşa cu noi...

Zice un proverb latinesc: ubi bene, ibi patria, proverb care te pune pe gânduri. Adesea îți vine să crezi, că e mai bine să trăești în exil decât în

patrie. Lucru firesc ar fi, că în patria ta să aibi și cele mai multe drepturi, dar în cazul de față tocmai blestematul cel de proverb pare că te împiedică. Fiii lui Israil când s'au pornit din pământul făgăduinței de-au inundat toată lumea, au început a se văeta că au fost alungați din țara, unde curge lapte și miere și că sunt siliți să petreacă între străini și între pagâni... Vaetul lor n'a încetat nici până astăzi, doavadă multele și feluritele societăți zioniste, cari mereu se fac a cere reîntoarcerea Evreilor în Canaan. Dar de le-ai da și bani de drum și bilet de clă a întâia până încolo ei totuși nu s'ar mișca din loc, doar n'au turbat să se ducă, și la ce să se ducă, ce vor începe ei acolo, dacă nu vor avea «goimi», pe cări să-i sugă? Aș, în pretinsul exil, ei ocupă chiar la stă-

pânire mai multe funcțiuni, decât un popor mare, băstinaș, cum sunt Români. La guvernul din Cernăuți bunăoară sunt 14 Evrei și numai 11 Români, tot aşa și la poliție 7 Evrei și numai 5 Români, asemenea la prefectura districtului Cernăuți 4 Evrei și 2 Români. Așadar în capitala Bucovinei Evreii ocupă mai multe funcțiuni politice decât Români. S'ar putea obiecta că în Cernăuți, orașul fără suburbii, Evreii sunt numeric în majoritate față de Români. Fie, dar această obiecțiune nu poate determina funcțiile politice din capitală, de oarece aceste funcții politice nu sunt numai pentru Cernăuți, ci pentru întreaga Bucovină.

Dar și alte curiozități: de ce districtul Sucevii, care, indiscutabil, e aproape cu desăvârșire românesc, a trebuit să fie împodobit cu 3 Evrei la

prefectură, pe când Românilor li s'au astupat ochii numai cu 2 (două) locuri ? În districtul Siretelui parcă ar fi stârpit ori și ce urmă de Român, ca să poată ajunge acolo măcar un Român în statul funcționarilor dela prefectură ? Sau —cine știe— poate că un Evreu ajunge și pentru Români.—De altfel dorim să fim toleranți și să înghițim un nod, dacă două districte curat românești, cum e cel al Câmpulungului și cel al Rădăuțiilor s'au împodobit cu câte un Evreu.

Tabloul VI este o carte deschisă. Oricine poate ceti în ea. Noi acestea le-am citit, și am fi putut ceti și mai multe, în alte vremuri... Acum însă suntem fericiți că nu mai e de nevoie să ne oprim la aceste anomalii, cari numai într'un putregaiu ca cel austriac se pot întâlni.

*b) Finanțele
cu procuratura de finanțe*

Ca și corpul funcționarilor politici, corpul funcționarilor financiari era odinioară—și până nu de mult—cu totul liber de Evrei. Dar cu vremea acești paraziți ai veacurilor, paraziți de cări toate popoarele și din toate vremurile au parte, cu vremea s'au aşezat și în funcțiile acestea, aşa că la începutul anului 1910 vedem acum un număr respectabil din ei ocupând locuri în deosebitele slujbe ale acestui ram adminstrativ. Lăsăm să vorbească:

TABLOUL VII
 (Oficiile financiare)

O F I C I U L	Rom.	Evrei	Străini	Total
Direcția de finanțe în Cernăuți	—	12	58	70
Oficiile pentru evaluarea taxelor	3	8	20	31
Inspectori de finanțe	1	4	7	12
Centrala tehnică de finanțe	—	—	4	4
Visteria țării	3	2	4	9
Administrația birurilor în Cernăuț	3	1	13	17
Vămile	5	—	28	33
Garda financiară	1	1	34	36
Organele pentru birul direct la prefecturi	6	1	31	38
Evidența la catastrul bimului fonciar	19	24	54	97
Perceptoriiile	14	14	81	109
Procuratura de finanțe	3	3	15	21
Suma	58	70	349	477

Din tabloul acesta rezultă că Ro-

mânii sunt în minoritate absolută față de Evrei și străini. De tot înjositor pentru noi este, că în centrul oficiilor financiare, la direcția de finanțe din Cernăuți, nu se află nici măcar un singur Român, ci 70 de străini, dintre cari nu mai puțini decât 12 Evrei. Se zice, că Evreii ar fi genii financiare, că dânsii ar avea un deosebit talent pentru transacțiunile comerciale, că chiar în sângele lor ar fi înăscut manipularea cu cifre, că... și multe altele, verzi și uscate ! Da : Toate vor fi fiind adevărate, ba chiar prea adevărate, căci noi Creștinii zilnic simțim, în ce fel acest «talent strălucit» se probează... pe pieea noastră. Deci, cum zic, recunoscându-se toate acestea calități «splendide» ale Evreilor, de aici încă nu rezultă că Românul ar fi aşa de bătut cu leuca, încât să nu fi meritat

vre-un loc la oficiul central de finanțe.

Comparând coloana Românilor cu cea a Evreilor, constatăm că numai în patru cazuri (1. Vistieria țării, 2. Administrația birurilor în Cernăuți, 3. Vămile, și 4. Organele pentru birul direct la prefecturi) numărul Românilor îl întrece pe cel al Evreilor, pe când în șapte cazuri sunt mai mulți Evrei decât Români. Oare pricina să fie, că Românii sunt oarecum suspecți? La vămi însă unde nu se poate purta o evidență destul de exactă la importul mărfurilor, unde o extindere mare a contrabandei ar pricinui statului pagube considerabile, scurt zis: unde e de nevoie să se pună numai oameni, în cari te poți încrede fără preget — zic: la vămi nu se află nici măcar un singur Evreu! Fără comentar!

c) Direcția bunurilor

Direcția bunurilor fondului religious gr. or. este în Bucovina singurul oficiu, care n'are și funcționari Evrei. Iată :

TABLOUL VIII

(Direcția bunurilor fondului religious gr. or.)

Români	Evrei	Străini	In total
37	—	73	110

Să privim acum mai deaproape întregul grup administrativ din Bucovina :

TABLOUL IX

(Persoualul administrativ)

O F I C I U L	Rom.	Evrei	Străini	Total
Politicum	33	39	243	315
Finanțe	58	70	349	477
Direcția bunurilor	37	—	73	110
Suma	128	109	665	902

La cea dintâi privire s'ar părea că Românii de astădată sunt în majoritate față de Evrei. Insă majoritatea aceasta este iluzorică și de fapt o minoritate potențată, după cum dovește raportul între cifra populației și cea a funcționarilor administrativi.

Așadar deși la direcția bunurilor nu se află nici un Evreu, totuși nici acest avantaj nu este suficient, ca să îmbunătățească cifra raportului între populația românească și funcționarii administrativi ieșiți din ea. Evreii și aci au un contingent relativ mai numeros decât noi.

* * *

3. MAGISTRATUL DIN CERNAUȚI

Minunat spectacol ni se înfățișează în :

TABLOUL X

(Funcționarii dela magistratul de Cernăuți)

Români	Evrei	Străini	In total
4	55	47	106

Cifrele din acest tablou se explică și prin următorul:

TABLOU XI *)

(Populația Cernăuților din 1900)

Români	Evrei	Străini	In total
9.400	21.587	34.780	65.767

(* Vezi : „Mitteilungen des statistischen Landesamtes des Herzogtums Bukowina“, IX. Heft. Czernowitz 1907.

După cum vădem, Români sunt în minoritate absolută față de Evrei și față de celealte naționalități. Toți Creștinii la un loc reprezintă numărul de 44.180 suflete, aşadar ceva mai mult decât de două ori pe atâtia căti Evrei. Și totuși la Magistrat funcționarii evrei sunt în majoritate absolută. Aceasta este o încălecare revoltătoare și nu știm de ce să ne mirăm mai mult: de răbdarea sau de prostia Creștinilor. Încercările făcute pe vremuri din partea partidului creștin-social cu scop de a înlătura această stare cu totul abnormă, n'au dat nici un rezultat favorabil. Evreii au rămas triumfători. Unui creștin i se pun cele mai mari piedici, când voește să intre în serviciul magistratului, Evreii sunt primiți cu brațele deschise, și dacă nu sunt destule locuri pentru ei, atunci se crează

locuri noi.. Cifrele spun un adevăr, care te îngrozește: 55 de funcționari Evrei față de 21 587 Evrei și numai 51 de funcționari Creștini față de 44.180 Creștini.

4. ŞCOLILE

a) *Universitatea*

Și școalele noastre n'au fost cruțate de Evreime. Și aici s'au sălașluit Jidani, cu toate că... dar să nu anticipăm ! Să urmeze mai întâi tablourile :

TABLOUL XII

(Personalul Universității)

O F I C I U L	Rom.	Evrei	Străini	Total
Profesori	10	7	30	47
Funcționari la bibliotecă . . .	3	1	6	10
Funcționari la cancelarea universității	—	1	3	4
Suma	13	9	39	61

Dacă Români reprezintă suma respectabilă de zece (10) profesori, principala este că la facultatea teologică din întâmplare nici un Evreu nu poate fi admis ca profesor. Deci dacă scăzând pe cei 7 profesori români dela facultatea teologică, iată că rămân numai 3 Români de toți; și de aici, bine înțeles, rămâne la o parte profesorul pentru limba și literatura românească, fiindcă acesta trebuie să fie un Român, dacă stăpânirea austriacă n'avea cumva de gând să importe ulterior pe vre-un Lazăr Șâineanu sau vre-un Candrea-Hecht, cari ar fi fost foarte potriviti pentru o țară cum e Bucovina, unde te miri că pe stema țării nu se află «Mughen Duved». Așadar, în afară de profesorul pentru limba și literatura românească, rămân în total numai doi (2) profesori Români

față de șapte (7) Evrei! Și numărul acestor din urmă,—firește că la Evrei ne gândim, de ce mă întrebați?—tot creștea, căci chiar de curând fură importați câțiva profesori noi. Urmând acestui sistem încetul cu încetul, într'o bună zi trebuia să ne trezim că Universitatea dela Cernăuți s'a prefăcut într'un cheidăr evreesc, grație vigilenții stăpânirii austriace.

b) Școlile secundare

Acum, după ce am terminat cu Universitatea, trecem la școlile secundare.

TABLOUL XIII
 (Puterile didactice dela şcolile secundare)

Ş C O A L A	Rom.	Evrei	Străini	Total
Liceul I-ii al statului din Cernăuți	6	9	23	38
" II-lea Cernăuți . .	—	4	33	37
" III-lea " . .	22	11	5	38
Liceul din Câmpulung . .	11	1	—	12
" Coțman. . .	1	—	13	14
" Rădăuți . .	3	6	12	21
" Sirete . . .	3	7	10	20
" gr. or. din Suceava	29	—	4	33
" din Vîjnița . .	—	1	11	12
Şcoala reală gr. or. din Cernăuți	18	4	25	47
Liceul de copile din Cernăuți	4	11	18	33
Şcoala de meserii a statului din Cernăuți . . .	—	3	19	22
Şcoala normală . . .	17	3	28	48
Şcoala superioară gr. or. de fetițe din Cernăuți .	16	—	6	22
Şcoala medie agronomică din Cernăuți	3	—	12	15
Suma	133	60	219	412

De astă dată Evreii sunt în minoritate chiar față de Români. Mare pagubă le pricinuesc cele două școli greco orientale, adecă liceul din Suceava și școala reală din Cernăuți, căci la aceste două școli totdeauna sunt preferați Creștinii de confesiune ortodoxă-orientală, iar dacă aceștia lipsesc, vin la rând Creștinii catolici, și abia la urmă în caz de extermă necesitate se admit și Evreii ca puteri didactice.

Cu toată pretenția Evreilor cu Rutenii, la cele trei licee rutenești (1. Liceul al II-lea al statului din Cernăuți, 2. Liceul din Coțman și 3. Liceul din Vijnița) numai cinci (5) puteri didactice au fost ocupate de Evrei, pe când cele ale noastre trei licee (1. Liceul al III-lea al statului din Cernăuți, 2. Liceul gr. or. din Suceava și 3. Liceul din Câmpulung) au fost ocupate

de douăsprezece (12) puteri didactice evreești! Se vede că pretenția Rutenilor cu Evreii era în multe cazuri numai de față lumii, și se mulțumiau chiar de ea, atunci când interesele rutenești aveau să sufere pe urma prieteniei cu Evreii.

In rubrica Școlii de meserii a statului din Cernăuți ni se infățișează numărul profesorilor precum urmează : Români nici unul, Evrei 3, Străini 19. Iată un gol foarte mare : La școala de meserii nu aveam nici un profesor român. Ce să caute bietul țăran român la această școală, la care nu găsești nici un profesor care să-i vorbească românește, ca să-l înțeleagă.

Bătătoare la ochii sunt cifrele dela Școala medie agronomică din Cernăuți: profesori Români trei, Evrei nici unul, străini doisprezece. La școala agro-

nomică nici un Evreu ! Dar să fi fost în Bucovina o școală de comerț, oare și acolo n'ar fi fost nici un profesor Evreu ?

c) *Școlile primare*

TABLOUL XIV

(Puterile didactice la Școlile primare)

Localitatea sau districtul	Nrul școlilor	Rom.	Evrei	Străini	Total
Cernăuți	16	31	44	102	177
Districtul Cernăuți	48	43	10	181	234
" Gura Humorului	43	142	4	54	100
" Câmpulung	48	103	9	35	147
" Coțman	26	5	4	96	105
" Rădăuți	41	134	7	41	182
" Sirete	36	50	6	80	136
" Storojineț	47	88	11	51	150
" Suceava	40	107	9	34	150
" Văscăuți	25	6	5	78	89
" Vijnița	43	—	9	93	102
" Zastavna	31	—	3	114	117
Școli particulare	15	8	15	24	47
Total . . .	459	717	136	983	836

Și de astădată Evreii se află în in-

noritate absolută față de Români și de străini. Însă întru cât această minoritate este reală, se va putea cunoaște abia din tabela generală a puterilor didactice ale tuturor școlilor, tabelă care urmează în :

TABLOUL XV
(Puterile didactice dela toate școlile din țară)

CATEGORIA	Rom.	Evrei	Străini	Total
Profesori universitari de liceu	10 133	7 60	30 219	47 412
Invățători	717	136	983	1836
Suma . . .	860	203	1232	2295

Vedem că în toate școlile din Bucovina Românilor sunt în majoritate relativă față de Evrei. Curios lucru însă, că acea majoritate crește la Români cu atât mai tare cu cât mai inferioară e școala; bună oară la Universitate minoritatea Evreilor face mai mult decât două treimi din suma Românilor. La

școlile secundare Evreii profesori sunt mai puțini decât jumătate din Români, iar la școlile primare Evreii fac abia a cincea parte din numărul Românilor. Care este pricina acestui fenomen? Răspunsul la această întrebare se poate găsi foarte lesne: lefile profesorilor universitari sunt cele mai mari, pe lângă aceea se cere dela ei un număr foarte mic de ore la săptămână; la școlile secundare lefile sunt mai mici, dar numărul orelor pe săptămână este cu mult mai mare; cele mai mici lefi sunt la școlile primare și totdeodată cele mai multe ore pe săptămână. Așadar cel mai rentabil e să fii profesor la Universitate, mai puțin rentabil e să fii profesor de liceu, iar învățător la școlile primare: «dus konveniert schoin gur nischt!» Aceasta este explicația adevărată a acestei chestiuni parodoxe la aparență.

5. COMUNICAȚIA

a) Poșta și telegraful

Mângăerea ce-am avut-o când am privit statistica școlilor, sufere o umiliță mare acum când privim următoarele cifre din :

TABLOUL XVI

(Personalul la poștă și telegraf)

O f i c i u l	Români	Ebrei	Străini	In total
Direcția poștelor din Cernăuți	5	11	37	55
Poșta erarială I. și telefonul în Cernăuți	12	46	83	141
Poșta erarială a II-a în Cernăuți	—	4	10	14
" " a III-a "	—	—	5	5
" " din Dorna . .	1	—	3	4
" " Ițcani . .	2	—	7	11
" " Coțman . .	—	1	4	5
" " Nouă-Sulițe	1	2	6	9
" " Rădăuți . .	1	4	10	15
" " Sirete . .	—	1	7	8
" " Suceava . .	1	3	5	9
" " Vîjnița . .	1	3	5	9
Poștele neerariale	13	47	124	184
Depozitele postale. . . .	14	6	50	70
Suma	51	130	356	537

Este într'adevăr miraculos cât de puține posturi din acest ram de oficiu sunt ocupate de Români; nici pe jumătate atâtia căți Evrei, și abia a șaptea parte din numărul străinilor. Și erau o mulțime de locuri, unde a fost neaparată nevoie de mai mulți Români, sau cel puțin măcar de unul. Bună oară în Sirete, un oraș în mare parte românesc, nu se află nici măcar un funcționar român la poștă, iar în Suceava și în Rădăuț se văd abia câte unul.

Numărul deosebit de mic al Românilor din oficiile poștale bucovinene a avut urmări destul de rele pentru comunicația poștală. Mai cu seamă la oficiul telegrafic se simțea foarte mult această lipsă. Foile românești aduceau zilnic plângeri despre iregularitățile dela poștă, cari te însărcinăau câte odată aşa erau de mari. Telegramele

românești veneau adesea atât de schi-lodite, încât aproape nici nu înțelegeai cuprinsul lor și trebuia să reclamezi și să ţii întregi dialoage telegrafice cu locul expediării, ca să afli ce ți s'a telegraflat. De aceea rar cine din România cari cunoșteau limba germană, telegrafia românește, temându-se de pierdere de timp și de alte neplăceri, aşa că între Români în cea mai mare parte se folosia limba germană, când era vorba de telegrame, o împrejurare care era foarte păgubitoare pentru Români, de oarece li se obiecta că n'ar fi nevoie de funcționari români la oficiile telegrafice, pentru că limba de corespondență se obicinuia aproape numai cea germană. Dar și alte ciudătenii se întâmplau la poștă tot în urma lipsei de cunoștință a limbii românești. Vom aduce numai două cazuri de tot tipice:

Cineva a expediat o scrisoare către un adresat, care locuia în satul bucovinean Țureni. Numele acestui sat în limba oficială s'a barbarizat—sit venia verbi—in Zuryn. Expeditorul scrisorii a romanizat apoi acest barbarism și a făcut din el Țurin, scriindu-l astfel pe adresă. Ce să vezi? După câteva zile trimițătorul primi îndărăt scrisoarea din Turin (Torino) din Italia de nord, cu observarea că adresatul nu se găsește în acel oraș!

Altineva a trimis o scrisoare către o persoană din satul Ostrița de lângă Cernăuți. Acest sat se scrie cu ortografia c. r. austriacă: Ostritz. Din nenorocire se află și în—Prusia o localitate cu numele Ostritz (fără a lăsfârși). Acel funcționar poștal venetic, fie Evreu, sau altă lăftă, în loc să se uite în catastiful localităților bucovî-

nene, a trimis scrisoarea în Prusia, de unde peste opt zile s'a întors îndărăt la trimițător cu observațiunea : «Adressat hier unbekannt» !¹⁾

Și câte altele de astea nu se vor mai fi întâmplat ! Ai putea scrie cărți întregi. Și toate acestea nu vor înceta mai curând, decât atunci, când vor ajunge și Românii sau mai bine zis numai Românii în numărul cuvenit la oficiile poștale ! Și cu toate aceste farse Neamțul cu «cultură» nu înțelegea, nu vrea adecă să înțeleagă motivele farselor că vezi, una i cântecul, și alta-i jocul...

b) *Trenul.*

Și mai tristă priveliște ne oferă cifrele din

1) „Adresatul necunoscut aici !“

TABLOUL XVII
 (Personalul Trenurilor)

O F I C I U L	Rom.	Evrei	Străini	Total
Direcția de exploatare Cernăuți	10	29	95	144
Secțiunile administ. tren. „	—	1	7	8
Expoziturile direcției exploatare	1	10	5	16
Direcția casei pentru încălzitul locomotivelor în Cernăuți	—	4	5	9
Funcționarii dela stațiunile din Bucovina	15	57	123	195
Consiliul administrativ și biroul central al trenurilor locale din Bucovina	5	9	12	26
Suma . . .	31	120	347	397

Românii de astă dată fac abia a patra parte din numărul Evreilor și a opta parte din numărul străinilor. Numărul cel mai mare al funcționarilor străini de aici datează încă de pe vremurile, când Bucovina n'avea direcție proprie pentru trenuri, ci era supusă direcției trenurilor din Galiția.

Atunci se importară o sumedenie îngrozitoare de galițieni, măi cu seamă Poloni, cări rămaseră apoi până în ziua de astăzi. Tot aşa și Evreii s-au vîrât cu droaia, și împărțeala acestora pe la deosebitele oficii este într'adevăr interesantă. Să privim rând pe rând :

1. Intre funcționarii dela stațiunile din Bucovina se află nu mai puțini de cât 57 de Evrei față de numai 15 Români, deși sunt o mulțime de stațiuni în părți curat românești, cum b. o. pe întreaga linie dela Hatna până la Dornă, dela Hadic până la Brodina, dela Vama până la Rușii-Moldoviței, și aproape întreaga linie dela Ițcani la Cernăuți. Deci 52 de stațiuni curat românești pe liniile sus amintite trebuie să se mulțumească numai cu 15 (zi și scrie cincisprezece) funcționari Români !

Și-apoi este cunoscut felul cum se poartă funcționarii străini cu populația autohtonă !

Dar e prea optimist să vorbim de cincisprezece (15) funcționari Români pentru 52 (!!!) de stațiuni în localități curat românești. Mulți din cei 15 funcționari Români sunt repartizați cu serviciul pe la stațiuni din localități străine de limba noastră, așa că pentru stațiunile românești vin cu totului tot poate numai zece funcționari Români sau chiar și mai puțini.

2. La direcțiunea casei pentru încălzirea locomotivelor din Cernăuți nu se află nici un Român, Evreii însă își țin cumpăna cu ceilalți Creștini, de oarece numărul Creștinilor întrece numai cu 1 pe cel al Evreilor.

3. În rubica expoziturilor pentru exploatare se vede însă culmea: 10 Evrei

față de 1 Român și 5 alți Creștini ! Așa dar numărul Evreilor întrece aproape de două ori pe cel al tuturor Creștinilor la un loc !

Toate cele expuse până acumă dovedesc că pentru țăranul Român călătoria cu trenul este legată cu foarte multe greutăți. Când un biet țăran vine să-și cumpere bilet, este întâmpinat cu asprime și grosolanii, e bruscat și umilit, căci Evreii și ceilalți străini nu-și dau silință să învețe limba poporului nostru. Ba chiar dacă o înțeleg, nu voesc s'o vorbească, ci se fac și nu înțelege ce voește cel ce are de gând să călătorească. În sfârșit dupăce țăranul a izbutit să pună mâna pe bilet, vin apoi alte greutăți. În tren încep să-l împingă și să-l huiduască, șeful de tren sau conductořii. De multe ori îți vine să plângi de

milă cum bietul țăran e înghesuit din toate părțile și de toți veneticii. Și ei, funcționarii străini, nu vreau să înțeleagă limba cea urgisită a Valahilor. Când călătorul urgisit cere vreo deslușire, b. o. unde este stația, la care să se coboare, rar când primește un răspuns cum se cade, și aşa pătește adesea că se coboară prea degrabă sau câteva stațiuni mai departe.

De aici se explică ușor, că țăranul nostru nu se folosește cu plăcere de tren ci chiar din crierii munților vine la țară cu trâsura.

6. SANITARE

a) Medicii

Ceea ce spuneam la rândul său despre avocați, se potrivește mutatis mutandis și la profesiunea liberă a medicilor. Și aici Evreii au dat năvală și i-au scos din țățâni pe Creștini. Reproduc și aici după mai sus amintita carte a lui «Verax».

TABLOUL XVIII
(Medicii).

Anii	Creștini	Evrei	In total
1888	27	34	61
1890	28	46	74
1900	42	92	134

«Verax» urmărește aici sporirea numerică a medicilor creștini și evrei, din anul 1888 încoace. Tabloul acesta este într'adevăr foarte instructiv.

Vedem anume că dela 1888 – 1890, aşadar într'un răstimp de 2 ani, medicii creştini au sporit numai cu unul, pe când cei evrei cu 12 ! Dela anul 1890 – 1900 medicii creştini au sporit cu 14, va să zică Creştinilor le-a trebuit 10 ani, ca să poată da un număr de medici aşa de are cât cel dat de Evrei în doi ani ! Tot în aceşti 10 ani numărul Evreilor a sporit cu 46, aşa dar s'a dublat.

TABLOUL XIX

(Medicii la începutul anului 1910)

Români	Evrei	Străini	In total
14	109	28	151

In tabloul acesta am făcut pentru Români ca de obiceiu o rubrică separată. Românii cu ceilalți Creștini de altă naționalitate la un loc reprezintă suma de 42 medici față de 100 me-

dici evrei, aici se arată înspământătorul fenomen, că dela anul 1900 până la 1910 Creștinii n'au sporit nici cu un singur medic, pe când Evreii au sporit cu 17 medici! Adevărat că cifra medicilor evrei în deceniul penultim a sporit cu 42 și acum numai cu 17.

b) Farmaciștii

Ne mai rămâne

TABLOUL XX

(Gremiul farma iștilor)

Români	Evrei	Străini	In total
1	13	17	31

Deschiderea unei farmacii pretinde un capital destul de mare, iar Români, în genere, se poate zice că sunt sărmani. Evrei dispun de capitalul necesar, de aceea sunt aşa de numeroşi. Evreii în gremiul farmaciștilor. A-

devărat că ceilalți Creștini sunt mai numeroși decât Evreii, în acest gremiu, dar Dumnezeu știe numai până când numărul lor putea fi superior, căci capitalul creștinesc nu-i în stare să țină piept capitalului evreesc. În scurtă vreme toate farmaciile aveau să ajungă în mâni evreiești. Și apoi să fi văzut gheșefturi de companie între medicul și farmacistul evreu!

* *

Am făcut o mică primblare prin toate funcțiile publice ale ducatului Bucovina și am văzut multe lucruri interesante și totdeodată instructive. Am văzut că strigătul și tânguirea străinilor că țărăni noștri ar da un contingent prea mare pentru clasa dirigentă, că am avea prea multe licee românești, apoi că am produce un proletariat intelectual, n'ayeau nici o bază solidă, ci

erau niște strigătc de disperare din partea celor ce simțiau primejdia trezirei robilor lor.

In cele următoare prezintăm un tablou general asupra întregii clase dirigente din Bucovina. Iată :

TABLOUL XXI

(Privire generală asupra întregului personal din clasa dirigentă)

Personalul la	Români	Ebrei	Străini	In total
Justiție	95	281	251	627
Administrație	128	109	665	902
Scoli	860	203	123	2295
Poștă și telegraf	51	130	356	537
Calea ferată	31	120	247	398
Medicină	14	109	28	151
Farmaciștii	1	113	17	81
Suma	1180	965	2796	4941

Inainte de toate obsersăm că funcționarii dela magistratul din Cernăuți nu i-am primit în tabloul de mai sus, de oarece ei privesc numai orașul Cernăuți și nu întreaga țară.

Privind rezultatul acestui tablou, vedem că Români întrec numeric pe Evrei. Însă la rândul său, când era vorbă despre școli, am arătat că Evreii se feresc de școli, căci acolo se pot face puține gheșefturi și se cere multă muncă. Să scoatem deci școlile din acest tablou, și apoi vom vedea rezultatul adevărat. Dacă scădem dela 1180 de funcționari Români pe cei 860 dela școli, atunci rămân numai 320 de funcționari. Scăzând apoi dela suma totală a funcționarilor evrei pe cei 203 învățători, rămân de toți 762 de funcționari evrei în alte ramuri. Deci unde este proporția cerută de cantitatea populației?

După ce am exclus școlile din tabloul general, vedem că numai într-o singură rubrică, și anume în rubrica administrației, Români îi întrec nu-

meric pe Evrei, însă numai în acest ram! Aceasta se explică ușor din faptul că direcția bunurilor fondului religiōnă gr. or. fiind ocupată numai de funcționari creștini, a mărit suma funcționarilor români.

Scăzând însă numărul funcționarilor dela direcția bunurilor, atunci rezultatul are o înfățișare cu totul schimbătă, căci rămân numai 91 Români față de 109 Evrei în oficiile administrative.

Aceasta a fost aşa dar starea clasei dirigente din Bucovina în anii 1910—1911. Iți venia a crede că pe ntru Bucovina se întoarsese răși vremurile, când Mardoheu era ministru, ocupa toate funcțiile cu ai săi și ucidea pe un cap pe afurisiții de goimi...

Și din felul cum s'a desvoltat această clasă la fiecare popor din Buc-

vina, se poate cunoaște dragostea și interesul arătate de stăpânirea austriacă față de unele popoare și disprețul și ura față de altele.

Credem că nu mai e nevoie și de alt comentar, căci cifrele ne vorbesc îndeajuns.

III. CLASA DE MIJLOC

III. CLASA DE MIJLOC

A. MESERIAȘII

Orice populație care muncește pământul, și care singură este îndrituită prin urmare de a crea, din propriile elemente, o clasă de mijloc și o clasă dirigentă pentru a-i reprezinta interesele economice culturale și politice, în forma actuală a organizării sociale, trebuie să respingă cu toată energia, cu brutalitate chiar, încercările unui alt neam de a se încuiba în sânul ei ca ca clasă de mijloc, dacă nu voește să renunțe la propria ei existență.

A. C. CUZA: „Despre Populație“, pag. 465. Iași, 1899.

Orice popor care trece prin stadiul desvoltării sale, trebuie să tindă la o încheiere a tuturor claselor sale sociale în raport proporțional. Acel popor

care n'o poate face aceasta, este un popor bolnav, un popor care mai curând ori mai târziu va trebui să moară, fără să-și fi putut ajunge apogeul său și fără să fi jucat și el un rol în concertul popoarelor, dacă din pricina slăbiciunii sale va fi renunțat la crearea uneia din clasele sociale, compusă din elemente proprii, și va fi îngăduit ca acest gol din sânul său să fie înlocuit prin aceeași clasă socială, compusă însă din elemente străine.

In corpul unui individ se naște o rană, când se furiosează un element străin ; rana produce dureri, care cresc cu atât mai mult cu cât rana se învechește, cu vremea aceasta se lătește și infectează corpul întreg, îl otrăvește și atunci individul trebuie să se prăbușească, el trebuie să moară.

Același proces se poate observa și

în evoluțiunea unui popor, în corpul căruia s'au însinuat ca anumite clase sociale elementele altor neamuri.

Corpul neamului nostru, din Bucovina, suferă de mai multe rane; lipsa unei clase sociale sau existența unor clase de tot slabe, care au nevoie de o radicală prefacere, se observă nu numai în Bucovina, ci și în celealte țări locuite de Români, ba chiar și în România. Am văzut că clasa dirigentă din Bucovina e de tot slabă, și pentru a o slăbi și mai tare sau pentru a o ține într'un stadiu de stagnare, străinii vecinici îmbată lumea cu o pretinsă supraproducție.

De repetite ori, în timpul din urmă, presa străină, mai ales cea evreească, a strigat destul de tare pentru a putea fi auzită de întreaga țară, sau și peste hotare, ca să se pună stavilă năvăli-

rilor la școlile secundare, de oarece s'ar crea o iperproducție de funcționari. Dacă am fi privit acest strigăt de alarmă din punct de vedere al presei evreești, care-l ridică, atunci trebuia să admitem că e îndreptățit strigătul ei, pentru că pentru Evrei, Ruteni, Nemți, pentru străini în sfârșit, se ivia primejdia de a se naște un proletariat intelectual, dar noi Români aveam punctul nostru de vedere, și judecata noastră trebuia să fie determinată de simțul nostru, de nevoile și aspirațiunile noastre. Evreii, Rutenii, Nemții etc., după ce și-au ocupat o mulțime de funcții, după ce și-au format o clasă de funcționari destul de puternică, și mai ales după ce vedeau că începem să ne trezi și noi și să ne gândi la ocuparea funcțiunilor, se temeau că pentru dânsii va sosi într'adevăr timpul,

când, cu tot studiul ce-l vor avea, vor fi siliți să trăiască din munca fizică, și această temere îi hotărea pe străini să ne arăte primejdia ce-ar amenința pe toți, și nu numai pe ei, urmând de aici ca noi să ne întoarcem față dela școlile secundare și să ne gândim la alte ocupații. Această alarmă evreească însă nu era decât o tendință evreească, străină. Nemții—au funcționari la judecătorii, la percepții, la poște, la tren, la guvern, la finanțe, la procuratura de finanțe, la direcția bunurilor—au directori unde voiți, pe Rutenii—tot pe aici îi găsești—mulți ca puzderia, iar pe Evrei—în orișice funcțiuni îi afli, căci de altfel dacă Evreului i se pare prea grea ocupațiunea de gheșeftar sau de cămătar, atunci ce alt-ceva poate începe decât să se facă funcționar? Cine se mai

îndoește că grosul funcționarilor din Bucovina e format din aceste trei elemente străine, care, firește, de mult au început a se văita de pericolul supra-producției. Și cu tot strigătul lor, să-i urmărim cum luptă împotriva aşa numitei supraproducții, să-i luăm pe rând și să observăm atitudinea lor față de școlile secundare. Nemții cu tot strigătul lor împotriva supraproducției au luptat din răsputeri pentru înființarea claselor paralele la liceul din Câmpulung; Rutenii cu tot strigătul lor împotriva supraproducției au luptat pentru înființarea liceelor din Coțman și Vijnița; Evreii, cari mai ales strigau împotriva supraproducției, au chiar un liceu propriu, în Storojinet, cu toate că Evreii au în fiecare liceu din Bucovina un contingent de elevi în grozitor de mare în raport cu celelalte

naționalități. Deci tuturor acestora — Evreilor, Rutenilor și Nemților — li era teamă de supraproducție și cu toate acestea fiecare dintre ei lupta pentru câștigarea dreptului de a înființa noui școli secundare, aşa cum convine națiunii sau confesiei lor. Așadar, cum luptau aceștia împotriva suproducției, când singuri o nutriau și accelerau nașterea ei ? Vedeți, tocmai de aici se înțelege acea clasică tendință de mistificare evreo-germano-ruteană. Pentru a ne abate pe noi dela școlile secundare, pentru a-și asigura în chipul acesta funcțiile pentru dânsii, — pentru aceasta se punea ipoteza suproducției. Țăranul de-abia se trezise și se cugeta să-și trimită și el copilul său la școală ; și totuși, din o sută de țărani, din pricina săraciei sale, abia unul se încumenta s'o facă, din-

tr'un sat întreg abia 3—4 se hotărăsc să-și trimită copiii la vre-o școală secundară. Ce s'ar întâmpla însă dacă țăranul nostru s'ar îndesa la școlile secundare, aşa după cum o fac celealte naționalități? Aceasta era deci primejdia supraproducției! De asta se temea străinii.

Am văzut rana cea grea din clasa dirigentă; dacă aceasta n'ar fi fost întărită, ajungeam la o catastrofă, prin faptul că nu va avea cine să crească poporul cel de jos, țărăniminea, și nu se putea nici când crea o clasă de mijloc, neavând cine s'o susțină. Între toate aceste trei clase sociale există doar o comunicație vie, o legătură organică. Din țărănimie se pot recruta elementele trebuitoare pentru toate clasele sociale dacă nu din altă parte, a noastră firește. Deci iată pro-

blemele ce ni se impuneau : pe deo-
parte trebuiau umplute toate școalele
secundare cu elemente tineri româ-
nești, pentru a ne întări clasa noastră
dirigentă, pe de alta însă, acei copii,
cari nu puteau fi recrutați pentru clasa
dirigentă, fie din motive economice,
fie din altele, trebuiau recrutați pen-
tru clasa de mijloc, pentru a ne crea
o clasă de mijloc. Și când zicem «a
ne crea» înseamnă mult mai mult de-
cât «a ne întări». Ne-am fi întărit
clasa dirigentă, care era slabă, ne-am
fi creat însă clasa mijlocie, care re-
lativ cu populația numerică românea-
scă noi nu o aveam de loc. Deci, iată
că problema casei mijlocii e tot așa, ba
chiar mai ardentă decât cea a clasei
dirigente. Lipsa clasei mijlocii e o
lacună generală în sinul neamului ro-
mânesc ; toți frații noștri, atât cei din

România liberă, cât și cei din Ardeal, Banat, Basarabia și Macedonia simt durerile acestei rane. Cel ce-a atras atențunea întregului românism asupra urmărilor grave cari ar trebui să rezulte din încuibarea elementelor străine ca clasă de mijloc între păturile noastre sociale, cel ce a început lupta în direcția aceasta cu zeci de ani înainte și o duce încă și astăzi, omul acela e învățatul profesor de economie națională dela Universitatea din Iași, d. Alexandru C. Cuza.

Încă la 1893 într'un discurs al său, rostit în ședința camerei dela 8 Februarie, apostolul economiei naționale, marele român A. C. Cuza, cu logica sa de fier, arată însemnatatea clasei de mijloc și accentuează «că un popor nu poate trăi fără clasă de mijloc», «că în țara noastră ¹⁾ clasa de

¹⁾ In România.

mijloc a început să dispară», și că «noi trebuie să creăm clasa de mijloc, fără care nu vom putea trăi în faza actuală de dezvoltare, și vom fi bîruiți în lupta aprigă pentru viață a popoarelor moderne». (Discurs... de A. C. Cuza, București 1893).

Dacă în România liberă statul poartă o grija deosebită pentru închegarea unei clase mijlocii românești, atunci faptul acesta se datorează în mare parte marelui economisit A. C. Cuza, care în ședința Camerei dela 8 Februarie 1893 și-a ridicat glasul pentru naționalizarea meserilor, pentru naționalizarea învățământului profesional, cerând și obținând în parte ca școalele de meserii să fie rezervate numai fiilor de Români, și încercând astfel să pună capăt insinuării străinilor, și în special a Jidaniilor, ca clasă de mijloc.

În studiul său economic: «Mese-
riașul Român» publicat în acelaș an,
1893, la Iași, d. A. C. Cuza s'a o-
cupat de problema casei mijlocii româ-
nești, cerând măsuri de ocrotire împo-
triva Jidanilor, propunând totodată reîn-
ființarea corporațiilor, și dovedind că a-
cestea sunt cel mai bun mijloc de apă-
rare și de creștere a elementului nostru.

Firește, cuvântul apostolic al d-lui A.
C. Cuza, căzut pe pământ bun, nu
poate să aducă decât roade bune.
Astăzi statul român susține atât la Iași
cât și la București câte o școală de
arte și meserii. Aici se adună acei ti-
neri, chiar și de peste hotare, cari
mâne vor forma clasa noastră de mi-
jloc, având drept arme în lupta aprigă
pentru existență plugul de aur — me-
seria.

Dar nu numai frații din România

liberă ci și ceilalți frați ai noștri din Ardeal și Banat acum demult se ocupă de această problemă, de creșterea clasei de mijloc. Aproape în fiecare oraș românesc sau și numai cu o populație românească considerabilă există câte o societate de meseeriași români; există apoi o mulțime de fundațiuni pentru creșterea de meseeriași și comercianți români.

S'ar putea zice, că dintre toți Români numai Transilvănenii pot vorbi de o clasă de mijloc românească. Așa e, și nici nu-i de mirare ca e așa. Înțelectualii români din Transilvania au văzut mai bine importanța clasei de mijloc, decât ai noștri din Bucovina. Acolo oameni cu situații înalte coboară jos între rândurile meseriașilor și comercianților noștri și se fac conducătorii lor. N'avem decât să amîn-

tim numai câteva nume, care însă sunt scumpe tuturor Românilor: V. Osvadă, Victor Tordășianu și alții.

O clasă de mijloc sănătoasă și bine desvoltată înseamnă tot atât cât o mare bogătie pentru fiecare popor, pe când lipsa ei poate să fie fatală pentru orice popor. Și iată pentru ce: dacă suntem nevoiți să ne comandăm cele necesare dela comercianții sau meseriașii altor popoare, suntem totodată nevoiți să vărsăm averea noastră în mâinile acestor popoare, fară ca să ni se dea posibilitatea să recâști-găm banii dați din mâna pe aceeași cale. Dacă însă am avea o clasă de mijloc care ar produce atât cât să satisfacă cerințele noastre, atunci și averea noastră ar rămâne în sinul poporului nostru, ba averea românească s-ar putea chiar mări, prin faptul

că și străinii, de multe ori, ar trebui să fie avizați la meseriașii și comercianții noștri, mai cu seamă dacă ar exista ai noștri, atunci ei ar fi cinstiți, har-nici și destoinici, ar lucra solid și ar putea susține concurența străinilor, ba chiar și ar câștiga prin sârguință și onestitate un nume, care i-ar prefera celor străini, îndeosebi Jidanilor, cari orișicând caută să împiedece desvol-tarea meseriașilor și comercianților noștri prin concurență. Aceștia — me-seriașii jidani — au învățat în occi-dent a lucra iute și ieftin, ceea ce însă nu înseamnă și bine. Cu prețuri mici, cari adesea te pun în uimire, nu se poate da un lucru trainic, ci acesta de obiceiu e foarte defectuos și te păgu-bește mai mult decât îți ajută. Lucrul defectuos nu te slujește lungă vreme;

scărt zis, trebuie să te 'ngrijești de altul nou.

Deci, concurența străinilor și mai cu seamă a Jidanilor e piedecă cea dintâi și cea mai mare în drumul desvoltării clasei noastre de mijloc.

Altă piedecă, nu mai puțin grea, pentru desvoltarea meseriașilor la noi Români, sunt fabricile. În occident industria a luat un avânt uriaș. Mașinele produc cu ajutorul unei puteri omenești minime o cantitate enormă de marfă. Din această cauză marfa este foarte ieftină, variația foarte mare, aşa că fiecare își poate găsi orice calitate de marfă, după bunul său plac. Exportul mărfurilor în țările unde nu există fabrici, se face în dimensiuni foarte mari. Toate acestea contribue la scăderea meseriiilor. Meseriașul nici într'un chip nu poate concura cu pu-

terea capitalului investit în fabrică. Marfa de fabrică însă rar când poate fi bună, și e totdeauna inferioară lui de mână. Mașina rămâne mașină, și nici odată aceasta nu va ajunge perfecțiunea și fineța lui rului de mână ; de aceea vedem, că deși fabricele produc marfă atât de multă și atât de ieftină, totuși aceasta, de cele mai multe ori, putrezește prin magazine, neputându-se desface, și meseriașii altor neamuri se înmulțesc din răspușteri.

A treia piedecă, în special pentru desvoltarea clasei meseriașilor români, este atitudinea respingătoare a patronilor străini față de ai noștri. Aceia se feresc ca de foc să primească învățăcei români ; fiecare caută să-și crească urmași din sinul națiunii sale. Vedem că Jidanii iau cu predilecție

învățăcei jidani și numai în caz de nevoie primesc învățăcei creștini. Iar dintre creștini sunt primiți mai cu seamă aceia, a căror națiune joacă un rol hotărâtor în statul austriac. Sunt preferiți Nemții, Polonii, și în mare parte și Rutenii, aliații Jidanilor.

A patra piedecă, foarte grea de înlăturat, e prejudețiul poporului nostru împotriva numelui bun al meseriei. În metalitatea țărănească există numai două stări: domnul și țăranul. Starea economică a țăranului e de tot slabă și de aceea el cu greu se poate hotărî să-și trimite copilul la o școală medie. Cel ce are avere, nu-și trimite copilul la școală, tocmai pentru că are cu ce trăi. Țăranul român încă n'a ajuns la nivelul cultural al țăranului din Vest, care-și dă copilul să urmeze liceul, Universitatea, ca să se întoarcă

apoi la moșia sa. Nici un caz de acesta n'am putut înregistra în paginele desvoltării culturale ale poporului român bucovinean. Cel sărac se hotărăște să-și trimită copilul la școli, numai pentru ca să facă domn din el și cu gândul ca mica avere părințească să ajungă pentru cei rămași. Săracul și-a dat băiatul la școală, știind că acesta nu se va mai întoarce îndărăt la petecul său de pământ. Dar și din momentul când l'a scos din casă, nu și-a mai bătut capul cu dânsul, pentru că nici nu poate, căci acasă au mai rămas șapte - opt guri flămânde, cari strigă: pâne! Băiatul este vizat la ajutorul altora sau mizerează și se hrănește cu chin și vai, din meditații, în urma căror se istovește într'atât, încât după terminarea studiilor a rămas un sche-

let fără pic de vlagă în el, dacă termină liceul, dacă nu, atunci se pierde chiar dela cele dintâi clase liceale.

Și-i exclus ! — nici unul din aceștia nu vrea să îmbrățișeze cariera de meseriaș. Întâiu ambiția proastă îl face să creare că e o rușine și înjosire, dacă el de pe banca școlii se va muta pe scăuiașul cismarului ; al doilea motiv e descurajarea părintilor, cari, dacă nu și-au putut face feciorul «domn», nu cred că i-ar putea da în mâna și altă bucațică de pâne mai bună decât cea de acasă.

Ce privește clasa dirigentă, ea fiind mai plăpândă, copiii acestei clase nu sunt deprinși cu munca fizică ; apoi și aici se ia drept o înjosire rușinoasă coborârea dela «domnie» la meserie ; clasa dirigentă prin însăși poziția ei domi-

nantă privește peste umere la clasa mai inferioară, la cea de mijloc.

«Dacă nu vei învăța, atunci te dau la meșteșug» — iată cuvintele părintești, cari însotesc copilul pornit la școală. Și nu numai domnul își amenință copilul cu cuvintele acestea, ci și țăranul, țăranul acel atât de sărac, încât un meseriaș pe lângă dânsul e un rege pe lângă cel din urmă servitor al său, și totuși meșteșugul e disprețuit de el.

Drept urmare a momentelor amintite sus: concurența și capitalul jidovesc, fabricile, de asemenea jidovite, aversiunea Românilor față de meserii și negoț, din spiritul de mândrie al individualității etnice, s'a făcut o prăpastie în sânul neamului românesc din Bucovina, prăpastie, care va fi fatală pentru viitorul nostru, dacă nu se va umplea cu elemente românești înlătu-

rând cu forța mediul evreesc și străin din locurile noastre.

* * *

Pentru ca studiul asupra clasei de mijloc să fie complet și exact, trebuia ca cifrele să se bazeze pe izvoarele cale mai sigure. Deci acestea, ca și cele privitoare la negustori, sunt scoase din registrele meseriașilor și negustorilor dela prefecturile c. r. orășenești și districtuale din Bucovina. Nici o discuție nu mai începe asupra exactității cifrelor cuprinse în paginile următoare, căci ele sunt o culegere fidelă din actele prefecturilor. Aci există numai o singură excepție, pe care o face capitala Bucovinei — Cernăuții. Având adecă Cernăuții administrație proprie, evidența asupra meseriașilor și negustorilor n'o poartă prefectura locală, ci corporațiunile întrunite după breslele

înrudite. Fiecare corporațiușe este condusă de un comitet. Corporațiușea exoperează concesiile necesare. Corporațiușile din Cernăuți însă fiind peste fire de jidovite, își poate fiecare închipui cât e de greu pentru o calfă românească să stoarcă din mânilor unei corporațiușini jidovite dreptul de meșter: concesia. Fiecare meseriaș sau negustor concesionat, conform legii, trebuie să se înscrive ca membru în corporațiușea sau gremiul breslei sale. Așa se poartă evidența asupra meseriașilor și negustorilor din Cernăuți și suburbii, registre, despre cari, de vreme ce stau sub controlul administrativ al Magistratului, nu există nici o îndoială asupra exactității cifrelor scoase din ele pentru studiul de față.

Pentru a fi și mai exact, vom induce și timpul când am plecat la prefectu-

rile din țară și am scos datele necesare atât pentru statistica meseriașilor, cât și pentru cea a negustorilor ; datele sunt din anul 1912 ; iată, pentru :

1. Cernăuți și Suburbii, în jumătatea întâia a lunii Iunie ;
2. Districtul Cernăuților, din registrele meseriașilor și negustorilor dela prefectura c. r. din Cernăuți, în jumătatea a doua a lunii Iunie ;
3. Coțman și district, din registrele meseriașilor și negustorilor dela prefectura c. r. din Câmpulung, în jumătatea întâia a lunii August ;
4. Coțman și district, din reg. mes. și neg. dela prefectura c. r. din Coțman, în jumătatea întâia a lunii Octombrie ;
5. Gura Humorului și district, din reg. mes. și neg. dela prefectura c. r. din Rădăuți, în jumătatea a doua a lunii Iulie ;

6. Rădăuți și district, din reg. mes. și reg. mes. și neg. dela prefectura c. r. din Rădăuți, în jumătatea a doua a lunii August;

7. Sirete și district, din reg. mes. și neg. dela prefectura c. r. Sirete, în jumătatea a doua a lunii Octombrie;

8. Storojineț și district, din reg. mes. și neg. dela prefectura c. r. din Storojineț, în jumătatea a doua a lunii Octombrie;

9. Suceava și district, din reg. mes. și neg. dela prefectura c. r., din Suceava, în jumătatea întâia a lunii Iulie;

10. Văscăuți și district, din reg. mes. și neg. dela prefectura c. r. din Vijnița, în jumătatea a doua a lunii Octombrie;

11. Vijnița și district, din reg. mes. și neg. dela prefectura c. r. din Vij-

nița, în jumătatea a doua a lunii Octombrie;

12. Zastavna și district, din reg. mes. și neg. dela prefectura c. r. din Zastavna, în jumătatea întâia a lunii Octombrie.

* * *

Asupra sistemului ce l-am întrebuințat, credem că nu mai e de nevoie să insistăm și să-l explicăm, de oarece din paginele următoare cetitorii îl vor cunoaște singuri cu ușurință. Înainte de toate am căutat ca studiul să fie cât se poate de îndemnatec: districtele sunt aranjate după alfabet. În fruntea fiecărui district am pus orașul, iar satele urmează asemenea după alfabet. Tot în ordine alfabetică dau speciile meseriei. Tabelele statistice referitoare la meseriași și negustori nu

sunt decât numai părți sumare din studiul pe care l'am publicat în 1913. La sfârșitul capitolului se află o tabelă generală a meserilor, iar la sfârșitul capitolului despre negustori se află o tabelă generală a felurilor de negoț.

Acum, cu ajutorul lui Dumnezeu, putem începe, în lumina acestor date statistice să vedem umbra slăbiciunii noastre.

*1. Meseriașii din Cernăuți și Suburbii**Corporațiunea I-a*

M E S E R I A	Români	Ebrei	Ceilalți străini	TOTAL
Antreprenori la acuaducte	1	3	3	7
Arhitecti	—	21	15	36
Cărămidari . . .	—	9	1	10
Hornari	—	—	8	8
Ingineri	—	—	2	2
Instalatori la acuaduct	1	4	6	11
Instalatori la electric.	—	5	2	7
Meșteri de şobe de olane	—	2	4	6
Olari	1	—	4	5
Pietrari	1	3	3	7
Producție de figuri din ipsos	—	1	4	5
Sculptori	—	—	3	3
Zidari și dulgheri .	—	1	14	15
Suma . . .	4	29	69	102

Corporațiunea a II-a

M E S E R I A	Români	Ebrei	Cealalti străini	TOTAL
Sticlari	— — 21 — 21			
Tinichigii	— — 45 3 48			
Văpsitori	— — 30 3 33			
Zugravi	— 1 27 18 46			
Suma.	— 1 123 24 148			

Corporațiunea a III-a

M E S E R I A	Români	Ebrei	Cealalti străini	TOTAL
Lucrători de cadre.	— — 3 1 4			
Lucrători de cuferi	— — 6 1 6			
Lucrători de piane.	— — 1 3 4			
Lucrători de rulouri	— — 2 — 2			
Perieri	— 1 1 1 3			
Sculptori în lemn	— — 1 3 4			
Stoleri	— 4 86 32 122			
Tâmplari de parchete	— — 5 — 5			
Suma.	— 5 105 40 150			

Corporațiunea a IV-a

M E S E R I A	Români	Ebrei	Ceilalți străini	TOTAL
Croitori	1	116	41	158
Croitori de albituri .	—	5	1	6
Croitori de dame .	1	115	41	157
Modiști și modiste .	1	21	4	25
Suma	2	257	87	346

Corporațiunea a V-a

M E S E R I A	Români	Ebrei	Ceilalți străini	TOTAL
Alămari	—	4	—	4
Curelari	—	4	3	7
Fierari	—	1	27	28
Fauri de aramă . . .	—	2	—	2
Opticiani	—	3	—	3
Plăpomari	—	3	1	4
Rotari	—	12	12	12
Selari	—	1	1	2

M E S E R I A					Români	Ebrei	Ceilalți străini	TOTAL
Sitari	—	—	—	—	—	—	1	1
Sforari	—	—	—	—	2	—	2	4
Strungari	—	—	—	—	11	—	—	11
Umbrelari	—	—	—	—	1	—	—	1
Tapiteri	—	—	—	—	21	—	3	24
Văpsitori de trăsuri	—	—	—	—	1	—	2	3
Suma . . .	—	—	—	—	54	52	106	

Corporațiunea a VI-a

M E S E R I A					Români	Ebrei	Ceilalți străini	TOTAL
Boiangii	—	—	—	—	—	1	—	2
Cojocari	—	—	—	—	14	—	—	14
Impletitori	—	—	—	—	5	2	—	5
Sapcari	—	—	—	—	—	2	—	2
Spălători	—	—	—	—	10	—	10	20
Țesători	—	—	—	—	—	2	—	2
Suma . . .	—	—	—	—	32	13	—	45

Corporatiunea a VII-a

M E S E R I A	Români	Ebrei	Ceilalți străini	TOTAL
Cismari	6	62	125	193

Corporafinnea a VIII-a

M E S E R I A	Români	Ebrei	Ceilalți străini	TOTAL
Cofetari	1	—	5	6
Conditori	—	2	—	2
Covrigari	—	7	—	7
Pitari	—	27	6	33
Suma	1	36	11	48

Corporațiunea a IX-a

M E S E R I A	Români	Evrei	Ceilalți străini	TOTAL
Cârnațari	—	1	6	7
" și casapi	—	1	25	26
Casapi	1	53	2	56
Curățitori de mațe	—	1	—	1
Suma.	1	56	33	90

Corporațiunea a X-a

M E S E R I A	Români	Evrei	Ceilalți străini	TOTAL
Cafetieri	—	—	—	—
Cârșmari	—	—	—	—
Otelieri	—	—	—	—
Restauratieri	5	398	42	445

Corporațiunca a XI-a

M E S E R I A	Români	Evréi	Ceilalți străini	TOTAL
Fotografi	8	5	13	
Legători de cărți. . .	10	7	18	
Lucrători de mănuși.	1	1	2	
Pălărieri	3	1	4	
Tipografi	7	5	13	
Zugravi de biserici . . .	—	—	1	
Suma.	3	29	19	51

Corporațiunea a XII-a

M E S E R I A	Români	Evréi	Ceilalți străini	TOTAL
Birjari	2	88	27	117
Curățitori de canaluri.	—	3	—	3
Droșcari	1	25	5	31
Harabagii	10	33	17	60
Suma.	13	149	49	211

Corporațiunea a XIII-a

M E S E R I A	Români	Evrei	Ceilalți străini	TOTAL
Bodnari	—	2	7	9
Coșarcari	—	—	7	7
Suma	—	2	14	16

Corporațiunea a XIV-a

M E S E R I A	Români	Evrei	Ceilalți străini	TOTAL
Frizeri și coafori . . .	1	77	5	83
Soponari	—	2	—	2
Suma	1	79	5	85

Corporațiunea a XV-a

M E S E R I A	Români	Ebrei	Ceilalți străini	TOTAL
Argintari	—	1	—	1
Aurari	—	8	2	10
Ceasornicari	20	—	2	22
Clopotari	—	—	3	3
Cuțitari	—	—	5	5
Dentiști	10	—	1	11
Gravori	—	2	1	3
Lăcătuși. . . .	20	—	6	26
Lăcătuși p-tru mașini.	1	2	1	4
Litografi	—	1	3	4
Lucr. de cant. și greut.	—	—	1	1
Mechanici	1	4	4	9
Metalurgi (brons) .	—	—	3	3
Pilari. . . .	—	—	2	2
Sumă	2	68	34	104

*2. Privire generală asupra meseriașilor
din Cernăuți și suburbii*

LA MESERIILE DIN :		Români	Ebrei	Ceilalți străini	TOTAL
Corporațiunea .	I .	4	29	69	102
"	II .	1	123	24	148
"	III .	5	105	40	150
"	IV .	2	257	87	346
"	V .	—	54	52	106
"	VI .	—	32	13	45
"	VII .	6	62	125	193
"	VIII .	1	36	11	48
"	IX .	1	56	33	90
"	X .	5	398	42	445
"	XI .	3	29	19	51
"	XII .	13	149	49	211
"	XIII .	—	2	14	16
"	XIV .	1	79	5	85
"	XV .	2	68	34	104
Suma . . .		44	1481	615	2140

3. Privire generală asupra meseriașilor din districtul Cernăuțiilor

S A T U L	Români	Evrei	Străini	In total
1 Bila	3	—	—	3
2 Boian	50	29	84	
3 Buda	1	2	3	6
4 Camena	—	10	10	20
5 Ceahor	6	4	4	14
6 Cernauca	—	11	6	17
7 Ghiciura	—	1	1	2
8 Corovia	1	5	7	13
9 Cotul Bainschi	—	1	4	5
10 Cotul Ostrîtei	1	3	—	4
11 Cuciur-Mare	2	30	17	49
12 Dobronăuți	—	3	7	10
13 Gogolina	—	1	2	3
14 Jucica Nouă	—	19	88	107
15 Jucica Veche	—	18	44	62
16 Lehucenii Teutului	1	2	2	5
17 Lencăuți Privat	—	6	2	8
18 Lencăuți Cameral	—	19	7	26
19 Ludihorecea	1	3	1	5
20 Lucavița	—	4	3	7
21 Mahala	—	4	4	14
22 Mamaiești Noi	—	8	15	23
23 Mamaiești Vechi	—	11	11	22
24 Mamornița	—	2	—	2
25 Mihalcea	2	7	12	21
26 Molodia	4	23	71	98
27 Nouă Sulite	2	56	19	77

S A T U L

	Români	Ebrei	Străini	In total
28 Ostrița	5	7	1	13
29 Rarancea	2	17	23	42
30 (Slobozia) Rarancei	1	1	2	4
31 Revna		3	4	7
32 Rohozna		38	94	132
33 Sadagura		251	99	350
34 Șerăuți de jos		3	14	17
35 Șerăuți de sus		3	8	11
36 Șubraneți		1	3	4
37 Ștrilețchi Cut		2	2	4
38 Toporăuți		24	16	40
39 Tureni		11	12	26
40 Văslăuți		11	4	15
41 Voloca	3	9	4	16
42 Zadobruvca	—	—	4	4
Suma	46	684	661	1391

4. Privire generală asupra meseriașilor din
 a) Cernăuți și suburbii și din b) districtul
 Cernăuților

L O C U L

	Români	Ebrei	Străini	In total
a) Cernăuți și suburbii	44	1481	615	2140
b) Districtul Cernăuților	45	684	661	1391
Suma	90	2165	1276	3531

Meseriașii din Cernăuți și suburbii formează 15 corporațiuni. Încărcate corporațiune își alege un comitet care are să poarte o evidență asupra meseriașilor înscrisi în corporațiunea respectivă și are să griească de interesele breslelor întrunite în corporațiune. Toate corporațiunile la un loc aleg apoi iarăși un comitet, care le reprezintă ori unde e de nevoie.

Cu excepția câtorva corporațiuni în cari elementul creștinesc prevalează, toate celelalte sunt prezidate de Jidani. Nici o corporațiune nu are de președinte pe vre-un meseriaș român, ba mai mult, în nici un comitet din toate corporațiunile nu figurează vre un Român. Așa fiind, se înțelege dela sine, că comitetul central al meseriașilor, care conduce comitetele tuturor corporațiunilor, interesele meseriașilor români

din Cernăuți și suburbii nu sunt reprezentate de nici un Român.

Iată din ce elemente e compus comiteul central al corporațiunilor : Președintele — jidan, vicepreședintele — jidan, secretarul — jidan, și restul comitetului 13 din 17 membrii — jidani. Așadar, numai 4 creștini fac parte din acest comitet și nici un Român. Tot așa se înfățișează comitetele corporațiunilor în special. Cine deci să apere nevoile meseriașului nostru ? Si nici nu e de mirare, că comitetele corporațiunilor sunt atât de jidovite. Cine să aleagă membrii de-ai noștri ? Privați contingentul meseriașilor noștri din Cernăuți și suburbii și cel al Jidanilor și străinilor și veți vedea că așa trebuie să se prezinte comitetele. Iată meseriași din Cernăuți și suburbii : 44 Români, 1481 Jidani, 615 Străini ! Ce mai

voiți ! Vă place ? Sunt doar de 34 ori mai mulți meseriași Jidani și de 14 ori mai mulți străini decât Români ! Tot aşa de rău stăm și în districtul Cernăuțiilor : 46 Români, 684 Jidani și 661 Străini.

Cu toate că starea meseriașilor români e atât de mizerabilă, totuși încercări de a veni în ajutor Românilor și de a pune stăvilă năvălirii Jidanilor în clasa de mijloc din partea stăpânirii nu s'au făcut, iar cele ce s'au făcut, au servit mai mult la întărirea Jidanilor. Si odată pentru poporul german trebuia devină fatal faptul că Jidanii subt masca limbii materne germane aveau posibilitatea să se însinue în toate locurile. Ca să dovedim că stăpânirea întărește clasa de mijloc jidovească, vom arăta cifre : în Cernăuți stăpânirea susține o școală de

meserii și comerț; această școală a fost cercetată în anul 1909-1910, în cursul de meserii, de 163 elevi, cari după limba maternă se repartizează în următorul fel: 100 germană, dintre cari 41 Jidani, 31 polonă, 22 ruteană, 10 română, dintre cari 4 sunt Jidani din România. Acestea sunt date autentice scoase din «28. Jahresbericht in Czernowitz, 37. Schuljahr 1909/10». Va să zică pe drumul școalei de meserii nu ni se dă posibilitatea să ne creștem meșeriași. Starea economică a țăranului român bucovinean nu permite să-și trimită copilul la această școală. Patroni români sunt prea puțini, ca ei să poată crește un contingent de meșeriași aşa de mare încât acesta odată să poată forma o clasă de mijloc de sine stătătoare.

Mai e un factor competent, care are

să grijească de clasa de mijloc din Bucovina : Camera de comerț și meserii. Această cameră are chiar în dietă două mandate stabile. Dar camera aceasta pentru clasa de mijloc românească nu e decât o dureroasă ironie. Sfatul camerei e compus din 24 membri, dintre cari 17 sunt Jidani, 3 Germani, 2 Poloni, 1 Român și 1 Rutean.

Din cele arătate până acum vedem că cu ajutorul școalei de comerț și meserii nu ne puteam crea o clasă de mijloc, cu ajutorul corporațiilor existente nici atât, de oarece patronii jidani nu primesc învățăcei români, camera de comerț și meserii nu ne ajută, de oarece aceasta e compusă în cea mai mare parte din Jidani.

5. Meseriașii din Câmpulung

M F S E R I A	Români	Ebrei	țărani	In total
Birjari	7	—	—	7
Casapi	9	—	—	9
Cărămidari	1	1	1	3
Cărăuși	4	3	2	9
Cârnațari	—	—	4	4
Cismari	2	6	15	23
Cofetari	—	2	—	2
Cojocari	15	3	2	20
Coșarcari	—	1	—	1
Crâșmari	3	7	6	16
Croitorii	2	16	1	19
Drotari	—	—	1	1
Fierari	1	—	3	4
Fotografi	1	3	1	5
Frizeri	1	2	2	5
Lăcătuși	—	2	—	2
Legători de cărti	—	1	—	1
Modiști	—	1	1	2
Muzicanți	1	—	—	1
Olaři	1	—	2	3
Orarari	—	4	—	4
Ospătării	—	2	—	5
Oțetari	1	—	2	1

(Urmare)

M E S E R I A	Români	Ebrei	Străini	In total
Pietrari	—	—	1	1
Pitari	—	4	1	5
Rotari	—	—	8	9
Sculptori în lemn	3	—	—	3
Soponari	1	—	—	1
Spălătorii	3	—	1	4
Sticlari	3	—	1	4
Stoleri	4	—	6	17
Strungari	1	—	—	1
Selari	1	—	4	6
Tapițeri	1	—	—	1
Tinichigii	5	—	1	6
Tipografi	1	—	—	2
Văpsitori	—	—	—	2
Vărării	—	—	—	1
Zugravi	2	—	—	2
Suma	48	98	66	212

*6. Privire generală asupra meseriașilor
din districtul Câmpulungului*

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	In total
1 Argel	—	1	—	1
2 Breaza	2	7	5	14
3 Bucșoaia	—	3	3	6
4 Cârlibaba	—	5	2	7
5 Ciocanesti	1	—	2	3
6 Cornul Luncii	1	1	—	2
7 Deia	2	—	—	2
8 Dorna Candrenilor	3	8	7	18
9 Dorotea Plotoniței	1	2	—	3
10 Frasin	1	12	8	21
11 Frumosul	4	8	2	14
12 Fundul Moldovei	8	11	9	28
13 Gemine	1	2	—	3
14 Iacobeni	4	12	19	35
15 Negruleasa	—	1	3	4
16 Ostra	—	3	1	4
17 Poiana Stampei	4	2	—	6
18 Pojorâta	3	15	21	39
19 Prisaca	—	3	8	11
20 Rușii Moldoviței	6	26	13	45
21 Rușii pe Boul	—	4	2	6

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	In total
22 Sadova	4	2	3	9
23 Slătioara	1	—	—	1
24 Stulpicani	6	13	9	28
25 Vadul Negrilesei	—	1	5	6
26 Valea Putnei	—	2	3	5
27 Vama	7	31	17	55
28 Vatra Dornei	23	66	57	146
29 Vatra Moldoviței	4	4	5	13
Suma	86	245	204	535

7. Privire generală asupra meseriașilor din
 a) Câmpulung și din b) districtul
 Câmpulungului

L O C U L	Români	Ebrei	Străini	In total
a) Câmpulung	48	98	66	212
b) Distric. C-lungului	86	245	204	535
Suma	134	343	270	747

In Câmpulung s'a făcut ceva în privința meșteșugului. Școala de lemnărit care s'a înființat acolo, poate da un frumos contingent de meseriași și specialiști în lucrarea lemnului. Ba mai mult, școala de lemnărit din Câmpulung perfecționează elevii ei în prelucrarea lemnului în aşa fel, încât aceasta poate să poarte numele unei școale de arte frumoase. Obiectele cari se lucrează acolo, în stil românesc, pot sta alătura de cele mai frumoase creațiuni ale tehnicei. Un mobilier românesc lucrat în școala de lemnărit din Câmpulung sau de absolvenții ei, e o podoabă neprețuită în orice casă. Trăinicia, execuția și frumusețea unui aşa mobilier întrece de zeci de ori pe cel internațional, fabricat din cine știe ce lemn și în ce vreme.

In orașul și districtul Câmpulungului

sunt 124 meseriași români, 343 jidani și 270 străini. Se poate mai rău? Sunt sate în districtul acesta, în cari toți jidanii aparțin numai clasei de mijloc, cari nu-s comercianți, atunci sunt meseriași, și întors.

* * *

8. Meseriașii din Coțman

M E S E R I A	Români	Evrei	Străini	In total
Arhitecți			1	1
Birjari		2	3	5
Cârnațari			2	2
Casapi	3		—	3
Cismari	3	4		7
Crâsmari		3	3	13
Croitori	10			
Fabr. de apă găzoasă	5	2		7
Fierari	1		—	1
Frizeri		2		2
Lăcătuși		1		1
Legători de cărți	1	2		2

M E S E R I A				
	Români	Evrei	Străini	In total
Morari	1	1	1	3
Olari	1	1	2	2
Oloieri	1	1	1	2
Orarari	1	1	1	2
Pitari	1	2	2	2
Rotari	1	1	2	2
Spălătorii	1	1	1	1
Stoleri	2	1	1	2
Tinichigii	1	1	2	2
Tipografi	1	1	1	1
Țesători	1	1	1	1
Suma	36	29	65	

9. Privire generală asupra meseriașilor din districtul Coțmanului

S A T U L	Români	Evrei	Străini	In total
1 Berhomet	1	4	1	5
2 Clivești	2	3	1	3
3 Clivodin	3	3	1	3
4 Davidești	5	3	1	3

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
5 Dubăuți	3	4	1	7
6 Havrilești	2	1	2	3
7 Iujineți	1	2	2	3
8 Ivancăuți	5	3	3	8
9 Lașcuvca	4	2	2	6
10 Lujeni	27	11	11	38
11 Malatineți	2	5	1	7
12 Nepolocăuți	6	1	3	7
13 Orășeni	3	3	3	6
14 Oșechlib	4	2	2	6
15 Piedecăuți	8	1	1	9
16 Revăcăuți	2	—	—	2
17 Sișicăuți	4	2	2	6
18 Stăucean	5	4	4	9
19 Sipeniți	4	8	3	12
20 Šuchoverchov	7	3	3	10
21 Valava	4	4	2	8
22 Viteleuca	2	—	—	2
23 Zeleneu	2	—	—	2
Suma	107	62	169	

10. Privire generală asupra meseriașilor din

c) Coțman și ain b) districtul

Coțmanului

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
a) Coțman	—	36	29	65
b) Distr. Coțmanului	—	107	62	169
Suma	—	143	91	234

Referitor la districtul Coțmanului ce să mai zicem? Aici n'am înzista doar asupra creșterii de meseriași, căci aici poporul nostru a pierdut ceea ce un popor are mai scump: limba. Deci înainte de ce va putea fi vorba despre crearea unei clase de mijloc, trebuie să luptăm pentru recâștigarea și trezirea poporului nostru. Trebuie să începem cartea vieții dela *abc*, crescând și învățând românește generația

tânără. E destul de tragic, când un popor ajuns acum la un nivel de cultură înaltă, trebuie să-și plece ochii în jos, la temelia piramidei sale, și să-și învețe păzitorii tradiției și limbei românești, clasa de jos a românilor, românește, e destul de tragic, dar trebuie s'o facem, și când se va face, atunci într'un deceniu toată populația va fi readusă la viață românească, de vreme ce înstrăinății noștri încă nu și-au pierdut conștiința că sunt Români.

* * *

11. Meseriașii din Gura Humorului

M E S E R I A	Români	Ebrei	Străini	In total
Antreprenori	1			1
Birjari	3			3
Blanari	1			1
Bodnari		1	4	5
Cârnațari			6	6
Casapi		1	1	3
Cărăuși		4		4
Cismari	3	8	11	22
Cojocari			1	1
Conditori		1		1
Crâșmari	2	11	5	18
Croitori		16	5	21
Curățitori de canaluri		1		1
Cuțitari			1	1
Fabriți de a. găzoasă	2			2
Ferestee		1	2	3
Fierari		1	3	5
Fotografi		3	1	4
Frizeri		5	2	7
Lăcătuși		1	2	3
Legători de cărți		1		1
Morari	1	1		2
Muzicanți	1		1	2

S A T U L	Români	Evrei	Străini	TOTAL
Orarari	1	3	1	3
Pietrari			1	2
Pitari		6	1	7
Rotari			2	2
Samsari	1			1
Selari	2			2
Spălători	1			1
Sticlaři	1			1
Stoleri	1	10		18
Strungari		1		1
Tinichigii	4			4
Tesători		1		1
Văpsitori		2		2
Zugravi		2		2
Suma	12	87	65	164

*12. Privire generală asupra meseriașilor
din districtul Humorului*

M E S E R I A	Români	Ebrei	Străini	In total
1 Arbore	5	10	10	25
2 Băieșești	7	—	4	11
3 Berchișești	—	2	1	3
4 Bori	—	—	1	1
5 Botușana	2	2	3	7
6 Brăiești	3	—	—	3
7 Brașca	3	1	1	5
8 Cacica	2	2	13	17
9 Capul Câmpului	1	2	1	4
10 Capul Codrului	6	2	3	11
11 Cașvana	1	3	2	6
12 Clit	2	1	4	7
13 Corlata	1	—	9	10
14 Dealul Ederei	—	—	1	1
15 Drăgoiești	2	—	3	5
16 Iaslovăț	2	—	—	2
17 Ilișești	—	16	66	97
18 Ioseffalva	—	1	6	7
19 Lucacești	—	1	—	1
20 M-stir. Humorului	5	1	2	8

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
21 Mazanaiești	—	1	2	3
22 Păltinoasa	1	5	5	11
23 Părtești de jos	4	1	—	5
24 Părtești de sus	2	1	1	4
25 Pleșa	—	—	2	2
26 Poiana Micului	—	1	9	10
27 Poieni	3	1	—	4
28 Solca	6	18	20	44
29 Soloneț Nou	1	—	2	3
30 Stupca	13	3	3	19
31 Valea Sacă	1	3	1	5
32 Voronet	2	—	—	2
Suma	90	78	176	344

13. Privire generală asupra meseriașilor din a) Gura-Humorului și din b) districtul Humorului

L O C U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
a) Gura Humorului	12	87	65	164
b) Distr. Humorului	90	78	176	344
Suma	102	165	241	508

După cum arată cifrele, cel mai bine în privința clasei de mijloc stăm în districtul H'umorului, ceea ce însă nu înseamnă că suntem mulțumiți cu contingentul clasei noastre mijlocii. Poporația fiind aproape 90 la sută românească cifrele cari reprezintă pe meseriașii și comercianții noștri ar trebui să fie cu mult mai mari, iar cele ale Jidanilor și străinilor ar trebui să fie disparente. Așa cum e acum, raportul între poporație și meseriași înfățișează o anomalie foarte dure-roasă. Iată raportul : $1 : 1\frac{1}{2} : 2\frac{1}{2}$. De tot slab e numărul meseriașilor din orașul Gura-Humorului.

* * *

14. Meseriașii din Rădăuți

M E S E R I A	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
Agenturi	7		1	8
Alămari	1			1
Antreprenori	1		2	3
Argintari	1			1
Aurari	4			4
Berării	1		1	2
Birjari	3	17	5	25
Bodnari	1		11	12
Boiangii	2			2
Cafenele	1			1
Cărămidari	—		1	1
Cârnațari	2		6	8
Casapi	14	7		21
Cismari	19	34	40	93
Cofetari	—		1	1
Cojocari	11	11	4	26
Coșarcari	—		7	7
Crâșmari	6	34	22	62
Croitori	1	31	16	48
Curățit. de canaluri	1			1
Curelari	7			7
Cuțitari	—		2	2
Dentiști	2			2

M E S E R I A

	Români	Ebrei	Ştrăini	In total
Drotari	1		3	3
Dulgheri		7	8	8
Fabr. de a. găzoasă		5	5	5
Fabricanți oe cuferे		2	2	2
Fabr. de figuri ipsos		25	1	1
Fabrici oe licuere		2	2	2
Feredee		1	1	1
Fierari	4	25	33	33
Fotografi	1			3
Frânghieri		2		2
Frizeri	11	1	1	13
Harabagii	2		1	3
Hornari			1	1
Institut de placatare	1			1
Lăcătuși	1			5
Lăptării	1	3	1	1
Legători de cărți	3			3
Modiști	7			8
Morari	1		1	1
Muzicanți	3		1	6
Olari		4		8
Orarari	5		1	6
Ospătării	2	3		5
Otelieri			3	5
	5			

M E S E R I A	Români	Ebrei	Ştrăini	In total
Oțetari	2	—	—	2
Pălărieri	3	3	6	9
Ferieri	3	—	—	3
Pietrari	—	14	7	7
Pitari	1	—	3	18
Plăpămari	2	—	—	2
Rotari	—	14	—	15
Samsari	—	—	—	5
Spălătorii	6	—	—	6
Speculanți	3	—	—	3
Sticlari	3	—	—	3
Stoleri	1	18	14	33
Strungari	—	2	—	2
Şelari	2	—	—	2
Tabacari	—	5	—	5
Tapițeri	2	—	—	2
Tinichigii	8	—	—	8
Tipografi	1	—	1	2
Tesători	3	—	1	4
Văpsitori	7	4	—	11
Zugravi	6	2	—	8
Suma	58	319	237	614

15. Privire generală asupra meseriașilor din districtul Rădăuțiilor

S A T U L	Români	Ebrei	Ştrăini	In total
1 Andreasfalva	—	5	2	7
2 Badeuț rom.	3	1	1	5
3 Badeuț nem.	—	1	7	8
4 Bilca	7	3	4	14
5 Burla	4	—	—	4
6 Carlsberg	—	1	18	19
7 Cos ișa	1	2	—	3
8 Frătăuții Noi	3	4	10	17
9 Frătăuții Vechi	4	14	28	46
10 Fürstental	—	1	10	11
11 Galanești	1	1	2	4
12 Horodnic de jos	3	—	—	3
13 Horodnic de sus	4	—	5	9
14 Margine	24	2	7	33
15 Milișăuți	5	5	5	15
16 Putna	3	28	11	42
17 Satul Mare	8	6	36	50
18 Seletin	—	45	18	63
19 Straja	4	5	4	13
20 Sucevița	3	—	1	4
21 Șipotul Cam.	—	14	6	20
22 Vicov de jos	3	5	6	14

S A T U L	Români	Ebrei	Ştrăini	In total
23 Vicov de sus	2	22	7	31
24 Voitinel	3	—	—	3
25 Volovăț	4	1	3	8
Suma	89	166	191	446

16. Privire generală asupra meseriașilor din a) Rădăuți și din b) districtul Rădăuțiilor

L O C U L	Români	Ebrei	Ştrăini	In total
a) Rădăuți	58	319	237	614
b) Distr. Rădăuțiilor	89	166	191	446
Suma	147	485	428	1060

Cu toate orașele aşa și Rădăuții ne oferă aceeași priveliște tristă în privința clasei mijlocii. Nu mai puțin rău stăm în district, deși satele din districtul Rădăuțiilor economicește stau mai bine

decât în celealte districte dela țară. În acest district putem remarca numărul concesiilor românești pentru crâșmărit. Aproape în fiecare sat există cel puțin o crâșmă românească. Înainte de anul 1911 aceste crâșme erau în mâinile Jidanilor.

* * *

17. Meseriașii din Sirete

M E S E R I A	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
Arhitecți	—	—	1	1
Aurari	—	1	—	1
Birjari	30	—	3	33
Bodnari	2	—	10	12
Căldărari	—	1	—	1
Cărămidari	—	3	—	3
Cârnățari	—	—	3	3
Casapi	1	5	7	13
Cismari	2	18	21	41
Cofetari	—	1	1	2
Cojocari	39	8	4	51

M E S E R I A	Români	Ebrei	Străini	In total
Crâșmari	2	19	6	27
Croitorii	—	20	1	21
Curelari	—	2	1	3
Cuțitari	—	—	1	1
Dulgheri	—	—	2	2
Fabr. de apă găzoasă	—	2	—	2
Fierari	1	—	13	14
Fotografi	—	2	1	3
Frizeri	—	5	—	5
Hornari	—	—	1	1
Lăcătuși	1	3	3	7
Legători de cărți	—	2	1	3
Modiști	—	2	—	2
Morari	—	2	—	2
Olari	—	—	1	1
Orarari	—	5	—	5
Pietrari	—	—	1	1
Pitari	—	7	1	8
Rotari	—	—	4	4
Soponari	—	1	—	1
Spălători	—	4	1	5
Sticlarî	—	2	—	2
Stoleri	—	8	8	16
Tabacari	—	1	1	2

M E S E R I A	Români	Ebrei	Străini	In total
Tapițeri	—	2	—	2
Tinichigii	—	7	—	7
Tipografi	—	2	—	2
Tesători	—	1	—	1
Văpsitori	1	1	—	2
Zugravi	—	3	1	4
Suma	49	170	98	317

18. Privire generală asupra meseriașilor din districtul Siretelui

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	In total
1 Bahinești	1	2	2	5
2 Baineți	1	—	7	8
3 Bălcăuți	1	2	5	8
4 Bancești	—	—	—	1
5 Botușanița	—	—	1	1
6 Calafindești	1	2	2	5
7 Camenca	1	4	5	10
8 Cândești	1	3	1	2
9 Cerepcăuți	—	—	8	11

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	In total
10 Cimăuți	1	1	2	4
11 Dimca			2	2
12 Fântâna Albă			3	3
13 Gherbăuți			2	2
14 Granicești	3	1	4	8
15 Hadicfalva		8	15	23
16 Hliboca	2	23	22	47
17 Mihuceni	1	1	2	4
18 Mușenița	3		1	4
19 Negostâna	1	2	2	5
20 St. Onofrei	1		6	7
21 Oprișeni		3	5	8
22 Poieni	1		2	3
23 Prevorochi	1	1	2	4
24 Rogojești	1	2	1	4
25 Sinăuți de jos	1	1	4	6
26 Sinăuți de sus			1	1
27 Slobozia Berlincei		1		1
28 Stanesti de jos	1	1		2
29 Stanesti de sus	1	1	2	4
30 Stárcea	1		1	2
31 Șerbăuți	2		8	10
32 Tărășeni	3	5	11	19
33 Tcreblecca rom.	8	2	4	14

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
34 Tereblecea nem.	4	23		27
35 Tăbeni	1	6		7
36 Văscăuți	1	4		5
37 Volcineț	2	3	6	11
Suma	39	77	172	288

19. Privire generală asupra meseriașilor din
a) Sirete și din b) districtul Siretelui

L O C U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
a) Sirete	49	170	98	317
b) Distr. Siretelui	39	77	172	288
Suma	88	247	270	605

O dinioară, în Sirete, meseriașii noștri steteau mult mai bine decât acum. Breasla cojocarilor de odinioară era vestită; fără îndoială că breasla co-

jocarilor nu a slăbit nici astăzi calitativ, a slăbit însă cantitativ, iar celelalte bresle au fost înecate cu desăvârșire de puhoiul iudaismului.

* * *

20. Meseriașii din S'orojineț

M F S E R I A	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
Arhitecți		1		1
Avrari		1		1
Automobiliști		1		1
Birjari	16	1	17	
Bodnari		5		5
Cărămidari		1		2
Cârnațari		4		4
Casapi	6	8		14
Cismari	7	9		17
Cofetari	-	1		1
Cojocari	2	3		5
Crășinari	26	6		33
Croitori	14			14

M E S E R I A

	Români	Ebrei	Ştrăini	In total
Dentiști		2	—	2
Dulgheri		—	1	1
Fabric. de a. găzoasa	4	—	—	4
Feredee	3	—	—	3
Fierari	—	—	9	9
Fotografi	2	—	—	2
Frânghieri	1	—	—	1
Frizeri	4	—	—	4
Hornari	—	—	3	3
Lăcătuși	4	—	1	5
Lăptării	1	—	—	1
Legători de cărți	2	—	—	2
Mașine de îmblătit	1	—	—	1
Mechanici	1	—	—	1
Modiști	4	—	—	5
Muzicanți	1	—	—	1
Olari	1	—	3	4
Orarari	2	—	—	2
Pălărieri	2	—	—	2
Pietrari	—	1	—	1
Pitari	8	5	—	13
Rotari	—	4	—	4
Soponari	1	—	—	1

M E S E R I A	Români	Ebrei	Străini	In total
Spălătorii	—	4	—	4
Sticlari	—	2	—	2
Stoleri	—	6	3	9
Tinichigii	5	—	—	5
Tipografi	1	3	—	1
Țesători	3	—	—	3
Văpsitori	1	—	—	1
Zugravi	3	2	—	6
Suma	4	143	71	218

21. *Privire generală asupra meseriașilor din districtul Storojinețului*

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
1 Augustendorf	—	1	6	7
2 Bănila Moldov-scă	1	22	14	37
3 Bobești	2	4	2	8
4 Broscăuți Noi	4	4	3	11
5 Broscăuți Vechi	2	6	2	10

S A T U L

SATUL	Români	Ebrei	Ştrăini	In total
6 Budeniț	2	2	2	6
7 Carapciu	2	4	2	8
8 Cireş	3	8	3	14
9 Ciudeiu	2	19	25	46
10 Comareşti	—	4	3	7
11 Corceşti	—	1	—	1
12 Crasna Ilachi	1	6	—	7
13 Crasna Putnei	1	5	2	8
14 Cupca	1	6	7	14
15 Davideni	1	6	5	12
16 Huta Nouă	—	1	3	4
17 Huta Veche	—	—	7	7
18 Igeşti	3	3	5	11
19 Iordanesti	2	4	2	8
20 Jadova	—	22	17	39
21 Panca	—	4	4	8
22 Pătrăuți	3	12	6	21
23 Prisăcăreni	1	—	2	3
24 Ropcea	—	5	4	9
25 Slob. Camareştilor	—	2	4	6
26 Suceveni	2	3	—	5
Suma	33	154	130	317

22. Privire generală asupra meseriașilor din
 a) Storojineț și din b) districtul
 Storojinețului

L O C U L	Români	Ebrei	Ștrăini	In total
a) Storojineț	4	143	71	218
b) Distr. Storojinețului	33	154	130	317
Suma	37	297	201	535

* * *

Cu cât înaintăm mai spre nordul Bucovinei, cu atât numărul nostru referitor la clasa mijlocie scade mai simțitor. Această scădere se datorează faptului că numărul populației noastre scade, înlocuit fiind prin Ruteni, și că partea dinspre miază-norope a țerișoarei noastre se mărginește, din nefericire, cu țara celor două lăcuste, Jidanii și Rutenii, cu Galitia.

Storojinețul nu e mai puțin jidovit decât altele orașe din Bucovina, în el însă relativ găsim mai puțini meseriași decât în alte orașe : 4 meseriași români, de 36 ori atâtia jidani și de 18 ori atâtia străini de alte neamuri, cu deosebire ruteni. Alte popoare creștine au înțeles mai de mult și mai bine rostul clasei mijlocii și de aceea s'au îngrijit de cu bună vreme de creșterea ei, scutindu-se astfel de năvălirea elementelor cari nu le aparțineau, ca clasă de mijloc în sinul lor. În privința aceasta cea mai vie dovadă ne-o dau Germanii : orișidecători, fie în ori ce district, întâlnim poporație compactă germană, vedem că aceasta și-a crescut reprezentanți pentru clasa de mijloc din sinul ei. Așa ne vorbesc, în graiul lor, și cifrele coloniilor germane din districtul Storojine-

țului: Augustendorf, Huta-Veche etc. La noi, Români, acest fenomen e tocmai întors: unde poporația românească e mai compactă, acolo ploșnițele veacurilor noastre, Jidanii, s-au cuibărit, s-au înmulțit și s'au oploșit mai tare, căci acolo au de unde suge mai bine.

* * *

23. Meseriaș'i din Suceava

M E S E R I A	Români	Ebrei	Străini	In total
Alămari	1	1	1	1
Arhitecți	—	—	1	1
Aurari	—	3	—	3
Birjari	26	1	29	
Bodnari	2	—	—	2
Boiangii	2	—	—	2
Casapi	10	4	17	
Cărămidari	1	3	4	

M E S E R I A	Români	Ebrei	Străini	In total
Cârnațari	1	1	9	11
Cismari	17	10	27	54
Cofetari	-	4	2	6
Cojocari	8	5	2	15
Covrigari	-	3	-	3
Crâșmari	4	62	10	76
Croitori	-	31	5	36
Curățit. de canaluri	-	1	-	1
Curelari	1	-	-	1
Cuțitari	1	-	-	1
Dentiști	-	1	-	1
Dulgheri	1	1	2	4
Fabr. de apă găzoasă	-	4	-	4
Fab-cti de cufere	-	1	-	1
Feredee	-	2	-	2
Fierari	2	2	9	13
Fotografi	-	1	1	2
Frânghieri	-	2	-	2
Frizeri	-	6	3	12
Grădinari	3	-	2	2
Harabagii	-	6	-	6
Hornari	-	1	-	1
Instalatori de electr.	-	1	-	1
Institut de placatare	-	1	-	1

M E S E R I A	Români			TOTAL
	Evrei	străini		
Impletitori	2	—	—	2
Intrepr. de înmorm.	—	1	—	1
Lăcătuși	3	—	—	3
Lăptării	1	—	—	1
Legători de cărți	4	—	—	4
Modiști	4	—	—	4
Morari	1	1	—	2
Muzicanți	4	2	—	7
Orarari	7	—	—	7
Pălărieri	1	1	—	2
Perieri	1	—	—	1
Pietrari	1	2	—	5
Pitari	7	3	—	10
Plăpămari	1	—	—	1
Rotari	—	4	—	4
Sculptori în peatră	1	—	—	1
Soponari	2	—	—	2
Spălători	3	—	—	3
Sticlari	3	—	—	3
Stoleri	2	9	—	20
Strugari	—	1	—	1
Tapișeri	4	—	—	4
Tinichigii	—	13	—	13
Tipografi	1	—	—	2

M E S E R I A

	Români	Ebrei	Străini	In total
Umbrelari	—	1	—	1
Văpsitori	—	4	—	4
Zugravi	1	5	—	6
Suma	50	274	105	429

24. Privire generală asupra meseriașilor din districtul Sucevei

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	In total
1 Bălăceana	7	6	2	15
2 Bosanci	6	7	1	14
3 Bunești	—	1	—	1
4 Buninți	—	1	1	7
5 Calineștii lui Cuperencu	—	1	3	4
6 Calinești lui Enachi	—	1	1	2
7 Chilișeni	—	—	1	1

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	In total
8 Comanești	5	4	—	9
9 Costâna	4	2	1	7
10 Dănila	1	—	1	2
11 Găureni	—	1	—	1
12 Hatna	2	8	7	17
13 Iacobeni	1	—	1	2
14 St. Ilie	6	2	4	12
15 Ipotești	2	—	—	2
16 Ițcani -- (gara)	3	37	9	49
17 Ițcani -- (noi)	—	2	9	11
18 Lipoveni	—	—	1	1
19 Lisaura	2	—	—	2
20 Liteni	2	1	2	5
21 Liuz	1	—	1	2
22 Mărăței	—	4	2	6
23 Mihoveni	1	1	—	2
24 Mitocul-Drag	2	5	11	18
25 Părhăuți	3	1	2	6
26 Prhrăuți	11	2	6	19
27 Reuseni	1	1	1	3
28 Romanesti	2	4	—	6
29 Rușii Mănăstioareci	2	1	—	3
30 Rus Plavalari	1	1	—	2
31 Rus Poicni	1	—	—	1

S A T U L	Români	Evrei	Străini	In total
32 Securiceni	—	—	—	—
33 Șcheia	3	2	—	5
34 Slob. Milișăuț, d. j.	—	3	—	3
35 Solonet	1	3	—	4
36 Stroiești	2	2	—	4
38 Tișăuți	3	—	—	3
37 Teodorești	2	2	—	4
39 Udești	6	1	—	7
40 Zaharești	1	—	—	1
Suma	89	107	67	263

Privi e generală asupra meseriașilor din a)
Suceava și din b) districtul Sucevci

L O C U L	Români	Evrei	Străini	TOTAL
a) Suceava	50	274	105	429
b) Distr. Sucevei	89	107	67	263
Suma	139	381	172	692

În Suceava clasa meseriașilor români, ca și cea a comercianților, nu e reprezentată prin un număr proporțional cu populația românească. Ca și în celealte orașe, Jidanii și în Suceava s'au străduit să pună mâna pe centrul orașului, împingând pe ai noștri tot la margini, în mahalale. Românii bucovineni, de drept vorbind, nu au nici un oraș, în care să fie ei adevărați stăpâni. Ei au fost întemeietorii mai că ai tuturor orașelor din Bucovina, pe cari însă, cu vremea, le-au pierdut. Pe căi iertate, arare ori, și pe cele ne-iertate, criminale, de cele mai multe ori, Jidanii și-au adunat capitaluri, cu ajutorul cărora au pus mâna pe orașe, sufletul tuturor mișcărilor sociale, prin urmare și al mișcării clasei de mijloc, ba al clasei de mijloc cu atât mai mult cu cât că aceasta în cea mai

mare parte se naște din burghezime.

Comerțanții din Suceava, după cum se poate vedea în capitolul despre negustori sunt, firește, aproape toți Jidani. Zicem aproape, pentru că sunt și comercianți străini în număr considerabil. Ai noștri sunt disperanți față de Jidani. Așa fiind, se înțelege că nici clasa meseriașilor noștri nu s'a putut întări îndeajuns, de oarece nu avea dela cine — dacă nu de la Jidani — să-și procure materialurile necesare pentru diferitele bresle. Meșteșugurile doar stau în cea mai strânsă legătură cu negoțul. Cismarul are nevoie de piele, cuie etc., deci are nevoie de negustorul de piele și de negustorul de fier. Cismarul fiind Român, iar negustorii cei doi, la a căror marfă reflecteză, în lipsa negustorilor români, el întâmpină greutăți mari, când își co-

mandă marfa necesară ; aceia, negustorii Jidani, în organizația, pe toate căile, dovedite, ale Cahalului, caută, bine înțeles, pentru meseriașii creștini, să țină mărfurile în preț cât se poate de nefiresc pentru a întări, în modul acesta viclean, concurența breslei naționalilor lor — Jidani. Iată de ce credem că, ori și de câte ori se va încerca o îmbunătățire a stării meseeriașilor români, această încercare se va sdruncina sau nu va isbuti pe deplin atâtă vreme, până când paralel cu această încercare nu se va face și o încercare de îmbunătățire a negoțului românesc. Hrana meșteșugului e negoțul ; negoțul de va rămânea evreesc, hrana ce va primi-o meșterul român va fi întotdeauna otrăvită. Meșterul român va cumpăra materialul necesar breslei sale cu prețurile cele

mai scumpe — fiind nevoie să-l cumpere dela Jidani, — materialul pe lângă toată scumpetea va fi de o calitate inferioară ; după ce meșterul român va fi prelucrat materialul brut, îl va vinde cu un preț foarte mic, pentrucă, întâiu calitatea e inferioară celei a concurrentului jidan, apoi pentrucă cumpărătorul dela meșterul român va fi tot un jidan, care nu are nevoie de produsele meșterului român, — e însă intermediarul între meșterul român și consumatorul român—adecă negustor.

* * *

26. Meseriașii din Văscăuți

M E S E R I A	Români	Ebrei	Cealalti străini	TOTAL
Birjari	—	2	—	2
Casapi	—	1	—	1
Cârnațari	—	—	1	1
Crâșmari	—	6	4	10
Croitori	—	1	—	1
Curelari	—	—	1	1
Dulgheri	—	—	1	1
Fabr. de apă găzoasă	—	2	—	2
Fierari	—	—	1	1
Frânghieri	—	1	—	1
Hornari	—	—	1	1
Lăptării	—	1	—	1
Oloieri	—	1	—	1
Orarari	—	1	—	1
Pălărieri	—	1	—	1
Pietrari	—	1	2	3
Rotari	—	—	1	1
Stoleri	—	—	4	4
Tinichigii	—	1	—	1
Tipografi	—	2	—	2
Țesători	—	3	—	3
Zugravi	—	1	—	1
Sumă	25	20	—	45

27. Privire generală asupra meseriașilor din districtul Văscăuților

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
1 Bărbești	1	2		3
2 Bănila Rusască	15	3		18
3 Cabești	1	2		3
4 Calinești	3			3
5 Carapciu	7	7		14
6 Ceartoreea	1	2		2
7 Costești	6	3		9
8 Dracineț	5	1		6
9 Hlinița	5	7		12
10 Slobozia Băniliei	2			2
11 Stanești de jos	11	12		23
12 Stanești de sus	2	2		4
13 Vilauce	3	3		6
14 Voloca	1			1
15 Zamoștie	2	2		4
Suma	64	46		110

28. Privire generală asupra meseriașilor din
 a) Văscăuți și din b) districtul
 Văscăuților

L O C U L	Români	Ebrei	Străini	In total
a) Văscăuți	—	25	20	45
b) Distr. Văscăuțului	—	64	46	110
Suma	—	89	66	155

29. Meseriașii din Vîjnița

M E S E R I A	Români	Ebrei	Străini	In total
Alămari	1	—	—	1
Argintari	3	—	—	3
Arhitecți	2	—	1	3
Birjari	41	—	—	41
Bodnari	—	4	—	4
Casapi	24	2	—	26
Cărămidari	2	—	—	2
Cârnațari	1	9	—	10

M E S E R I A	Români	Ebrei	Străini	In total
Cismari	28	23	51	
Cofetari	2	—	—	2
Cojocari	7	6	13	
Coșarcari	—	1	—	1
Crâșmari	14	3	17	
Croitorii	62	2	64	
Curățit. de canaluri	1	1	—	2
Dulgheri	1	—	—	1
Fabr. de apă găzoasă	4	—	—	4
Fierari	1	8	—	9
Fotografi	3	—	—	3
Frânghieri	1	—	—	1
Frizeri	5	—	—	5
Harabagii	20	—	—	20
Lăcătuși	—	5	—	5
Lăptării	1	—	—	1
Legători de cărți	2	—	—	2
Modiști	6	—	—	6
Morari	1	1	—	2
Muzicanți	1	—	—	1
Oloieri	—	3	—	3
Orarari	10	—	—	10
Otelieri	4	—	—	4
Pălărieri	1	2	—	3

M E S E R I A	Români	Ebrei	Straini	In total
Perieri	—	1	1	1
Pietrari	—	3	—	3
Pitari	9	2	—	11
Plăpămari	1	—	—	1
Rotari	—	4	—	4
Spălătorii	3	—	—	3
Stoleri	25	3	—	28
Strugari	2	—	—	2
Tapițeri	3	—	—	3
Tinichigii	11	—	—	11
Tipografii	1	—	—	1
Tesători	8	—	—	8
Văpsitori	1	—	—	1
Zugravi	6	—	—	6
Sumă	322	81	—	403

*30. Privire generală asupra meserieșilor
din districtul Viișoiei*

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
1 Bahna	—	5	5	
2 Berhomet ¹⁾	55	54	109	
3 Cernohouzi	5	23	28	
4 Chiselița	3	2	5	
5 Coniatin	2	—	2	
6 Dichteniți	5	5	10	
7 Dolhopole	1	3	4	
8 Iablonița	6	8	14	
9 Ispas	4	8	12	
10 Lucaveț ²⁾	16	25	41	
11 Marenice	—	3	3	
12 Mega	2	1	3	
13 Mihova	15	11	26	
14 Milie	6	9	15	
15 Patrași	1	1	2	
16 Plosca	3	4	7	
17 Podzaharici	1	2	3	
18 Putila (Uscie)	10	9	19	

1) Cu atinențele Cireșanca, Lăpușna, Katharinendorf și Mejebrodi.

2) Cu atinește Maidan.

S A T U L		Români	Evrei	Străini	In total
19	Sergie	—	6	9	15
20	Rivna	—	—	2	2
21	Rostochi	—	10	6	16
22	Stebne	—	—	1	1
23	Storonetii Putilei	34	—	14	48
24	Șipotul priv.	5	—	1	6
25	Torachi	5	—	2	7
26	Vijenca	18	—	9	27
Suma		—	213	217	430

31. Privire generală asupra meseriașilor din
 a) Vijnița și din b) districtul Vijniței

L O C U L		Români	Evrei	Străini	In total
a)	Vijnița	—	322	81	403
b)	Districtul Vijniței	—	213	217	430
	Suma	—	535	298	833

32. Meseriașii din Zastavna

M E S E R I A	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
Casapi	10	3		13
Cărămidari	1	1	1	2
Cârnațari			1	1
Cismari	2		8	10
Crâșmari	8			8
Croitori	7	2		9
Fabr. de apă găzoasă	5			5
Fierari		5		5
Hornari			5	5
Frizeri		2		2
Morari		1		1
Oloieri	1		2	3
Orarari	3			3
Pitari	4			4
Rotari		1		1
Sticlarii	1			1
Stoleri	2	4		6
Tinichigii	3			3
Tipografi	1			1
Tesatori	1			1
Suma	54	30	84	

*33. Privire generală asupra meseriașilor din
districtul Zastavnei*

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	In total
1 Babin	11	9	20	
2 Boianciuc	5	7	12	
3 Borăuți	4	7	11	
4 Brodoc	1	8	9	
5 Cadobești	8	10	18	
6 Chiseleu	15	4	19	
7 Chriscealnic	18	7	25	
8 Cincău	2	3	5	
9 Cuciur Mic	13	13	26	
10 Culeuți	3	2	5	
11 Doroșăuți	5	6	11	
12 Horoșăuți	2	3	5	
13 Iurcăuți	5	1	6	
14 Luca	2	1	3	
15 Mitcău	2	5	7	
16 Mosoriuca	2	1	3	
17 Ocna	12	11	23	
18 Onut	4	4	8	
19 Părul Negru (Cearni potoc)	4	2	6	

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
20 Pohorlăuți	7	5		12
21 Prelipce	3	1		4
22 Repnjineți	3	1		4
23 Samușeni	1	3		4
24 Toutri	6	7		13
25 Vasileu	20	11		31
26 Verbăuți	2	3		5
27 Verenceanca	16	13		29
28 Zvineace	11	3		14
Suma	187	151		338

34. Privire generală asupra meseriașilor din a) Zastavna și din b) districtul Zastavnei

LOCUL	Români	Ebrei	Străini	In total
a) Zastavna	54	30	84	
b) Distr. Zastavnei	187	151	338	
Suma	241	181	422	

35. Tablon resumativ asupra meseriei din
întreaga Bucovină

M E S E R I A	Români	Ebrei	Străini	In total
Agenturi	7	1	—	8
Alămari	7	1	—	8
Antreprenori	1	11	6	18
Argintari	6	—	—	6
Arhitecți	25	20	—	45
Aurari	20	2	—	22
Automobiliști	1	—	—	1
Birjari	9	266	45	320
Bodnari	10	7	69	86
Boiangii	—	9	1	10
Cafenele	—	29	—	29
Căldarari	—	1	—	1
Cărămidari	2	31	14	47
Cărăuși	8	15	8	31
Cărbunari	1	1	—	2
Cariere	1	8	10	19
Cârnațari	9	10	135	154
Cârnațari și Casapi	—	1	25	26
Casapi	27	407	150	584
Cismari	97	346	683	1126

M E S E R I A

	Români	Ebrei	Ceilalți străini	TOTAL
Clopotari	1	—	3	4
Cofetari	1	16	11	28
Cojocari	99	101	194	394
Coșarcari	—	1	15	16
Covrigari	—	10	—	10
Crâșmari	212	1312	367	1897
Croitori	7	460	118	585
Croitori de albituri	—	5	1	6
Croitori de dame	1	115	41	157
Curățit. de canaluri	—	7	1	8
Curățitori de mațe	—	1	—	1
Curelari	1	14	11	26
Cuțitari	1	2	13	16
Dentiști	—	15	1	16
Distilatori de petroleu	—	5	—	5
Distilatori de rachiu	—	5	—	5
Droșcari	1	25	5	31
Drotari	—	—	4	4
Dulgheri	3	3	39	45
Expeditori	1	41	—	42
Fabr. de apă găzoasă	—	68	—	68
Fabr. de cement	—	1	—	1

M E S E R I A	Români	Ebrei	Străini	In total
Fabricanți de figuri din ipsos	1	6	—	7
Fabr. de licuere	4	—	—	4
Fabricanți de vacs	2	—	—	2
Fauri de aramă	2	1	—	3
Feredee	10	3	—	13
Ferestee	5	39	25	69
Fierari	53	20	490	563
Fotografi	2	27	9	38
Frânghieri	—	8	5	13
Frizeri și coafori	7	176	20	203
Grădinari	1	3	9	13
Gravori	—	2	1	3
Harabagii	—	48	4	53
Hornari	—	1	24	25
Impletitori	—	8	—	8
Inst. la acuaducte	1	4	6	11
Inst. de electricitate	—	6	2	8
Institute de placatare	—	11	—	11
Lăcătuși	3	43	36	82
Lăptării	—	18	1	19
Legători de cărți	1	26	10	37
Litografi	—	1	3	4
Lucrători de cadre	—	3	1	4

M E S E R I A	Români	Ebrei	Străini	In total
Lucrători de cântare și greutăți	—	—	1	1
Lucrători de cufere	—	10	—	10
Lucrători de mănuși	—	1	1	2
Lucrători de piane	—	1	3	4
Lucrători de rulouri	—	2	—	2
Mașini de geluit	—	1	—	1
Mașini de îmblătit	—	3	—	3
Mecanici	1	5	4	10
Meșteri de sobe din olane	—	2	4	6
Metalurgi	—	—	3	3
Modiști și modiste	—	46	8	54
Morari	24	104	88	216
Muzicanți	11	10	8	29
Olari	27	1	36	64
Oloieri	3	22	50	75
Opticiani	—	3	—	3
Orarari	—	89	4	93
Oteluri și ospătării	2	31	11	44
Oțetari	—	10	—	10
Pălărieri	—	11	14	25
Perieri	1	5	2	8
Pietrari	6	8	25	39

M E S E R I A

	Români	Ebrei	Străini	In total
Pilari	—	—	2	2
Pitari	2	121	41	164
Plăpămari	—	8	1	9
Preparatori de pește	—	3	—	3
Rotari	12	12	203	227
Samsari	—	8	—	8
Săpcari	—	2	—	2
Sculptori în lemn	4	1	4	9
Sculptori în piatră	1	1	4	6
Selari	3	9	14	26
Šicicari	—	—	1	1
Sitari	—	—	2	2
Soponari	—	10	—	10
Spălători	—	35	14	49
Speculanți	—	4	—	4
Sticlari	—	44	2	46
Stoleri	36	248	185	469
Strugari	—	19	1	20
Sumanari	4	—	4	8
Tabacari	—	3	10	13
Tâmplari de parchete	—	5	—	5
Tapițeri	—	35	4	39
Tesători	—	24	4	28
Tinichigii	—	147	6	153

M E S E R I A	Români	Ebrei	Străini	In total
Tipografi	3	21	6	30
Umbrelari	—	2	—	2
Văpsitori	4	46	14	64
Văpsitori de trăsuri	—	1	2	3
Vărării	—	8	—	8
Velniceri	—	7	—	7
Zugravi	4	55	26	85
Zugravi de biserici	1	—	—	1

* *

36. Tablou resumativ asupra meseriașilor din Bucovina

Orașul și Districtul	Români	Ebrei	Străini	In total
1. Cernăuți	902165	1276	3531	
2. Câmpu'ung	134	343	270	747
3. Coțman	—	143	91	234
4. Gura-Hum.	102	165	241	508
5. Rădăuți	147	485	428	1060
6. Sirete	88	247	270	605
7. Storojineț	37	297	201	535
8. Suceava	139	381	172	692
9. Văscăuți	—	89	66	155
10. Vijnița	—	535	298	833
11. Zastavna	—	241	181	422
In toată Bucovina	7375091	3494	9322	

Așa dar cu aceste două tablouri resumative din urmă terminăm lungul și obositorul drum ce l'am făcut în întreaga noastră țărișoară. Aceea — tablourile din urmă — sunt rezultatul cercetărilor și calculelor, și acest rezultat, pentru noi, e destul de vitreg. În întreaga Bucovină avem șapte sute treizeci și șapte de meseriași români, cinci mii nouăzeci și unul meseriași jidani și trei mii patru sute nouăzeci și patru meseriași de alte naționalități. Acestea sunt cifre, după cum se pot vedea în cel din urmă tablou resumativ, cari spun ceva. Cum se repartisează ele pentru fiecare meșteșug, se poate vedea în tabloul penultim. Bine, să vedem acunii și alt-ceva : poporația Bucovinei, după naționalități, recenzământul cel mai nou, din 1910, a adus următoarele cifre : 273.254

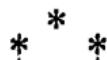
Români, 102.919 Jidani și 418.637 creștini de diferite naționalități. Așadar, deși poporul român numeric e de trei ori mai mult decât poporul cel ales, Jidanii, totuși clasa meseriașilor jidani este de 7 ori mai puternică decât cea românească. Prin urmare, noi Români din Bucovina nici nu putem vorbi despre o clasă a meseriașilor noștri, dacă considerăm poporația noastră în raport cu cea jidovască și străină și în raport cu reprezentanții clasei meseriașilor lor. La negoț stăm și mai rău; cifrele referitoare la negoț, sunt următoarele: 444 negușo-i români, 8642 Jidani, 1226 străini. Să adunăm cifrele aceste la cele referitoare la meșteșuguri: Români: $444 + 737 = 1.181$; Jidani: $8.642 + 5.091 = 13.733$; Străini: $1226 + 3494 = 4.720$. Aceste sunt cifrele care reprezintă clasa

de mijloc din Bucovina, compusă din negustori și meseriași. Iată aceste cifre și în raport cu poporația: Români = 273.254 : 1.181 = negustori și meseriași; Jidani = 102.919 : 13.733 = negustori și meseriași; Străini = 318.637 : 4.720 = negustori și meseriași.

Credem că e destul de evidentă primejdia în care înotăm. Poporația românească — să zicem și noi după cum spune stăpânirea austriacă : de 273.254 suflete, deși e cu mult mult mai mare — are oare nevoie numai de 1.181 reprezentanți ai clasei mijlocii ? sau acești 1.181 meseriași și negustori români sunt în stare să satisfacă trebuințele poporației românești ? Nici decum ! Pentru aceea însă constatăm că deși poporația jidovască e de trei ori mai mică decât cea românească,

totuși clasa de mijloc jidovască e de 13 ori mai mare decât a noastră. Acum să întoarcem întrebarea : oare poporația jidovască de 102.919 Jidani, are nevoie de 13.733 meseriași și negustori jidani ? Sau acești 13.733 pot fi susținuți de poporația jidovască de 102 mii 919 ? Nici de cum ! Vedeți dar ce va să zică o existență parazitară ? Ei există nutriți fiind de noi. Aceasta e încuibarea primejdioasă a elementului străin în sinul unei națiuni. Dar Jidanii nu se mulțumesc numai să existe. Parasitul nutrindu-se din trupul tău, te suge, te slăbește și te distrugе culturalicește și economicște.

Așadar, întrebarea dela care depinde existența poporului nostru și din Bucovina e : vom avea sau nu o clasă de mijloc ?

III. CLASA DE MIJLOC

B. NEGUSTORII

Orice populație care muncește pământul, și care singură este îndrituită prin urmare de a crea, din propriile elemente, o clasă de mijloc și o clasă dirigență pentru a-i reprezenta interesele economice culturale și politice în forma actuală a organizării sociale, trebuie să respingă cu toată energia, cu brutalitate chiar, încercările unui alt neam de a se încuiba în sânul ei ca clasă de mijloc, dacă nu voește să renunțe la propria ei existență.

A. C. CUZA: „Despre Populație“, pag. 465. Iași, 1899.

Marele adevăr, pe cărui A. C. Cuza, savantul profesor de economie națională din Iași, îl exprimă în aceste câteva rânduri, îl vor ilustra și do-

vedi, în graiul lor, cifrele privitoare la negoțul din Bucovina, acestea încă mai mult decât cele privitoare la meseeriași. De ce acestea mai mult? Cauzele sunt foarte evidente, căci dacă e vorba de insinuarea unui mediu străin ca clasa de mijloc în sinul unui popor, atunci acest mediu străin înainte de toate e compus de Evrei, cari, fiind tradițional crescuți în spirit speculativ, în frică de orice muncă fizică și, prin urmare, în pornirea de a trăi o viață parazitară-nomadică, firește, își aleg cel mai ușor și sigur câmp de luptă pentru existență, luptă pe care o dau sau muncind și făcând negoțul în sudoarea feței, pe calea cea mai cinstită, — ceea ce însă nu s'a întâmplat, de când există neamul lui Israil cu negustorii lui, decât numai în cazuri foarte rare, — sau luând

calea cea mai ușoară, care pretinde încordare puțină și aduce un câștig material mare, calea înșelăciunii, ajutată de absolută lipsă de conștiință, lipsa de milă față de aproape, față de mediul nutritor. Bine înțeles, că Itele condiții ar fi mai potrivite pentru caracterul rasei evrelești, decât o muncă ușoară, în schimbul unui câștig mare, la exploatarea mediului în care se încuibă — a țărănimii noastre, care și ea îi mai oferă o condiție vajnică, naivitatea, apoi lipsa negustorilor români, cari să înlătăruască pe cei evrei, sau pe ceilalți străini, apoi lipsa de supraveghiere din partea autoritaților competente asupra masei îngrozitoare a negustorilor evrei, — toate aceste momente îngăduie ca negustorii evrei să se miște între limite cu totul arbitrară, neînțeleită. Re-

zultă dela sine deci, că cei mai mulți negustori sunt evrei. Și aceștia-s rafinați nu pentru că ar fi harnici, buni și cinstiți înainte de toate, ci pentru că-s negustori evrei. Așa se face, că dintr'o mie de negustori evrei poate abia numai de unul s'ar putea spune că e un negustor cinstit, cu toate că e evreu, dar nici unuia pentru că e evreu. Desele cazuri criminale ale negustorilor evrei aduse înaintea tribunalelor, ilustrează în deajuns aserțiunea aceasta.

* * *

1. Negustorii din Cernăuți și suburbii

NEGOTUL	Români	Ebrei	străini	TOTAL
Agenturi	1	96	4	101
Bancheri și escomptori	33	2	35	
Bere	12	3	15	
Bijuterii	5	1	6	
Birou de inform.	2		2	
Birou de reclamații	1		1	
Blane	6		6	
Boieli	3		5	
Cai	1		1	
Cârneațe	8		8	
Cărbuni	7		7	
Castane	4		5	
Ceai și limonadă	2		4	
Ceară	4		4	
Coșarci	1	2	3	
Dantele	2		2	
Drojdie	7		7	
Făină	5		5	
Fân	3	1	4	
Fier	17	2	19	
Flori	3	2	6	
Galanterii	35	3	38	
Ghetă	4		4	

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	In total
Gobăi	—	2	2	4
Grâne	—	16	—	16
Haine	—	16	—	16
Icoane	—	7	1	8
Instrumente muzicale	—	4	1	5
Impletituri	—	12	—	12
Lapte	—	6	—	6
Lemne	—	41	3	44
Librării	—	7	2	9
Lucruri țărănești	—	4	—	4
Mașini	—	2	1	3
Material de clădiri	—	3	—	3
Mobile	—	15	—	15
Oauă	—	8	—	8
Oloiu	—	1	5	7
Opinci	—	2	—	2
Ötet	—	2	—	2
Pânură și manufacuri	—	61	—	61
Papelar	—	20	1	21
Petroleu și lumânări	—	35	—	35
Pește	—	27	—	27
Piele	—	16	—	16
Poame	1	57	24	82
Prăvălij	5	525	32	562

N E G O T U L

	Români	Ebrei	Străini	In total
Saci	2	—	—	2
Spirt	2	—	—	2
Sticla și porțelan	8	—	—	8
Sumane	1	—	—	1
Tescovină	4	—	—	4
Unt și brânză	11	1	—	12
Vânat	3	—	—	3
Var	5	—	—	5
Vechituri	21	—	—	21
Victualii	13	—	—	13
Vin	10	1	—	11
Vite și mascuri	20	22	—	44
Zaharicale	19	—	—	20
Suma	12	1269	121	1402

*2. Privire generală asupra negustorilor din
districtul Cernăuților*

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
1 Bila	2	1	—	3
2 Boian	3	9	—	118
3 Buda	2	3	—	5
4 Camena	7	5	—	12
5 Ceahor	3	4	—	12
6 Cernauca	30	1	—	31
7 Ghiciura	3	1	—	4
8 Corovia	6	3	—	10
9 Cotul Bainschi	5	4	—	9
10 Cotul Ostriței	19	—	—	21
11 Cuciur-Mare	36	18	—	59
12 Dobronăuți	13	5	—	18
13 Gogolina	9	1	—	10
14 Jucica Nouă	35	26	—	61
15 Jucica Veche	28	10	—	39
16 Lehucenii Teutului	9	1	—	10
17 Lencăuți Privat	13	1	—	14
18 Lencăuți Cameral	15	4	—	20
19 Ludihorecea	3	—	—	3
20 Lucavița	11	1	—	13
21 Mahala	22	—	—	25
22 Mamaiești Noi	18	10	—	28
23 Mamaiești Vechi	16	5	—	21
24 Mamornița	1	—	—	4
25 Mihalcea	3	8	—	26
26 Molodia	47	11	—	60
27 Nouă Sulite	107	4	—	111

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
28 Ostrița	15	—	—	17
29 Rarancea	44	19	—	63
30 (Slobozia) Rarancei	3	4	—	7
31 Revna	3	1	—	4
32 Rohozna	54	37	—	91
33 Sadagura	406	34	—	440
34 Șerăuți de jos	2	3	—	5
35 Șerăuți de sus	9	8	—	17
36 Șubraneti	11	6	—	17
37 Strileșchi Cut	5	5	—	10
38 Toporăuți	48	8	—	56
39 Tureni	25	3	—	28
40 Văslăuți	18	3	—	21
41 Voloca	13	3	—	17
42 Zadobruvca	8	5	—	13
Suma	33	1248	272	1553

3. Privire generală asupra negustorilor din
 a) Cernăuți și suburbii și din b)
 districtul Cernăuților

L O C U L	Români	Ebrei	Străini	In total
a) Cernăuți și suburbii	12	1269	121	1402
b) Districtul Cernăuților	33	1248	272	1553
Suma	45	2517	393	2955

Privind tabloul resumativ al negustorilor din Cernăuți și suburbii ni se pare că suntem un popor care a renunțat cu desăvârșire să-și vindece această rană din trupul său prin înlocuirea elementelor străine cu ale sale. Cifrele noastre 45 în proporție cu cele ale Evreilor 2517 și cu cele ale străinilor 393 sunt semnele unui popor, care nu trăiește, ci vegetează.

In Cernăuți există o școală de meserii și comerț, școală care a stat deschisă fiilor fiecărui popor interesat. Această școală însă nouă Românilor bucovineni până acum nu ne-a adus nici un folos, pentru că fiii poporului nostru n'au putut-o cerceta, n'au putut, deși mulți ar fi dorit s'o cerceze. Cauza imposibilității de a o cerceta e starea economică de tot slabă. Nu puteam deci să așteptăm ca această

școală să ne dea contingentul corespunzător de meseriași și comercianți, ba mai mult, ea a contribuit în măsură destul de mare la înmulțirea meseriașilor și comercianților evrei și străini, de vreme ce acestora le era dată posibilitatea să o cerceteze putând suporta cheltuielile necesare. Și ca să nu se credă, că cele ce le spunem aiciar fi numai vorbe deșarte, vom dovedi cu date autentice, aducând cifrele elevilor din anuarul acestei școli *) din anul 1909 | 10. Elevii cursului de comerț se repartizează astfel, după limba maternă : germană 84, dintre cari numai 79 sunt Evrei ; polonă 6, ruteană 4, română 3, dintre cari însă numai 1 (unul) e Român, iar restul de 2 sunt evrei din România, cu limba ma-

*) 28. Jahresbericht der k. k. Staats-Gewerbeschule in Czernowitz — 37. Schuljahr ; 1909 | 10.

ternă — română (! !). Deci : unul ! Un singur elev român în cursul de comert. Așadar e evident, ca până acum această școală nu ne-a adus nici un folos real din pricina greutății de a ne susține elevi, și afară de aceasta nouă, special nouă, ni se mai fac greutăți și din partea autorităților competente, când îndrăznim să călcăm pragul școlii. Ba că ne lipsește limba germană, ba că dracu' ba că tat' său... Pe acest drum deci nu ne era dat să ne creștem comercianți. Există încă un drum, care e și mai firesc decât cel al școlii : patronii. Aceștia iau băieți la învățătură și cresc comercianți din ei. Dar să vedem cine sunt patronii ? Patroni români 45 ! Patroni evrei 2517 ! Străini 393 ! Patronii români : negustori de masuri, de... lemne, de... nimicuri, pe când cei e-

vrei fac negoț cu tot felul de marfă. Și când ne mai gândim la concurența celor 2517 evrei, ce-o fac celor 45 români, atunci putem zice că ai noștri sunt un strop în mare, în raport cu ceilalți. De aici putem vedea și statul comercianților de mâne. Se știe doar că patronii evrei nu primesc învățăcei de a' noștri; ei își cresc comercianți din sinul lor.

* * *

4. Negustorii din Câmpulung

N E G O T U L	Român	Evrei	Străini	In total
Apă minerale	—	1	—	1
Articole cosmetice	—	1	—	1
Bere	—	3	—	3
Cai	1	1	—	1

N E G O T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
Confecțiuni Coloniale	—	3	1	3
Cufere	1	—	—	1
Fân	2	—	—	2
Făină	2	—	—	2
Fier	3	—	1	4
Galanterii	6	—	—	6
Ghete	—	1	1	1
Gobăi	1	—	—	1
Grâne	8	—	1	10
Haine	5	—	—	5
Icoane	1	—	1	2
Instrum. muzicale	—	—	1	1
Lână	1	—	—	1
Lemne	1	—	—	2
Librării	1	—	—	2
Lucruri țărănești	1	—	—	1
Manufacturi	2	—	—	2
Mascuri	2	—	2	4
Mobile	4	—	—	4
Opinci	1	—	—	1
Pănură	18	2	—	20
Fapetari	4	—	—	4

NEGOTUL	Români	Evrei	Străini	In total
Pește		4		4
Petroleu		4		4
Piele	1	4		5
Poame		5		8
Prăvălii	3	106	12	121
Sare	1	1		2
Sticlă și porțelan		2	1	3
Sopon			1	1
Var	7			7
Vechituri		1		1
Vin		3		3
Vite	5	1		6
Suma	22	202	27	251

5. Privire generală asupra negustorilor din districtul Câmpulungului

SATUL	Români	Evrei	Străini	TOTAL
1 Argel	1	1	1	2
2 Breaza	2	18	3	23
3 Bucșoaia		5	1	6
4 Cârlibaba		11		11
5 Ciocanești	3	4	1	7

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	In total
6 Ciumărna	1	3	—	4
7 Cornul Luncii	—	2	—	2
8 Deia	2	2	—	4
9 Dorna Candrenilor	3	34	4	41
10 Dorotea Plotoniței	—	4	—	4
11 Frasin	—	21	—	21
12 Frumosul	6	23	—	29
13 Fundul Moldovei	10	29	3	42
14 Gemine	1	4	1	6
15 Iacobeni	—	41	1	42
16 Negrileasa	1	5	—	6
17 Ostra	—	10	1	11
18 Poiana Stampei	1	11	1	13
19 Pojarâta	1	20	2	23
20 Prisaca	—	7	3	10
21 Rușii Moldoviței	9	55	2	66
22 Rușii pe Boul'	—	9	1	10
23 Sadova	4	5	—	9
24 Stulpicani	—	27	1	28
25 Vadul Negrilesei	—	6	—	6
26 Valea Putnei	1	12	2	15
27 Vama	2	52	1	55
28 Vatra Dornei	9	128	10	147
29 Vatra Moldoviței	3	24	2	29
Suma	59	573	40	672

6. Privire generală asupra negustorilor din

a) Câmpulung și din b) districtul
Câmpulungului

LOCUL	Români	Ebrei	Străini	In total
a) Câmpulung	22	202	27	251
b) Distric. C-lungului	59	573	40	672
Suma	81	775	67	923

* * *

Locuitorii din ocolul Câmpulungului aveau cele mai favorabile condiții să-și strângă avere frumoasă, de oarece fiind liberi chiar în aşa măsură încât formau un fel de republică, erau scuțiți de dajii cari adesea sunt un atentat la averea țărănească. Afară de aceea aveau și mai multe privilegi cari erau în legătură cu foloase materiale

eminente. Firește că averea acestor republicanii a sporit destul de frumos, și ar fi putut să se țină și mai departe la înălțimea ei, dacă la timpul său nu s'ar fi îngăduit sălășluirea străinilor, între cari cu deosebire cea a Jidanilor. Înainte de toate stăpânirea austriacă a sădit colonii nemțești între băstinașii ocolului Câmpulungului, colonii de felul căror există și până astăzi, b. o. Prisaca — Eisenau, Vadul-Negrilesei — Schwarzthal și a. Deodată cu Nemiții au năvălit și Jidanii, cari, bine înțeles, nu și-au bătut capul să formeze colonii și ei, ci s'au străduit să cucerească întreg ocolul Câmpulungului, așezându-se ori unde mirovia a câștig.

Districtul de care ne ocupăm, are două centre principale: Câmpulungul și Vatra-Dornei. Cel dintâi acum demult

ajunsese să fie o piață potrivită pentru desfacerea mărfurilor produse în întregul munte din sud-vestul Bucovinei. Dorna abia mai târziu a luat avântul cel mare, și anume mai cu seamă din vremea descoperirii izvoarelor de ape minerale cu efect sanitar pentru diferite boli. Vatra Dornei s'a prefăcut în cursul vremii în una din cele mai cercetate stațiuni balneare; dar atât Vatra Dornei cât și Câmpulungul, pe măsură ce creștea însemnatatea lor, din diferite puncte de vedere, pierdeau nu numai elementele claselor mijlocii, ci și din populația autohtonă românească, populație care era înlocuită de străini și în deosebi de Jidani. Muntele nu produce până, are deci nevoie de un schimb cu țara. Au trecut vremurile, când partea cea mai mare dintre munteni aveau pro-

prietăți la țară, aşa că se puteau îngriji singuri de pânea necesară. Astăzi numai sporadic se întâlnesc aşa proprietari cu pământuri proprii în districtul Sucevii. Sunt și unii care iau în arendă pământuri la țară, dar și de aceștia sunt puțini. Cei mai mulți însă sunt avizați la ceea ce li se aduce acasă. Deci muntele a avut și are nevoie de un mijlocitor între el și țară. Își când e vorba de mijlocitor, cine altul a fost și e mai dispus să primească aceasta onorabilă și bănoasă funcțiune decât Jidanul, mai ales când i se oferea câștig mare și sigur fără oarecare concurență din partea locuitorilor băstinași, — a Românilor, cărora aici, ca și ori-unde, nu li se desvoltase simțul pentru acest fel de a fi, pentru acest câmp de aur în existența unui popor. Dar pe lângă aceasta mai

e și o altă explicație pentru năvălirea Jidanilor la munte: țara avea nevoie de un mijlocitor între ea și munte. Muntele e îmbrăcat cu păduri seculare, cari trebuiau exploatare, cu ajutorul fabricelor, feresteelor etc. Deci, cine alții să facă întreprinderile de negoț în stil mare, industrie, decât acel element care dispune de un capital suficient. Românii din munți erau bogăți, după cum amintisem mai sus, dar cu toate acestea ei nu puteau face întreprinderi de acestea, de oarece bogăția lor nu consta în bani, ci în imobile. Condițiile acestea sprijinesc aşadar posibilitatea, ba chiar provoacă necesitatea ca mijlocitorul de trafic reciproc între munte și țară să fie Jidanul. S-ar părea că necesitatea aceasta ar scuza năvălirea Evreului la munte, cu toate acestea ea e o cauză cu atât

mai gravă, dacă cercetăm ce purtare urâtă are Jidanul față de acea popo-rație — românească — pe care o exploatează. Dacă această rasă ar avea măcar câtuși de puțin simț de datorie, ar trebui să fie recunoscătoare me-diului, care îi produce o dobândă în-spăimântătoare în proporție cu capi-talul plasat, dar de asta nici vorbă. Poporația pe ca e o exploatază, pe care o sărăceaște, nu mai are nădejde să se ridice, căci Jidanul nu numai că-i răpește condițiile de existență, dar o și împiedecă să-și câștige al-tele, prin faptul că importă ca lu-cră-tori la exploatarea pădurilor, a mi-nelor montane etc., venetici din toată lumea, mai cu seamă din Galicia, ră-pind băstinașilor și cea de pe urmă nădejde să-și câștige o bucătică de pâne în țara lor, ba mai mult, atât ei

înșiși, Jidanii, cât și străinii aduși de dânsii, le iau pământurile, și devin dușmani etnici ai poporului nostru. Dovadă pentru importul cel mare de Galițieni prin mijlocirea Jidanilor sunt parohiile uniate din Câmpulung, Dorna etc., ai căror credincioși sunt de naționalitate ruteană. E doar prea bine cunoscut că în Bucovina nici când n'a existat populație băstinașă ruteană de confesiune greco-catolică.

În orașul Câmpulung găsim 22 negustori români față de 202 evrei și 27 străini. Cu toate acestea, din cei 22 Români, întreprinderile de adevarat negoț sunt prăvăliile, trei la număr, librăria și varul. Celelalte întreprinderi sunt de mâna a doua, cu muncă grea, câștig mic, sau întreprinderi de natură antitalmudică, precum negoțul de mascuri. — Trebuie să men-

ționăm faptul că vatra Câmpulungului e în mare parte în mâni jidovești sau străine. Dintre atâtea orașe ale Bucovinei cel puțin acesta ar fi putut să-și păstreze o înfățișare românească. În fie-care oraș sau localitate cu prestigiul de a deveni oraș, Românii sunt împinși tot în lături, tot îndărăt, ba chiar scoși cu totul afară. Care district e mai românesc decât cel al Câmpulungului? și cu toate acestea: 81 negustori Români, 775 Jidani, 67 străini.

* * *

7. Negustorii din Coțman

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	În total
Bere	—	4	--	4
Fier	—	8	—	8
Galanterii	—	4	—	4

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	In total
Librării		1		1
Mascuri		—	8	8
Mașini		1		1
Pănură	5			5
Petroleu	1		1	2
Piele	1			1
Poame	1			1
Prăvălii	20	6		26
Prund	1			1
Sticla și porțelan	1			1
Sumane	1			1
Unt și brânză		1		1
Vin	1			1
<hr/> Suma	50	16		66

8. Privire generală asupra negustorilor din districtul Coțmanului

S A T U L	Români	Ebrei	Cealalti străini	TOTAL
1 Berhomet	7	—	—	7
2 Clivești	3	3	—	6
3 Clivodin	13	1	—	14
4 Davidești	2	—	—	2
5 Dubăuți	3	2	—	5
6 Gavrilești	3	1	—	4
7 Iujineti	3	4	—	7
8 Ivancăuți	9	2	—	11
9 Lașcuvca	14	2	—	16
10 Lujeni	44	5	—	49
11 Malatinești	8	—	—	8
12 Nepolocăuți	17	1	—	18
13 Orășeni	17	3	—	20
14 Oșechlib	2	4	—	6
15 Piedecăuți	11	—	—	11
16 Revăcăuți	5	—	—	5
17 Sișicăuți	3	5	—	8
18 Staucean	11	1	—	12
19 Sipenii	15	7	—	22
20 Šuchoverchov	2	—	—	2

S A T U L	Români	Evrei	Străini	TOTAL
21 Valava	1	8	5	13
22 Viteleuca	1	5	2	7
23 Zeleneu	1	4	1	5
Suma	1	209	49	258

9. Privire generală asupra negușorilor din
 a) Coțman și din b) districtul Coțmanu'ui

L O C U L	Români	Evrei	Străini	In total
a) Coțman	1	50	16	66
b) Distr. Coțmanului	1	209	49	258
Suma	1	259	65	324

* * *

Am ajuns în sfârșit și la un district de peste Prut, district, care din vîtregia timpurilor s'a rutenizat. De altfel chestiunea rutenizării Bucovinei o studiază — după cum am amintit în introducerea acestei lucrări — domnul profesor universitar D-r Iancu Nistor în lucrarea d-sale «Românii și Rutenii în Bucovina», aşa că aici nu mai e de nevoie să inzistăm asupra ei. Pentru cetitori reținem numai satele cu terminații curat românești, un fapt destul de doveditor că populația autohtonă din timpul întemeării satelor nu putea fi alta decât românească. Iată b. o.: Clivești, Davidești, Gavrilești, Orășeni și a. Tot atât de doveditoare pentru teoria rutinizării Bucovinei sunt numele curat românești, cari se întâlnesc foarte des în districtele de peste Prut. Bună oară: Brânză, Frunză,

Croitoriu, Rotariu, Pădure, Cuza, To-toescul, Teutul, Spânul, și sute altele, sunt nume, la cari răspund ființe, din gura cărora nu mai iese nici un cuvânt românesc.

* * *

10. Negustorii din Gura Humorului

NEGOTUL	Români	Ebrei	străini	TOTAL
Bancherii, escom. și camatari	—	7	—	7
Bere	—	4	1	5
Boieli	—	—	1	1
Drogiști	—	—	1	1
Făină	2	—	—	2
Fier	4	—	—	4
Galanterii	7	—	—	8
Grâne	11	—	—	11
Haine	1	—	—	1
Lapte	2	—	—	2
Lemne	12	—	—	12
Mascuri	—	4	—	4
Opinci	3	—	—	3

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	In total
Ouă		1		1
Pănură	13			13
Papetari	2			2
Petrolcu	6		2	8
Piele	3			3
Poame	3			3
Prăvălii	76	12		90
Sare	6			6
Tesături	1			1
Unt și brânză		1		1
Vase	2			2
Vin	2			2
Vite	1	1		7
Zarafi	1			1
Suma	4	174	23	201

11. Privire generală asupra negustorilor din districtul Humorului

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
1 Arbore	2	29	2	33
2 Botușana	2	8	1	11
3 Băiesești	1	12	1	14
4 Berchișești	4	4	--	8
5 Bori	-	2	1	3
6 Brăiești	3	1	-	4
7 Brașca	2	2	-	4
8 Cacica	-	19	7	26
9 Capul Câmpului	-	5	-	5
10 Capul Codrului	3	6	1	10
11 Casvana	-	6	-	6
12 Cliț	5	2	4	11
13 Corlata	1	3	-	4
14 Dealul Ederei	-	1	1	2
15 Drăgoiești	4	4	-	8
16 Iaslovăț	1	6	-	7
17 Ilișești	3	22	10	35
18 Ioseffalva	1	3	2	6
19 Lucacești	1	2	-	3
20 M-stir. Humorului	8	--	2	10
21 Mazanaiești	3	8	-	11

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
22 Păltinoasa	4	8	7	19
23 Părtești de jos	3	13	1	17
24 Părtești de sus	2	4	—	6
25 Poiana Micului	—	3	5	8
26 Poieni	3	3	—	6
27 Solca	—	28	3	31
28 Soloneț Nou	—	3	3	6
29 Stupca	—	9	2	19
30 Valea Sacă	6	7	—	13
31 Voronet	1	5	2	8
Suma	71	228	55	354

12. Privire generală asupra negustorilor din a)
Gura-Humorului și din b) districtul
Humorului

L O C U L	Români	Ebrei	Străini	In total
a) Gura Humorului	4	174	23	201
b) Distr. Humorului	71	228	55	354
Suma	75	402	78	555

După cum s'a văzut și se poate vedea din paginele următoare, făcându-se comparația, în privința negoțului stăm în orașul Gura-Humorului cel mai rău. În nici un oraș din ținuturile românești raportul între cifrele ne-gustorilor noștri și între cele ale Jidănilor și ale străinilor nu e mai miserabil decât aici. Priviți: Români 4:174 Evrei: 23 Străini! Dacă ar fi să judecăm districtul Humorului după oraș, atunci ne-am îngrozi și ne-ar cuprinde o disperare de moarte. Cu toate acestea însă putem fi liniștiți, căci dacă vom lua sat după sat și vom asculta glasul cifrelor, atunci vom vedea tocmai contrarul dela ceea ce văzurăm în oraș. Dintre toate districtele din ținuturile românești în nici unul adecă nu stăm relativ aşa de bine ca în districtul Humorului.

Un model de sat românesc e fără îndoială Mănăstirea-Humorului, care, după cum se poate vedea în partea întâia a clasei de mijloc, a îngrijit să-și aibă și meseriașii români,— iar aici ne dă prilejul să putem privi îmbucurătoarea cifră 8 (opt), care reprezintă pe negustorii români ai satului și tot aici putem constata cu satisfacție, că satul nu a suferit nici un parazit evreu să se apropie de el. Alte sate cari ar trebui relevate ar fi Clit, Brăiești, Berchișești, Brașca, Poieni, Dragoești și Stupca. În toate satele acestea, precum se poate vedea, numărul negustorilor români ține cumpăna cu cel al jidanilor, ba în unele e mai mare chiar.

Nici un negustor român nu avem în coloniile șvăbești: Bori, Cacica, Poiana-Micului, Dealul-Ederei — Lich-

tenberg, în colonia slovacească Soloneț-Nou și în satele românești Capul-Câmpului, Cașvana și Solca.

Tot așa stă districtul acesta și în privința meseriilor. Constatăm că satele nemțești sau pe jumătate nemțești, sau satele de altă naționalitate, cu excepția celei rutene, reprezintă în totdeauna un contingent mare de negustori evrei, și un contingent mic de negustori de-al lor. La meserii e tocmai întors: nemții sau ceilalți străini reprezintă un contingent mare de meseriași, pe când contingentul meseriașilor evrei în localități de acestea este aproape disperat.

Am amintit mai înainte că districtul Humorului stă cel mai bine dintre toate districtele românești, dar aceasta numai relativ. Privind raportul, 71 români față de 228 jidani, și constatănd

că negustorii români nu fac nici a treia parte din suma negustorilor jidani, trebuie să mărturisim, că acest district stă pentru noi absolut foarte rău, ba putem zice de tot rău. Și dacă acest district, care după cum rezultă din cifre e cel mai bun pentru noi, trebuie să-l caracterizăm cu gradația cea mai mare a adjecțivului «rău», atunci care gradație dela rău ar putea fi întrebuiată pentru celealte districte ? !

In starea economică culturală a fiecărei localități se oglindesc forțele intelectuale existente în ea. Nivelul social e absolut condiționat de dorul de muncă al intelectualilor, cari tind să-l ridice sau de trândăvia acestora, cari nu numai că nu-l înalță, ci contribue la căderea lui. Fiecare preot, fiecare învățător, privească în oglinda satului său și acolo își vor vedea

icoana activității lor. Cea mai mare vină la degenerarea unui sat o poartă acești doi factori culturali, cari la timpul său nu au răspândit în întunericul satului razele de lumină, pe cari trebuie să le răspândească, îndeplinindu-și numai astfel datoria lor față de Biserică și față de Neam.

* * *

13. Negustorii din Rădăuți

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	In total
Arme	—	—	1	1
Articole cosmetice	—	1	—	1
Bancheri, escom. și camatari	—	14	—	14
Bere	—	12	2	14
Bijuterii	—	4	—	4
Blane	—	2	1	3
Boieli	—	2	—	2

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	In total
Cai	1	7	—	8
Cârnațe	—	—	1	1
Castane	—	—	1	1
Catrințe	—	2	—	2
Ceapă și Usturoi	3	1	—	3
Chibrituri	1	1	—	1
Coase	—	1	—	1
Confectiuni	5	—	—	5
Crupe	1	—	—	1
Cufere	2	—	—	2
Delicatese	1	—	—	1
Drogiști	2	—	1	3
Drojdii	1	—	—	1
Făină	12	—	—	12
Fier	12	—	—	12
Galanterii	18	—	—	18
Ghete	4	—	1	5
Grâne	62	—	2	64
Haine	3	—	—	3
Instrumente muzicale	—	—	1	1
Lână	4	—	—	4
Lemne	10	—	—	10
Librării	3	—	1	5
Lucruri țărănești	1	—	—	1

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
Manufacturi	—	3	1	4
Mascuri	4	—	11	15
Mobile	—	3	—	3
Opinci	—	9	—	9
Ouă	—	12	—	12
Pălării	—	—	3	3
Pănură	—	71	—	71
Papetari	—	6	1	7
Pește	—	11	5	16
Petroleu	—	6	—	6
Piele	—	12	—	12
Poame	—	5	5	10
Prăvălii	4	208	19	231
Prund	—	1	—	1
Sare	—	7	3	10
Sopon	—	1	—	1
Sticla și porțelan	—	7	—	7
Sumane	—	3	—	3
Trăsuri	—	—	3	3
Tesături	—	1	—	1
Unt și brânză	—	2	—	2
Var	—	4	1	5
Vase	—	4	—	4
Vechituri	—	7	—	7

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	In total
Victualii	—	4	—	4
Vin	1	2	—	3
Vite	—	28	1	29
Zaharicale	—	6	—	6
Zarafi	—	2	—	2
Suma	12	614	65	691

14. Privire generală asupra negustorilor din districtul Rădăuțiilor

SATUL	Români	Ebrei	Străini	In total
1 Andreasfalva	—	7	4	11
2 Badeuț rom.	2	2	—	4
3 Badeuț nem.	—	2	2	4
4 Bilca	7	17	1	25
5 Burla	1	5	—	6
6 Carlsberg	—	14	3	17
7 Cosișa	1	6	—	7
8 Frătăuții Noi	4	26	4	34

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	In total
9 Frătăuții Vechi	6	37	10	53
10 Fürstental	—	6	4	10
11 Galanești	—	7	—	7
12 Horodnic de jos	2	—	—	2
13 Horodnic de sus	6	1	3	10
14 Marginea	32	17	3	52
15 Milișăuți	2	14	2	18
16 Putna	4	20	4	28
17 Satul Mare	3	27	1	31
18 Seletin	—	94	11	105
19 Straja	1	25	2	28
20 Sucevița	4	4	—	8
21 Sipotul Cam.	—	41	—	41
22 Vicov de jos	1	23	—	24
23 Vicov de sus	3	53	4	60
24 Volovăț	6	4	1	11
25 Voitinel	1	4	—	5
Suma	86	456	59	601

15. Privire generală asupra negustorilor
 din a) Rădăuți și din b) districtul
 Rădăuților

L O C U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
a) Rădăuți	12	614	65	691
b) Distr. Rădăuților	86	456	59	601
Suma	98	1070	124	1292

* * *

Pentru partea dinspre miază-noapte a Moldovei, numită astăzi Bucovina, Rădăuții erau odinioară un centru de mare însemnatate, întrecea chiar însemnatatea Sucevei, pentru că în Rădăuți se afla scaunul episcopal al nordului Bucovinei. După răpirea Bucovinei de către Austria, episcopia Rădăuților se desfăcu

de mitropolia din Iași și se supuse celei din Carlovăț, mutându-se totodată la Cernăuți. Se înselege, împrejurarea aceasta a fost păgubitoare pentru Rădăuți. La ridicarea acestui oraș, însă contribui așezarea hergheliei împărătești de mai târziu; cu toate acestea Rădăuții nu se putură avânta la înălțimea Cernăuților. Pentru serviciul hergheliei de cai a fost de nevoie și un personal considerabil, care, la început, se recruta aproape exclusiv din Vest. Atunci năvăliră și Jidanii și se puseră la dispoziția aceluia personal cu marfa necesară. În schimb, Jidanii se mai ocupă, precum se ocupă și astăzi, și cu exportul productelor naturale ale acestui district, export mai cu seamă de pâne și vite. Liceul din Rădăuți, după majoritatea națională a elevilor: o mare havră jidovască, are,

ca fiecare școală medie, o republică în oraș, pe lângă celelalte institute de cultură, o înrâurire hotărâtoare asupra creșterii și caracterului orașului, asupra tuturor ramurilor de viață socială, prin urmare și asupra negoțului. Mijloacele de cari institute de natura aceasta au nevoie, au produs o mulțime de negustori. Institutele fiind în mâni jidovești, numărul negustorilor a fost condiționat de puterea covârșitoare a rasei consumătoare.

Importul mărfurilor se face numai de către negustori evrei, șijderea și exportul. Părțile Rădăuților sunt din cele mai roditoare, cu toate acestea pânea, pe care o produce pământul muiat în sudoarea și lacrimile țăranilor români, nu se exportă direct de țărani, ci de jidani, cari cumpără pânea cu un preț de hatjocură, toamna,

când țăranul are cea mai mare nevoie de bani, spre a o exporta, sau spre a o vinde aceluiaș țăran, primăvara, cu preț îndoit. Numai câștigul înspăimântător pe care-l aduce negoțul de grâne, poate explica existența celor 62 evrei negustori de grâne.

O altă ramură de negoț, la care paraziții evrei funcționează numai ca mijlocitori între producător și consumător, e cea a negoțului de vite. În orașul Rădăuți nu-s mai mulți, nici mai puțini decât 28 evrei negustori de vite și nici un Român. Și cine crește vita, dacă nu țăranul? Dar Jidănu și de aici își ia birul.

În Rădăuți întreprinderile mai însemnate de negoț de cătră Români sunt patru prăvălii și o librărie.

16. Nepustorii din Sirete

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	In total
Antrep. la înmorm.	—	—	1	1
Arme	—	—	1	1
Bere	1	—	—	1
Birou de reclamații	1	—	—	1
Boielii	1	—	—	1
Catrințe	1	—	—	1
Camatari	1	—	—	1
Cojoace	7	—	1	8
Crupe	1	—	—	1
Drogiști	1	—	—	1
Fier	13	—	—	13
Fieranți	3	—	—	3
Galanterii	10	—	—	10
Ghete	5	—	—	5
Gobăi	2	—	—	2
Grâne	17	—	—	17
Haine	4	—	—	4
Impletituri	1	—	—	1
Lână	1	—	—	1
Lemne	12	2	—	14
Librării	2	—	—	2
Manufacturi	3	—	—	3
Mascuri	—	—	10	25
Mașini	1	—	—	1

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	In total
Mobile		1	—	1
Opinci		7	—	7
Otrăvi		1	—	1
Ouă		15	—	15
Pălării		2	1	3
Pănură		25	—	25
Papetari		5	—	5
Pene		2	—	2
Pește		10	—	10
Petroleu		3	—	3
Piele		7	—	7
Poame		6	2	8
Prăvălii	4	84	2	90
Prund		1	—	1
Ritualii		1	—	1
Sare		2	—	2
Sticlă și porțelan		3	—	3
Sumane		4	—	4
Unt și brânză		1	—	1
Var		2	—	2
Vase		4	1	5
Vechituri		1	—	1
Victualii		2	—	2
Vin		1	—	1
Vite		14	1	15
Suma	19	292	22	333

17. Privire generală asupra negustorilor din districtul Siretelut

S A T U L	Români	Ebrei	Ştrăini	In total
1 Bahrineşti	1	6	1	8
2 Baineţi	—	6	3	9
3 Bălcăuţi	—	9	5	14
4 Botuşaniţa	1	1	—	2
5 Calafindeşti	2	6	1	9
6 Camenca	—	17	17	34
7 Cândeşti	—	5	—	5
8 Cerepcăuţi	—	5	1	6
9 Climăuţi	—	14	8	22
10 Dimca	—	7	2	9
11 Fântâna Albă	—	—	8	8
12 Graniceşti	1	7	—	8
13 Hadicfalva	—	12	4	16
14 Hliboca	1	35	7	43
15 Mihuceni	2	3	2	7
16 Muşeniţa	—	1	—	1
17 Negostâna	—	1	—	1
18 St. Onofrei	—	3	1	5
19 Oprişeni	—	16	1	17
20 Poieni	—	1	1	2
21 Prevorochi	—	4	1	5

S A T U L	Români	Evrei	Străini	TOTAL
22 Rogojeşti	1	4	2	7
23 Sinăuţi de jos	1	16	2	19
24 Sinăuţi de sus	1	3	1	5
25 Slobozia Berlincei	—	4	1	5
26 Staneşti de jos	—	7	—	7
27 Staneşti de sus	—	5	1	6
28 Stárcea	—	8	—	8
29 Serbăuţi	6	10	2	18
30 Tărăseni	2	15	4	21
31 Tereblecea rom.	1	10	—	11
32 Tereblecea nem.	—	7	5	12
33 Tâbeni	—	13	—	13
34 Văscăuţi	1	1	2	4
35 Volcineţ	3	13	2	18
Suma	25	275	85	385

*18. Privire generală asupra negustorilor
din a) Sirete și din b) districtul
Siretelui*

L O C U L	Români	Ebrei	Străini	In total
a) Sirete	19	292	22	333
b) Distric. Siretelui	25	275	85	385
Suma	44	567	107	718

* * *

Siretele, cel mai vechi oraș al Bucovinei, este astăzi și cel mai jidovit dintre toate orașele noastre, și de un semn de viață românească pe câmpul frumos al negoțului nici nu se poate vorbi. Concurența jidovească a nimicit orice posibilitate de întreprindere românească, aşa că afară de patru prăvălii românești, care cu să-

răcia lor, cu lupta ce o aveau cu 84 prăvălii jidovești, și-au dus traiul cu chin și vai. S'a zis de multe ori, că Românul nu vrea să se apuce de negoț, ceea ce credem, că e o învinuire nedreaptă și nebazață pe experiență. Faptul că, ori unde, privind în cartea aceasta, care nu-i decât însăși realitatea, veți găsi negustorii români în număr covârșitor la breslele, unde concurența jidovască este mai slabă sau nu poate fi de loc, adăogându-se și celelalte momente, de încurajare, de indiferență, de lipsă de sprijin din partea Românilor, desvinuiește poporul, că n'ar voi să se apuce de negoț. Iată, aici, în Sirete, avem 15 negustori români de masuri. Negoțul acesta fiind de natură antitalmudică, aşadar lipsind orice concurență din partea Jidanilor, și fiind sprijinit de pătura

groasă a țărănimii, avem o doavadă, că de toate celelalte bresle s'ar prinde ai noștri, dacă încurajarea ar fi mai intensivă, prin vorbă și faptă, sprijiniți fiind din partea tuturor claselor noastre sociale.

Satele din districtul Siretelui, 35 la număr, reprezintă un contingent de negustori români, care e de 11 ori mai mic decât cel al Jidanilor. Starea aceasta tristă în clasa de mijloc, pentru noi, aici se explică și din procesul desnaționalizării. Până prin părțile acestea a ajuns puhoiul galician, care a adus poporul nostru într'o dormitare, într'un stadiu de inconștiență, stadiul prefacerii nenorocite, stadiu, când el nu-și mai poate să sama ce se întâmplă cu el. După cum dovezesc chiar numirile satelor, districtul Siretelui a fost odinioară românesc,

iar acum, cine a umblat prin unele părți ale Siretelui a avut «fericirea» să-și desfățeze urechile la dulcea limbă ucraină.

* * *

19. Negustorii din Storojinet

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	In total
Antrepr. de luminat		1		1
Antrepr. de înmorm.		—	1	1
Ape minerale		1		1
Aramă		1		1
Arme		1		1
Articole cosmetice		1		1
Bere		3		3
Bijuterii		1		1
Birou de reclamații		1		1
Cai		2		2
Cement		2		2
Cojoace		1		1
Dantele		1		1
Delicatese		1		1

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
Devoționalii	1	2	1	4
Drogiști		1	1	2
Făină		4		4
Fier		7		7
Fieranți		1		1
Galanterii		15		16
Grâne		4		4
Haine		6		6
Impletituri		1		1
Lemne	1	17	1	19
Licheruri		1		1
Limonadă		1	1	2
Manufacturi		5		5
Mascuri			3	3
Mașini		1		1
Mobile		1		1
Opinci		5		5
Ouă		2		2
Pălării		1		1
Pănură	22		1	23
Papetari		1		1
Pește		1		1
Petroleu		4		4
Piele	2			2

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	In total
Poame	—	5	5	10
Prăvălii	1	96	3	100
Sticlă și porțelan	—	5	—	5
Sumane	—	6	—	6
Trăsuri	—	1	—	1
Tesături	—	2	—	2
Unt și brânză	—	2	—	2
Var	—	1	—	1
Vase	—	5	4	9
Vechituri	—	8	—	8
Victualii	—	2	—	2
Vin	—	1	—	1
Vite	—	23	—	23
Suma	3	279	22	304

20. Privire generală asupra negustorilor din districtul Storojinețului

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
1 Augustendorf	—	1	4	5
2 Bănila Moldov-scă	3	36	11	50
3 Bobești	2	5	3	10
4 Broscăuți Noi	2	9	3	14
5 Broscăuți Vechi	3	18	2	23
6 Budeniț		9	—	9
7 Carapciu		5	1	6
8 Cireș	1	14	—	15
9 Ciudeiu	2	53	7	62
10 Comarești	1	14	—	15
11 Corcești	—	4	4	8
12 Crasna Ilschi	2	8	2	12
13 Crasna Putnei	1	12	—	13
14 Cupca	1	12	—	13
15 Davideni	1	19	5	25
16 Huta Nouă	—	1	—	1
17 Huta Veche		2	1	3
18 Igești	3	14	1	18
19 Iordanesti	2	11	—	13
20 Jadova		39	7	46
21 Panca		2	—	2

S A T U L	Români	Ebrei	Ştrăini	In total
22 Pătrăuți	2	24	1	27
23 Prisăcăreni	1	5	1	6
24 Ropcea	1	6	1	8
25 Slob. Camareştilor	1	1	1	2
26 Suceveni	1	7	1	8
Suma	30	331	53	414

21. Privire generală asupra negustorilor din
 a) Storojineț și din b) districtul
 Storojinețului

L O C U L	Români	Ebrei	Străini	In total
a) Storojineț	3	279	22	304
b) Distr. Storojinețului	30	331	53	414
Suma	33	610	75	718

Cu cât înaintăm mai spre nordul Bucovinei, cu atât contingentul clasei noastre mijlocii e mai disperat, din pricina că și poporul nostru începe a-și pierde, prin desnaționalizare, caracterul său etnic. Precum vedem, orașul Storojineț nu ne dă mai mulți decât 3 comercianți români față de 279 jidani și 22 străini de alte naționalități. Singura prăvălie românească din Storojineț față de 96 jidovești are să ducă o luptă grea cu concurența jidovească. Districtul Storojinețului e destul de slab, văzând raportul între comercianții noștri și cei jidani, 30:331, adică de unsprezece ori mai mulți jidani decât români, cu toate că districtul acesta relativ cu altele, nu e atât de jidovit. Un semn îmbucurător pentru Români e, că în multe sate există prăvălii românești, dacă nu mai multe, atunci cel puțin câte una.

22. Negustorii din Succava

NEGOTUL	Români	Evrăi	Străini	In total
Arme	—	—	1	1
Bancheri, escom. și camatari	1	11	—	12
Bijuterii	—	4	—	4
Coloniale	1	—	—	1
Confecțiuni	—	4	—	4
Cufere	—	1	—	1
Drogiști	—	1	—	1
Făină	—	3	—	3
Fier	—	4	—	4
Fieranți	—	—	1	1
Galanterii	—	8	—	9
Ghete	—	5	—	5
Gobăi	—	1	—	1
Grânc	—	5	—	5
Haine	—	3	—	3
Icoane	—	1	—	1
Lemne	—	7	—	7
Librării	—	1	—	2
Lichere	—	1	—	1
Manufacturi	—	6	—	6
Mascuri	9	—	5	14
Mașini	—	1	1	2

N E G O T U L	Români	Evrăi	Străini	In total
Mobile		3		3
Opinci	2			2
Ouă	2			2
Pălării	3			3
Pănură	25			25
Papetari	2		1	3
Perii	1			1
Pepeni	1			1
Pește	11			12
Picle	8			8
Poame	14		4	18
Prăvălii	109		3	115
Sticlă și porțelan	5			5
Țesături	1			1
Unt și brânză	2			2
Var	5			5
Vase	4			4
Vite	4			6
Zaharicale	2			2
Zarafi	2			2
Suma	17	273	18	308

*23. Privire generală asupra negustorilor
din districtul Succei*

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
1 Bălăceana	3	20	—	23
2 Bosanci	9	15	—	24
3 Bunești	—	2	—	2
4 Buninți	1	3	3	7
5 Calineștii lui Cuperencu	—	6	—	6
6 Calinești lui Enachi	—	3	—	3
7 Chilișeni	—	3	—	3
8 Comanești	—	17	—	17
9 Costâna	—	10	—	10
10 Dănila	—	1	5	7
11 Găureni	—	—	1	1
12 Hatna	—	14	3	17
13 Iacobești	—	3	1	4
14 St. Ilie	—	4	—	4
15 Ipotești	—	3	—	3
16 Itcani -- (gara)	—	36	2	38
17 Ițcani -- (noi)	—	2	1	3
18 Lipoveni	—	2	6	8
19 Lisaura	1	—	—	1
20 Liteni	1	7	—	8
21 Liuz	1	6	—	7

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
22 Mărăței	—	9	2	11
23 Mihoveni	—	3	2	5
24 Mitocul-Drag	4	10	2	16
25 Părhăuți	1	7	—	8
26 Prîrăuți	3	9	1	13
27 Reuseni	3	2	—	5
28 Romanesti	—	5	—	5
29 Rușii Mănăstioarei	1	5	—	6
30 Ruș Plavalari	—	4	—	5
31 Rus Poieni	—	2	—	2
32 Securiceni	—	1	—	1
33 Șcheia	7	6	—	13
34 Șlob. Milișăuț, d. j.	—	6	—	6
35 Soloneț	—	6	—	6
36 Stroiești	4	9	—	13
38 Tișăuți	1	4	—	5
37 Teodorești	1	2	—	3
39 Udești	7	5	—	12
40 Zaharești	1	4	—	5
Suma	51	261	24	336

24. Privire generală asupra negustorilor din
c) Suceava și din b) districtul Sucevei

L O C U L	Români	Ebrei	Străini	In total
a) Suceava	17	273	18	308
b) Distr. Sucevei	51	261	24	336
Suma	68	534	42	644

* * *

Privind numărul comercianților din Suceava, raportul lor după naționalități e mai desnădăjduitor decât ori unde, de vreme ce atât orașul cât și districtul Sucevei sunt locuri dintre cele mai românești; cu toate acestea, priviți cifrele, Români 17 : 273 Jidani : 18 Străini. De fapt însă, judecând realitatea, în Suceava nici 17 comercianți Români nu avem, căci 3

din ei exercită breasla lor comercială numai într'un timp al anului, aşa fierantul, care vinde pe piaţă lucruri mici, negustorul de castraveţi (pepeni), care nu poate face negoṭul său deecât vara, tot aşa şi negustorul de peşte. Cea mai serioasă întreprindere de comerṭ din partea Românilor este librăria «Şcoala Română».

Librăria «Şcoala Română» nu e numai o întreprindere comercială, ci şi un mare focar de cultură ce răspândeşte scrisul românesc în întreaga Bucovină; stând în legătură cu toate librăriile româneşti din România şi Transilvania, apoi şi cu cele din străinătate, «Şcoala Română» poate astăzi păşi în fruntea tuturor întreprinderilor noastre comerciale şi poate sta alături de cele mai bune librării din oraşele de frunte,

In Suceava avem și 3 prăvălii românești, iar în districtul Sucevei există o mulțime de prăvălii românești, cari ar putea susținea 10 prăvălii românești la Suceava, alimentându-se din ele, dacă și aici jidanii nu s'ar îndesa cu concurența lor necinstită și lipsită de scrupule.

* * *

25. Negustorii din Vășcăuți

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	În total
Bere		7	—	7
Bijuterii	—	1	—	1
Ceară	—	3	—	3
Cojoace	—	1	—	1
Drogiști	—	1	—	1
Ghete	—	—	1	1
Grâne	—	4	—	4
Haine	—	2	—	2

N E G O T U L	Români	Evrei	străini	TOTAL
Icoane			1	1
Lemne	4			4
Manufacturi	4			4
Mascuri		2		2
Ouă	1			1
Pănură	1			1
Papetari	2			2
Piele	2			2
Poame	2			2
Prăvălji	37	9		46
Sticlă și porțelan	1			1
Sumane	1			1
Vase		1		1
Vechituri	1			1
Vite	3			3
<hr/> Suma	75	14		89

*26. Privire generală asupra negustorilor din
districtul Văscăufului*

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
1 Bărbești	9	2	—	11
2 Bănila Rusască	28	2	—	30
3 Cabești	10	—	—	10
4 Calinești	5	2	—	7
5 Carapciu p. C.	18	2	—	20
6 Ceartoreea	1	2	—	3
7 Costești	18	1	—	19
8 Dracineț	12	3	—	15
9 Hlinița	7	3	—	10
10 Slobozia Băniliei	5	—	—	5
11 Stanești de jos	32	3	—	35
12 Stanești de sus	3	—	—	3
13 Vilauce	24	2	—	26
14 Voloca	2	1	—	3
15 Zamoștie	5	—	—	5
Suma	176	23	—	199

27. Privire generală asupra negustorilor
din a) Văscăuți și din b) districtul
Văscăuților

LOCUL	Români	Ebrei	Străini	In total
a) Văscăuți	—	75	14	89
b) Distr. Văscăuților	—	176	23	199
Suma	—	251	37	288

28. Negustorii din Vijnița

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	In total
Agenturi	—	2	—	2
Arme	—	1	1	2
Bere	—	1	—	1
Bijuterii	—	2	—	2
Blane	3	—	—	3
Boieli	2	—	—	2
Camatari	5	—	—	5
Cărămizi	1	—	—	1

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	In total
Ceară		1		1
Confecțiuni		2		2
Dopuri		1		1
Făină		20		20
Fân		5		5
Fier		13		13
Galanterii		9		9
Ghete		6		6
Gobăi		2		2
Grâne		30		30
Haine		17		17
Icoane		1		1
Lemne		17		17
Librării		2		2
Licheruri		3		3
Manufacturi		8		8
Mascuri		1		1
Mașini		1		1
Mobile		2		2
Opinci		3		3
Pănură		26		26
Papetari		4		4
Petroleu		15		15

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
Piele	16	—	—	16
Poame	3	—	—	3
Prăvălii	143	2	—	145
Sare	4	—	—	4
Sticla și porțelan	5	—	—	5
Sopon	1	—	—	1
Sumane	11	—	—	11
Tesături	1	—	—	1
Unt și brânză	1	—	—	1
Var	1	—	—	1
Vase	5	—	—	5
Vechituri	7	—	—	7
Victualii	5	—	—	5
Vin	5	—	—	5
Vite	5	—	—	5
Suma	418	5	—	423

29. Privire generală asupra negustorilor din districtul Vînăței

S A T U L	Români	Ebrei	Ceilalți străini	TOTAL
1 Bahna	3	1	-	4
2 Berhomet ¹⁾	107	14	121	
3 Ciornohouzi	15	5	-	20
4 Chiselița	16	-	-	16
5 Coniatin	14	-	-	14
6 Dichteniți	25	-	1	26
7 Dolhopole	12	-	-	12
8 Iablonița	33	2	-	35
9 Ispas	21	9	-	30
10 Lucaveț ²⁾	62	8	-	70
11 Marenice	8	2	-	10
12 Mega	5	1	-	6
13 Mihova	53	6	-	59
14 Milie	19	1	-	20
15 Patraș	3	1	-	4
16 Plosca	27	3	-	30
17 Podzaharici	6	1	-	7
18 Putila (Uscie)	23	-	-	23

1) Cu atinențele Cireșanca, Lăpușna, Katharinendorf și Mejebrodi.

2) Cu atinența Maidan.

S A T U L				Români	Evrei	Ştrăini	In total
19 Sergie				41	2	43	
20 Rivna				3	1	4	
21 Rostochi				35	6	41	
22 Stebne				3	1	4	
23 Storoneții Putilei				71	4	75	
24 Sipotul priv.				14	—	14	
25 Torachi				16	—	16	
26 Vijenca				29	2	31	
Suma				664	71	735	

30. Privire generală asupra negustorilor din
 a) Vîjnița și din b) districtul Vîjniței

L O C U L	Români	Evrei	Ştrăini	In total
a) Vîjnița	418	5	423	
b) Distr. Vîjniței	664	71	735	
Suma	1082	76	1158	

31. Negustorii din Zastavna

N E G O T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
Bere	1	—	—	1
Cai	1	—	2	3
Delicatese	1	—	1	2
Fier	3	—	—	3
Grâne	2	—	—	2
Lemne	4	—	—	4
Librării	1	—	—	1
Mascuri	—	27	—	27
Ouă	3	—	—	3
Pănură	2	—	—	2
Papelari	1	—	—	1
Petroleu	10	—	—	10
Piele	2	—	—	2
Prăvălii	65	6	—	71
Rachiu	1	—	—	1
Vase	1	—	—	1
Vechituri	1	—	—	1
Victualii	1	—	—	1
Vite	1	—	—	1
Suma	101	36	—	137

32. Privire generală asupra negustorilor din districtul Zastavnei

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	In total
1 Babin	21	—	21	
2 Boianciuc	16	4	20	
3 Borăuți	12	3	15	
4 Brodoc	13	13	26	
5 Cadobești	17	4	21	
6 Chiseleu	26	5	31	
7 Chrisceatic	11	7	18	
8 Cincău	15	8	23	
9 Cuciur Mic	23	5	28	
10 Culeuți	4	2	6	
11 Doroșăuți	27	7	34	
12 Horoșăuți	9	6	15	
13 Iurcăuți	17	5	22	
14 Luca	5	1	6	
15 Mitcău	9	4	13	
16 Mosoriuca	5	6	11	
17 Ocna	37	7	44	
18 Onut	13	1	14	
19 Părul Negru (Cearni potoc)	11	4	15	
20 Pohorlăuți	21	6	27	

S A T U L	Români	Ebrei	Străini	In total
21 Prelipce	10	—	5	15
22 Repujineți	10	—	—	10
23 Sanușeni	8	—	4	12
24 Toutri	22	—	5	27
25 Vasileu	31	—	3	34
26 Verbăuți	13	—	—	13
27 Verenceanca	52	—	2	54
28 Zvineace	16	—	9	25
Suma	474	126	—	600

33. Privire generală asupra negustorilor din
 a) Zastavna și din b) districtul Zastavnei

L O C U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
a) Zastavna	—	101	36	137
b) Distr. Zastavnei	—	474	126	600
Suma	—	575	162	737

Din tablourile resumative ale districtelor se poate vedea cât de jidovită e partea nordică a Bucovinei, din pricina că se mărginește cu Palestina austriacă, Galitia, leagănul fiilor lui Israil. Dar mai e o primejdie, care a năvălit asupra Bucovinei: puhoiul galicienilor, slavizarea, care însă a patruncis adânc în inima țării.

La nordul Bucovinei, pe valea Siretelui, Ceremușului și a Prutului, până la Nistru, se află astăzi în 52 de comune o pătură deosebită a poporului român sub numele: «Mazili și răzeși». Numărul lor se urcă la suma considerabilă de 25.000 de suflete. Acești români de viață vechilor familii din noblimea moldovenească sunt astăzi o stare mijlocie între boierimea și țărâimea bucovineană.

Străbunii lor formară odinioară că-

lărimea cea vitează în oastea Domniilor Moldovei, și existența acestor familii românești din partea nordică a Bucovinei se poate urmări până în timpul neuitatului Voevod Ștefan-cel-Mare. Acesta i-a așezat aici ca sentinelile pentru paza frontierei principatului său de către regatul polon.

Mazilii și răzeșii bucovineni sunt și astăzi proprietari de moșii, aşa numite dominicale, și patroni bisericești. Ei dispuneau în timpul boierescului de un număr oarecare de vasali cari le lucrau pământul. După desființarea boierescului, în anul 1848, mazilimea și răzeșimea nefiind deprinsă cu munca câmpului, a ajuns în împrejurări economice de tot grele, sărăcind din an în an tot mai mult.

Pe lângă neajunsurile economice se mai adaose în deceniile din urmă

pentru mazilimea și răzeșimea noastră și primejdea de a fi încercată cu totul de puhoiul imigrărilor neconținute ale elementului slav din Galicia învecinată. Răzeșimea începuse acum a-și pierde limba maternă aşa că la numărarea populației din Bucovina, în cele mai multe cazuri, ea a fost scrisă la ruteni.

Din cauza pericolului acestuia în anul 1899 s'a adunat un număr mic de bărbați, însuflareți de iubirea de neam, și a hotărât să înființeze societatea Mazililor și Răzeșilor bucovineni cu scopul de a pune stăvilă slavizării în această pătură socială de un trecut aşa de frumos în istoria neamului românesc, a întări între mazili și răzeșii noștri conștiința originei românești și a-i ridica iarăși prin promovarea intereselor lor culturale, econo-

mice, comerciale și industriale. Activitatea societății se restrângea numai la comunele răzeșești, cari se pot împărți în trei categorii, și anume: 1) în comune curat românești, 2) în comune mixte cu răzeșime română și țărănimă ruteană, 3) în comune cu răzășime rutenizată, dar pe cale a se deștepta la conștiința originei ei românești.

La categoria I-a se numără comunele: Mușenița, Bancești, Botușenița, Gropana, Igești, Ropcea, Banila-Moldovenească, Budeniț, Broscăuțul-vechiu, Cireș, Davideni și Nouă-Sulițe.

La categoria a II-a se numără: Mihalcea, Calinești-lui-Cuparencu, Cernăuț, Tureni, Gogolina și Lehucenii-Teutului.

Comunele de categoria a III-a sunt: Bănila rusească, Ispas, Milie, Vijnița,

Zamostie, Carapciu pe Ceremuș, Vilaucea, Voloca pe Ceremuș, Văscăuți pe Ceremuș, Stanești de jos pe Ceremuș, Stanești de sus pe Ceremuș, Barbești, Costești, Cabești, Comarești, Panca, Jadova, Nepolocăuț, Piedcăuț, Revăcăuț, Berhoment pe Prut, Ivancauți, Hlinița, Valeva, Cuciurmic, Verbăuț, Horoșăuț, Boianciuc, Babin, Vasileu, Samușin, Cincău, Culeuț, și Repujinet.

În părțile cele rutenizate există școli rutene. Mazilii și răzeșii sunt după lege siliți să trimită copiii lor la aceste școli. Faptul acesta a fost foarte întristător pentru dânsii. De aceea în toate aceste comune răzeșești, unde s'au făcut adunări generale extraordinare, comitetul societății era primit cu brațele deschise, iar în cursul desbatерilor puse la ordinea zilei, bieții ră-

zeși nu încetau să da expresie amărăciunii lor, plângându-se înaintea comitetului cu o înduioșătoare durere : « Am uitat limba noastră strămoșască, dar suntem Români. De noi nimeni nu s'a îngrijit până acum. Vrem școală românească, ca să scăpăm copiii noștri de atâta rusie ! » (D. Bejan : « Români din Bucovina » pag. 92, Cernăuți 1906).

Iată deci pentru ce aici nu avem nici un comerciant român : pentru că poporația românească e abia pe calea redeșteptării, căreia cele mai multe bețe în roate i-a pus stăpânirea austriacă în dorința ei de a ruteniza țara și de a-i avea pe Rutenii din Bucovina Galiții și Ucraina ca antagoniști ai Rusiei.

34. Tablou resumativ asupra negoțului din întreaga Bucovină

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	In total
Agenturi	1	100	4	105
Antrep. la înmorm.	—	—	2	2
Antrep. de luminat	1	—	—	1
Ape minerale	3	—	—	3
Aramă	1	—	—	1
Arme	2	4	—	6
Articole cosmetice	3	—	—	3
Bancheri, escompt. și camatari	1	81	2	84
Bere	1	152	13	166
Bijuterii	—	18	1	19
Birou de inform.	—	2	—	2
Birou de reclamaț.	—	3	—	3
Blane	—	16	1	17
Boieli	—	9	3	12
Cai	1	25	4	30
Cânepă	—	7	—	7
Cărămida	—	4	—	4
Cărbune	—	7	—	7
Cârnațe	2	10	6	18
Carne	1	1	—	2

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	In total
Cărți de joc	1			1
Catrințe	3			3
Castane	4		2	6
Ceaiu și Limonadă	3		3	6
Ceapă și usturoiu	3			3
Ceară	8			8
Cement	2			2
Chibrituri	2			2
Coase	1			1
Cojoace	2	17	8	27
Coloniale	2		1	3
Confectiuni	15			15
Coșărci	2		2	4
Crupe	7			7
Cufere	4			4
Dantele	3			3
Delicatese	5		1	6
Devoționalii	1	2	4	7
Dopuri	1			1
Drogiști	7		3	10
Drojdii	8			8
Făina	1	86	1	88
Fân	4	13	5	22

N E G O T U L	Români	Ebrei	Străini	TOTAL
Fașine		1	—	1
Fier	—	112	3	115
Fierantii	1	35	9	45
Figuri de ipsos	1	—	—	1
Flori	1	3	2	6
Galanterii	3	139	7	149
Ghete	—	34	16	50
Gobăi	—	19	6	25
Grâne	2	313	13	328
Haine	—	67	2	69
Icoane	—	14	8	22
Împletituri	—	14	—	14
Instrumente muz.	—	4	3	7
Lână	—	21	—	21
Lapte	—	13	—	13
Lemne	5	347	19	371
Librării	3	22	3	28
Lichere	—	31	2	33
Lucruri tărănești	3	7	—	10
Manufacturi	—	43	1	44
Mascuri	54	—	262	316
Mașini	—	9	2	11
Mațe	—	1	—	1
Material de clădit	—	3	—	3
Mobile	—	43	—	43
Oale	21	18	1	40

NEGOTUL	Români	Evrei	Ștrăini	In total
Oloiu	2	2	9	13
Opinci	41	--	--	41
Oțet	2	--	--	2
Otrăvi	1	--	--	1
Ouă	66	2	--	70
Pălării	6	5	--	11
Pănură	324	10	--	336
Papetari	59	7	--	66
Păpușoiu	1	--	--	1
Paseri	--	--	1	1
Pene	3	--	--	3
Pepeni	1	--	--	1
Perii	1	--	--	1
Pește	3	69	5	77
Petroleu	--	236	8	244
Piele	1	127	1	129
Poame	3	138	45	186
Prav	1	--	--	1
Prăvăliai	260	4626	590	5476
Prund	--	13	--	13
Rachiu	2	--	--	2
Ritualii	1	--	--	1
Rufe	1	--	--	1
Saci	2	--	--	2
Samsari	13	2	--	15
Sare	3	50	6	59

NEGOTUL	Români	Ebrei	Străini	In total
Săpun	1	2		3
Speculanți	3			3
Spirt	3			3
Sticla și porțelan	42	1		43
Sumane	44			44
Tescovină	4			4
Țesături	6			6
Trăsuri	1	3		4
Unt și brânză	25	4		29
Vânat	3			3
Var	11	19	1	31
Vase	1	29	8	38
Vechituri	53			53
Victualii	3	59	13	75
Vin	1	46	2	49
Vite	37	425	47	509
Zaharicale	1	30		31
Zarafi	—	22		22

35. Tablou resumativ asupra negustorilor din Bucovina

Orașul și Districtul	Români	Ebrei	Străini	In total
1. Cernăuți	45	2517	393	2955
2. Câmpulung	81	775	67	923
3. Coțman	—	259	65	324
4. Gura-Hum.	75	402	78	555
5. Rădăuți	98	1070	124	1292
6. Sirete	44	567	107	718
7. Storojineț	33	610	75	718
8. Suceava	68	534	42	644
9. Văscăuți	—	251	37	288
10. Vijnița	—	1082	76	1158
11. Zastavna	—	575	162	737
In toată Bucovina	444	8642	1226	10312

Am făcut, aşadar, o excursie prin întreaga Bucovină, și cel ce ne-a întovărăsit până aici, la sfârșit, n'ar avea nevoie de un comentar mai minuțios, de oarece cifrele din paginele de dinainte vorbesc singure îndeajuns. Dacă însă totuși ne oprim aici, atunci o facem numai pentru a da unele lămuriri, cari n'ar trebui să lipsească.

Să privim tabloul resumativ al differitelor specii de negoț.

Negoțul care se face pe pământul Bucovinei, se poate împărți în două părți, în negoț cu mărfuri produse în țară și în negoț cu mărfuri importate. Mărfurile produse în țară se împart iarăș în două părți, în mărfuri cari se exportează și în mărfuri cari se consumă în țară. Privind coloana Românilor din tabloul care reprezintă speciile negoțului, constatăm, că aceasta co-

Ioană, afară de prăvălii (260), mascuri (54), oale (21) și vite (37), e aproape goală, sau numai unde și unde câte un român.

In întreaga Bucovină sunt 444 comercianți Români, 8642 Jidani și 1226 străini. Acum să vedem mediul care susține acești negustori. Cea din urmă și cea mai nouă numărare a poporului bucovinean, numărarea din 1910, aduce următoarele cifre : 273.254 Români, 102.919 Jidani și 418 637 străini de alte naționalități. Va să zică, deși populația românească e aproape de trei ori mai mare decât cea jidovăscă, totuși contingentul negustorilor români e de 20 ori mai mic decât cel jidovăsc. Care deci e substratul care susține masa aceasta îngrozitoare de 8642 comercianți jidani ? Se va răspunde : nn numai pe spatele Româ-

nilor trăește Evreul parazit, ci și pe ale celorlalți creștini străini. Aceasta nu se poate, de oarece străinii își susțin comercianții lor, cări reprezintă numărul considerabil de 1226. Va să zică, deși Români produc și consumă mărfurile, în cea mai mare parte, totuși între producătorii și consumatorii români s'a insinuat mijlocitorul evreu, care de altfel ar trebui să piară neavând mediu care să îl hrănească, sau ar trebui să se restrângă la numărul minimal, pe care îl necesită mediul său nutritor, populația jidovască, în număr de 102.919 suflete. Ce ocupație au însă acești 102.912 jidani ? Priviți partea întâia a clasei de mijloc, la meseriași, și acolo veți vedea suma îngrozitoare de meseriași jidani, priviți datele oficiale referitoare la clasa intelectualilor, și veți vedea conting-

tul însășimântător ce-l au și acolo Jidanii, adunați toate ceste cifre și apoi scădeți-le dela suma care reprezintă poporația și întrebați-vă: în clasa dirigentă și în clasa de mijloc sunt atâția jidani, cine-i susține? În care popor și-au înfipt rădăcinele, de pot trăi așa de bine? Într' al lor? Nu se poate, de oarece poporul lor mai totul e reprezentat în acestea două clase: în cea de mijloc și cea dirigentă. Mai departe: acel mic crâmpciu jidovăsc, care nu s'a putut vîrî în clasa de mijloc sau în cea dirigentă, cu ce se ocupă? Din ce trăește? Agricultor nu-i! Peatră nu sfarmă! La pădure nu lucră! Atunci din ce trăește? Din ce? Iată deci o întrebare la care răspund numai totalitatea acestor cifre. Să vedeți: Jidanul ca să nu lucreze pământul, el îl arândează, ca să nu sfarâne

peatră, el se face furnizor de piatră, ca să nu bată cu maiul la butuci și să curme cu feresteul, el se facc antreprenor la lucru de pădure, și cine lucrează — țăranul, acel țăran cu pieptul și mânilor crăpate de ger, cu obraji scăzuți, cu ochii afundați în adâncul capului, acel țăran, care, robind din noapte până în noapte, ia drept plată pe zi abia a zecea parte din ceea ce câștigă antreprenorul său, un singur Jidan. Așa se face, că un singur țăran susține o familie întreagă de Jidani.

Dar să revenim asupra importului și exportului mărfurilor, asupra speciilor de negoț, rând pe rând, apoi să constatăm ce s'a făcut din partea noastră și ce ar trebui să se facă. Mărfă străină e importată exclusiv de Jidani, a-

semenea a noastră e exportată în cea mai mare parte tot de Jidani.

Pe la sate, printre țărani, adesea se întâlnesc Jidanași, pe cari nu i-ai văzut nici odată în viață, nu știi cine-s, dar îi vezi că arată țăranilor fel de fel de hârtii, până îi înșală: aceștia sunt agenți, dela fabrici, dela firme de tot felul. Cea mai nouă specie de agentură e aceea a transportului țăranilor la America. De multe ori familiile întregi românești au fost nenorocite de agenții cari au pătruns în locuința liniștită, mulțămită, a țăranului român, i-au ros acestuia urechile, i-au vîrât o mulțime de bazaconii în cap până l'a înduplecătat să plece la America, vânzându-și tot avutul său, jertfindu-și liniștea sufletească, fericirea casei, ademenit fiind numai povestile mincinoase ale agenților jidani, inte-

resați, cărora nu le pasă de nenorocirea, în care îl împing pe țăran; lucrul de căpitenie e să-l înduplece să părăsească țara și să-și capete plata de agenți.

Deși aproape în fiecare sat există câte o bancă românească, totuși numărul cămătarilor jidani se urcă la 81. Aceștia au dreptul dela prefectură să fie camatari, dar câți jidani mai sunt, pe cari autoritățile nu-i știu? Aproape fiecare jidan trăiește doar numai din dobândă creștinească.

După ce autorizațiile de crâșmărit, cele vechi, fură retrase și după ce legile cele nouă intrară în vigoare, în 1911, numărul total al crâșmelor scăzu, și prin urmare și numărul crâșmelor jidovești. Dar ți-ai văzut! Dacă jidanelu nu poate fi cămătar, dacă nu poate fi crâșmar, atunci în ce chip să înșele

țăranul, în ce fel să-l îmbete de cap ? Așadar, dacă nu cu rachiu, atunci cu bere. În Bucovina sunt 152 jidani negustori de bere și aceștia aproape toți avuseră înainte autorizați pentru crâșmărit. Pierzând dreptul crâșmăritului, se făcură deci cel puțin negustori de bere.

La bijuterii cifrele arată 18 jidani un singur creștin și nici un Român. De oarece specia aceasta de negoț pretinde un capital mare, firește cine s'ar îndesa mai tare să servească dorințelor publicului decât Țidanii, mai ales când li se oferă cea mai bună ocazie de a-l exploata după bunul lor plac, nefiind nici o concurență din partea creștinilor.

Sunt însăimântătoare cifrele, care reprezintă negustorii de fier: 112 jidani și numai 3 creștini.

Așijderea cifrele cari reprezintă negustorii de galenterii (139 jidani !), cele de grâne (313 jidani !).

O singură specie de negoț s'a încercat până acum să se naționalizeze : lemnul. Această încercare însă n'a izbutit, pentru că s'a amestecat politica de partide.

Iată ce frumoase sunt cifrele referitoare la negoțul lemnului : 5 Români, 347 jidani și 19 străini,

Altă direcție economică zădărnicită tot de politică e cea a tovarășilor sătești.

In întreaga Bucovină avem 260 prăvălii românești în raport cu 4626 jidovești și 590 străine. In orice caz, numărul prăvăliilor e, pentru noi, foarte desnădăjduitor, dar dacă privim numărul total al negustorilor jidani, e și mai desnădăjduitor ; faptul acesta însă

trebuia să ne îndemne cu atât mai mult la o muncă sinceră, desinteresată, intensivă, pe terenul clasei de mijloc, fără de care nu puteam trăi.

Incheem cu cuvintele marelui economist român A. C. Cuza, din «discursul» său «asupra proiectului de lege pentru organizarea învățământului profesional» (București, 1893) :

«V' am spus problema înainte, și veДЕti cât e de grea. Cei mai mulți, însă, văzând aceste greutăți ne zic : Ce să facem cu Evreii ? Să-i ucidem, să-i alungăm din țară ? Si nu găsesc alt mijloc decât de a spune că trebuie să întărim elementul românesc, ca și cum ar putea să se întăreasă aceea ce aproape nu mai există.

Eu am să vă spun însă ce să facem cu Evreii. Nu să-i alungăm din țară, fiindcă, deși am avea dorința —

și eu vă mărturisesc, că am această dorință — nu o putem face, pentru că nu s'a ajuns la stabilirea teoriei adevărate după care trebuie să se proceadă cu acest neam de oameni excepțional. Eu cred că noi trebuie, cu muncă stăruitoare și onestă, la adăpostul unor legi de protecțiu, să-i eliminăm din sânul nostru și aceasta e luptă cea mai grea pe care a avut-o de susținut neamul românesc vreodată și pe care trebuie să o întreprindem dacă nu voim să pierim. Să-i eliminăm dar, și mijlocul pentru a ne ajunge acest scop nu e de a-i pofti la masă, ci de a-i da afară în mod legal.»

IV. CLASA ȚĂRĂNEASCĂ

IV. CLASA ȚĂRĂNEASCA

Cea mai puțin studiată dintre clasele sociale ale Bucovinei este fără îndoială clasa țărănească, deși ei trebuia să i se dea cea mai mare atenție ca uneia care constituie cel mai puternic, mai trainic și mai rezistent factor pentru conservarea unei națiuni. Asupra clasei țărănești în special nu avem la dispoziție date pozitive, b., o.: cât e mare ca număr clasa țărănească a fiecărei națiuni, care e procentul analfabetilor acestei clase, procentul naște-

rilor și deceselor, pentru fiecare națiune în parte, și a. Toate aceste lucruri nu se știu pozitiv, întâiu pentru că statistica oficială nu răspunde la aceste întrebări, apoi pentru că cercurile românești, preocupate fiind mereu de alte chestiuni vitale, și de lupte politice, uneori fratricide, nu au putut să studieze aceste probleme *în lumina științelor statistice*.

Ar fi de adăogat și totala lipsă de mijloace a acelora cari ar fi voit și ar fi putut s'o facă.

Pentru scrierea de față găsim însă că sunt foarte potrivite câteva pagini asupra obiectivei agrare din Bucovina în cartea d lui Dr. A. Urbeanu («Deutschlands wahrhafter Krieg und die Frage der unterdrückten Rumänen in Österreich Unga n» — Tip. Rasidescu, București 1914), — pe care le tradu-

cem intocmai pentru exactitatea datelor — întru există acestea —, pentru dreapta lor interpretare și pentru expunerea concisă.

«Pe vremea când Bucovina fu cedată Austriei în baza contractului cu Turcii din 7 Mai 1775, erau pendinte numai orașele Cernăuți, Siret și Suceava, apoi țărani liberi din ocolul Câmpului-gului precum și pușinele familii de rezeși; restul pământului țării se afla în mâna episcopilor, mănăstirilor și a nobilimii mirene».

«Deci tot pământul Bucovinei a fost, înainte de 140 ani, în mâna Românilor, fapt care nu se poate tăgădui».

«În diat după anexarea Bucovinei de către Austria s'au produs însemnate schimbări cu privire la posesiunea și proprietatea pământului, și anume: 1) toate moșiiile mănăstirești fură puse

subt patronagiul și stăpânirea personală a împăratului, formând fondul religionar gr. or., care există până azi; 2) toate pământurile, cari la trecerea Bucovinei subt administrația civilă a guvernului din Lemberg, se aflau în mâna țăranilor, fură decretate de rurale; 3) în complecta posesiune a proprietarilor rămaseră numai acele moșii, cari pe ziua de 1 Noembrie 1786 se aflau de fapt în mâna proprietarilor, deci pământul numit «domenial». În felul acesta fură secularizate toate moșiiile mănăstirești. Țăranii fură declarați proprietari de mâna a doua și obligați să presteze anumite lucrări și dări către marii proprietari în calitatea lor de proprietari de mâna întâia, precum și mănăstirilor».

«Totdeodată fu organizat fondul re-

ligionar și s'au aranjat chestiunile de drept ale proprietarilor mari».

«Trecerea Bucovinei subt administrația civilă a guvernului din Lemberg mai avu ca urmare și extinderea privilegiilor nobilimii din Bucovina, care promise astfel dreptul de jurisdicțiune asupra domeniilor stăpâname de ea. Apoi posesorii acestor noi domenii cu dreptul de succesiune, formează o clasă privilegiată de alegători, atât pentru parlamentul comun cât și pentru dieta țării».

«Imprejurările aceste cari au avut o înrăurire atât de nefastă asupra desvoltării elementului românesc din Bucovina, și asupra participării lui la viața publică precum și în comerț și industrie, cu timpul au dat rezultatele cele mai dezastrosoase cu privire la chestiunea posesiunei pământului, atât de

însemnată petru conservarea naționalității române, precum dovedesc următoarele date statistice, cari nu se pot combate :

«In anul 1777 se aflau în Bucovina nu mai puțin de 277 boeri români cari formau clasa marilor proprietari. Apoi 142 de boerinași cari formau treapta a patra a nobilimii Aceștia au venit parte pe timpul războiului ruso-turc (1768-1774) din Polonia, parte erau autohtoni, cari în schimbul unor servicii au primit dela Ruși titlul de nobili, fiind eliberați totdeodată de toate serviciile de robot. Astăzi nu mai sunt în Bucovina nici 10 Români cari ar putea fi socotiți între acei posesori, cari să aibă în proprietatea lor măcar o singură moșie.

In total posesiunea acestor mari proprietari români nu formează nici chiar

3 1/2 % din întreaga suprafață a Bucovinei. Restul de 96 1/2 % se află în mâini străine și nu va trece multă vreme când și aceste 3 1/2 % din mâinile proprietarilor mari români vor fi perduite pe veci pentru elementul românesc. Ce privește starea economică a țăranului din Bucovina, aceasta a fost caracterizată admirabil prin următoarele cuvinte: «In fața acestei stări de lucruri (îndatorirea posesiunilor țărănești, imposibilitatea de a presta birurile grele din venitul de pe pământ etc. etc.,) rămân deschise pentru majoritatea țăranilor noștri numai două căi: foamea cronică sau mărire venitului prin muncă. Aceste două căi sunt într'adevăr urmate, prima de către cei debili din cauza bătrânețelor, a doua de către restul populației. Si aceasta se întâmplă mai ales primăvara, când

rodul pământului este consumat. În această tristă stare de infometare sunt toți țărani din Bucovina, precum se va putea vedea din următoarele date statistice privitoare la proprietatea mică: Ducatul Bucovina are o suprafață totală de 1.044.290 ha dintre cări au fost:

In a. 1900 propr. mare 469.194 ha.=44,93%
" " " mică 575.095 „ =55,07%

Proprietatea mare e formată din :

- a) prop. fond. ort. or. cu 268.495 ha.=25,71%
- b) mari propr. străini cu 176.309 „ =16,89 „
- c) „ „ români cu 24.390 „ = 2,33 „

«Proprietatea mică se împarte în modul următor :

- a) Bunurile particulare ale comunelor urbane și rurale cu 470.907 ha= 45,09% dintre cări 457.291 ha= 97,10 la sută a micilor propr. rurali și 13.616 ha a proprietarilor celor 5 orașe ale țării ;

b) Bunurile statului, ale țării, ale comunelor, corporațiunilor și bunurile publice cu 104.188 ha = 9,98%. Din punct de vedere al extinderei proprietăților în care se împart cele 1.044.290 ha ajungem la următorul rezultat semnificativ».

« Totalitatea proprietăților în Bucovina ajunge cifra de 199.185 din cărि aparțin :

75.9%	propr.	de tot mici	(0 – 2	ha)
15.1 „	„	țărani	„ (1 – 5	„)
7.6 „	„	„ de mij.	(5 – 20	„)
1.2 „	„	„ mari	(20 – 100	„)

« Restul proprietăților de 0.2%, cu 60.1% din întreaga suprafață a Bucovinei, îl posed marii proprietari. Având în vedere felul de gospodărie de acum din Bucovina, trebuie să presupunem că o gospodărie țărănească de 5 ha abia ajunge pentru întreținerea unei

familii de țărani. De oarece însă 91% din totalitatea proprietăților cuprinde mai puțin de 5 ha, precum a constatat serviciul statistic al țării în anul 1900, și având în vedere că țăranul din Bucovina nu se poate hrăni pe sine și familia sa din venitul unei gospodării mai mici de 5 ha, urmează că 91% ale micilor proprietari sunt expuși luptei necontenite cu foamea. Acest fapt bazat pe date statistice e de altfel dovedit și confirmat cu prisosință prin starea sanitată în care se află populația rurală din Bucovina, și mai ales prin ivirea și răspândirea rapidă și îngrijitoare a pelagrei, încât cercurile conduce de atoare să au văzut nevoie să intervină spre a putea pune stăvila acestui pericol amenințător».

«Considerând că pelagra este o urmare a unei repezi și lungi răbdări

de foame — precum și dovedit cercețările mele clinice și biologice — și că această boală cauzează corpului stricăciuni cări nu se mai pot îndrepta și cări se manifestează la urmași prin slăbirea și degenerarea corpului, precum deasemenea dovedesc experimentele mele cu animale — ni se înfățișează icoana dispariției elementului românesc din Bucovina, în toată claritatea și mărimea ei».

«Cu această ocazie trebuie să mai insist și asupra faptului că țaranul român este religios și că religia a contribuit în toate timpurile și în măsură mare la conservarea națiunei române».

«Cele spuse au valoare și în timpul de față și fondul religionar gr. or., este și astăzi scutul și pavăza națiunei române. Pentru acest zid de apărare a credinței se dău astăzi lupte

grele cu scopul de a-l răpi Românilor și mi-i teamă că elementul românesc va fi doborât și pe acest tărâm, ca pe toate celealte».

«Iată explicarea acestei temeri:»

Fondul religionar gr. or.

«Fondul religionar gr. or. din Bucovina cuprinde moșiiile cu cari au fost dotați episcopii și numeroasele mănăstiri și schituri — în Bucovina în număr de 31 — de către Voevozii moldoveni. În anul 1783 guvernul austriac a început a lua pe sama sa bunurile bisericești predându-le statului spre administrare».

«După separarea bunurilor rusticale, fondul religionar cuprindea 105 mile pătrate, adecă mai bine de jumătate din toată țara, care are o suprafață

de 190 mile pătrate. De prezent fondul religionar gr. or. cuprinde cam 47 mile pătrate. Venitul fondului este destinat pentru susținerea preoților mireni gr. or., a mânăstirilor nesecularizate Putna, Sucevița și Dragomirna precum și pentru scopuri școlare».

«De veniturile acestui fond religionar nu beneficiază numai Români, ci toți ortodocșii în măsuă egală, precum sunt Rutenii, Sârbii, Rușii și Bulgarii. Dintre aceste patru naționalități trebuie relevați mai ales Rutenii sau Rușii, din următoarele cauze :

«Înainte de 140 ani trăiau în Bucovina puțini Ruteni, și anume numai în regiunile dinspre Galitia, Podolia și Ucraina. Astăzi numărul Rutenilor este mai mare decât cel al Românilor*). Ia

*) Mai mare, însă numai după numărarea oficială, tendențioasă, a stăpânirii austriace; de fapt Români sunt în majoritate. — I. E. T.

31 Decembrie erau Români numai 34,1 la sută din populația totală a țării, pe când Rutenii ajunseseră la 38,1 la sută».

«Această preponderanță a Rutenilor în defavorul Românilor se arată peste tot locul : Multe sate neaoșe românești sunt acum pe deplin rutenizate și peste puțină vreme Rutenii vor avea supremăția și în școlile românești susținute de fondul gr. or. Astfel de pildă în anul 1902 au fost dintre studenții dela facultatea teologică din Cernăuți 85,2 la sută Români și 14,8 la sută Ruteni. Zece ani mai târziu însă erau numai 60 la sută Români și 40 la sută Ruteni. Cam tot astfel e proporția și în celealte școli susținute de fondul religionar. Ba chiar la școala reală gr. or. din Cernăuți numărul elevilor Români este atât de mic, încât

cursurile nu se pot ține în limba românească».

«Când, acum 500 ani, Voevozii moldoveni au creat episcopii dotându-le din belșug spre susținerea religiunii ortodoxe a poporului român, n'au bănuit că nobilele lor sentimente creștinești vor putea vreodată servi intereselor dușmanilor poporului român și chiar sprijini biruința acestor dușmani. Și totuși aşa este. Cu toate că fondul religionar bucovinean este format din bunuri exclusiv românești, el nu este considerat ca fond al poporului românesc, ci ca fond al bisericil gr. or.».

«Acesta îi aparțin însă, precum am arătat, nu numai Românilor ci și Rutenilor, Rușilor etc. Plecând dela interpretarea aceasta, Rutenii persistă în cererea lor de a se folosi de acest prețins drept și cer paritatea cu Ro-

mânii. Şi vor izbuti şi aceasta cu siguranţă, mulţumită favoarei de care se bucură la înaltele cercuri guvernamentale. Căci ca nici o altă naţiune din Bucovina, numai acestei favoare, Rutenii au de mulţumit ridicarea de şcoli secundare rutene pe banii statului, numirea de Ruteni în posturi înalte, favorizarea Rutenilor în paguba Românilor cu ocazia recenzământului, etc. etc.».

«Mulţumită acestei favorizări au şi izbutit să pătrundă în inima arhiepiscopiei româneşti. Ei n'au obţinut mai puţin decât dreptul să oficieze serviciul divin în biserică arhipiscopală română, în limba ruteană. Apoi au majoritatea (3 ruteni şi 2 români) în consistorul arhiepiscopesc, din care se alege totdeauna mitropolitul».

«Din cauzele acestea desnaţionaliza-

rea Românilor bucovineni și slavizarea lor deplină e numai o chestiune de timp».

«Pe când populația autohtonă românească e dusă la sapă de lemn și abia se susține de azi pe mâne, țăranul român, dat pradă foamei, trebuie să privească cum 12 din cele mai frumoase moșii ale fondului religionar au fost date la timpul său în arendă ministerului de agricultură pe timp de 99 ani, contra sumei de 7 cruceri (monetă convențională, egală cu 15 parale de fiecare ha) ; cum aceste moșii fură arendate din nou ministerului de agricultură fie în schimbul sumei deluzorii de 90 parale pro ha arendă anuală ; și—ceea ce nu trebuie să trecem cu vederea—țăranul român înfometat mai trebuie să privească cum s'a făcut un principiu prin arendarea

celoralte moșii ale fondului religionar numai la străini pe prețul de cam 28 lei și 19 lei pro ha, pecând oferte serioase de câte 36 până la 60 lei pro ha sunt sistematic respinse, tocmai pentru că sunt făcute de cătră țărani români înfometăți, aduși la sapă de lemn».

«E de necrezut, dar totuși e adevarat ! »

CONCLUZII

CONCLUZII

Ce privește concluziile la lucrarea de față, lăsăm în adins să vorbească iarăși d-l Dr. A. Urbeanu :

«Dar să mai recapitulăm cu puține cuvinte tarea Românilor din Bucovina».

«Până acum 140 ani, când țara aceasta fu anexată de către Austria, ea fost neaoș românească : Populația românească făcea $94 \frac{1}{2} \%$, pe când toți străinii la un loc ajungeau deabia la $5 \frac{1}{2} \%$; tot pământul era în mâinile boerilor, episcopilor și mănăstiri-

rilor, prin urmare în stăpânire românească».

«Ce-i drept, țăranul nu era liber, avea însă din ce să trăiască bine, avea hrană bună și era sănătos, vânjos și curajos. «Ei (țărani) sunt de constituție vânjoasă și deprinși cu călăritul din copilărie ; iubesc cu pasiune vânătoarea și atacă cu bărbătie urșii cei mai sălbateci din munții Carpaților» *). Astăzi, după 140 ani, vedem în Bucovina peste tot locul înaintare și civilizație, iar în toate straturile sociale domnește avuția și belșugul ; numai elementul românesc e pe cale să fie desnaționalizat sărăcia bate la poarta casei lui, clasa de mijloc dispără cu totul, iar țăranul român slăbește și fizicește în urma infometării

*) Die Bukowina zu Anfang des Jahres 1801, von Dr. Johann Polek, Czernowitz 1908.

continuă la care este expus. În felul acesta poporul românesc e pe cale să dispară. Spre a putea documenta aceste triste stări de lucruri m'am bazat pe date statistice, cari ne dovedesc următoarele cu cea mai mare exactitate : Numărul populației române autohtone a scăzut dela $94 \frac{1}{2} \%$, cât avea în anul 1775, la $34 \frac{1}{2} \%$ în anul 1910 ; iar în capitala țării, în Cernăuți, atinge abia $15,4 \%$ ».

«Boierimea românească, odinioară atât de numeroasă și bogată, a fost redusă în aşa fel încât nu numără mai mult de 10 proprietari, cari posedă abia $3 \frac{1}{2} \%$ din suprafață totală, și trebuie să lupte din răsputeri ca să poată salva și această parte atât de mică».

«91 % de țărani trebuie să ducă foame din cauza lipsei de pământ, iar

urmările acestor împrejurări îngrozitoare se manifestează deja vizibil în privința fizică».

«În comerț și industrie, Români nici n'au măcar 4 %. Elementul românesc este îndepărtat cât se poate de mult dela oficiile statului și cele comunale, iar întrebuiențării limbii românești în școală i se pun pedici, dacă nu-i chiar îndepărtată cu totul».

«Averea episcopilor, bisericilor și mănăstirilor, dotate odinioară cu înbelșugare de cără Voevozii români s'a luat, iar astăzi chiar susținerea lor e avizată la bună-voința administrației fondului religionar gr. or. E lucru cunoscut că mulți preoți români trebuie să se mulțumească cu o locuință care nu-i poate scuti pe dânsii și familia lor de frig și umezeală».

«În istoria modernă nu se pot afla

ușor astfel de exemple de desnaționalizare a unui popor, de decădere fizică socială și economică, precum ne arată icoana stării Românilor din Bucovina».

«In orice caz, starea Românilor din Bucovina este neasămănat mai rea decât a celor ce trăesc subt guvernul autocratic rusesc, ba chiar a Românilor din Macedonia cari până nu de mult trăiseră sub jugul turcesc».

* * *

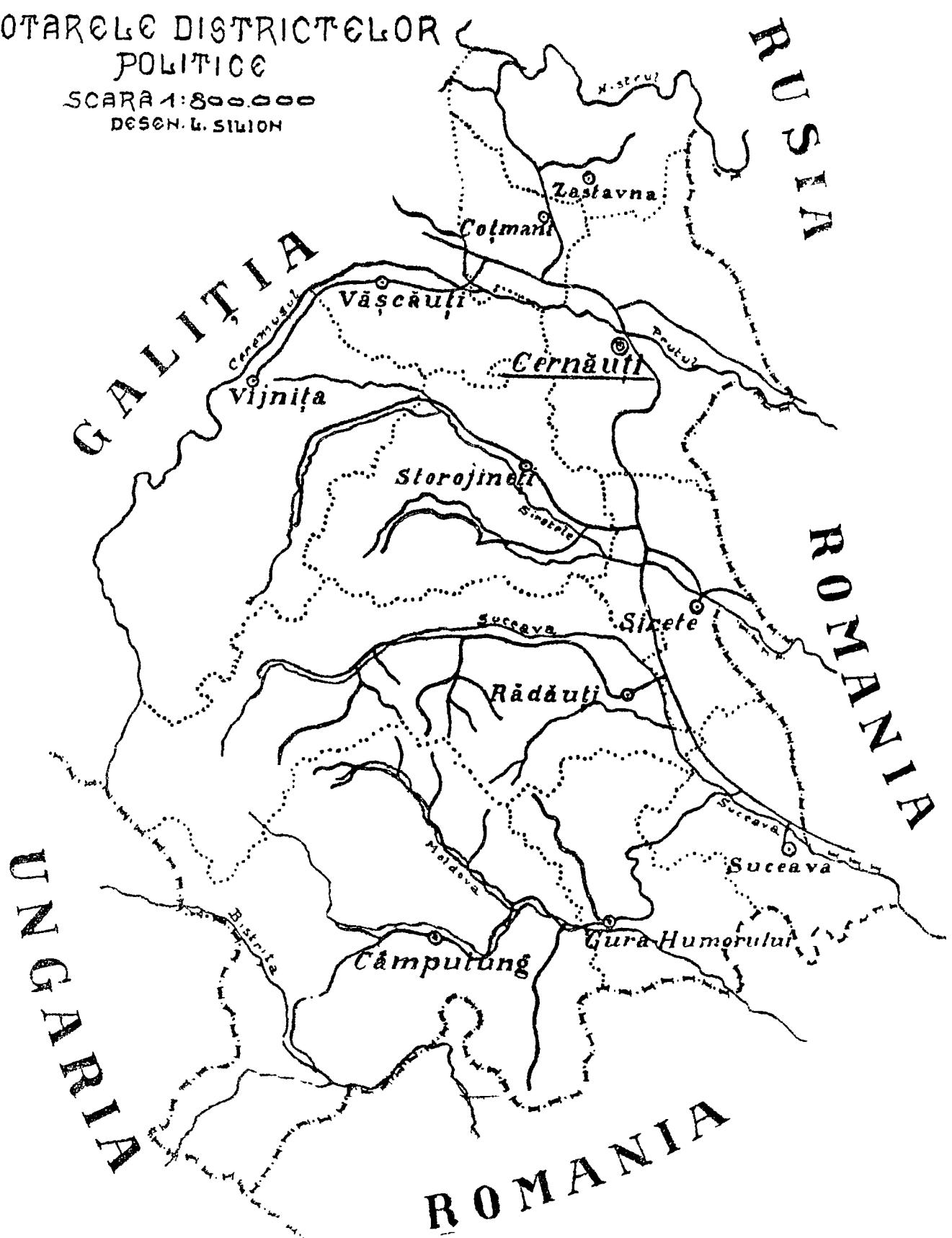
Aceasta este starea reală a neamului românecc din Bucovina, iar problemele cari rezultă din această stare anormală, așteaptă să fie resovite în : România Mare.

BUCOVINA

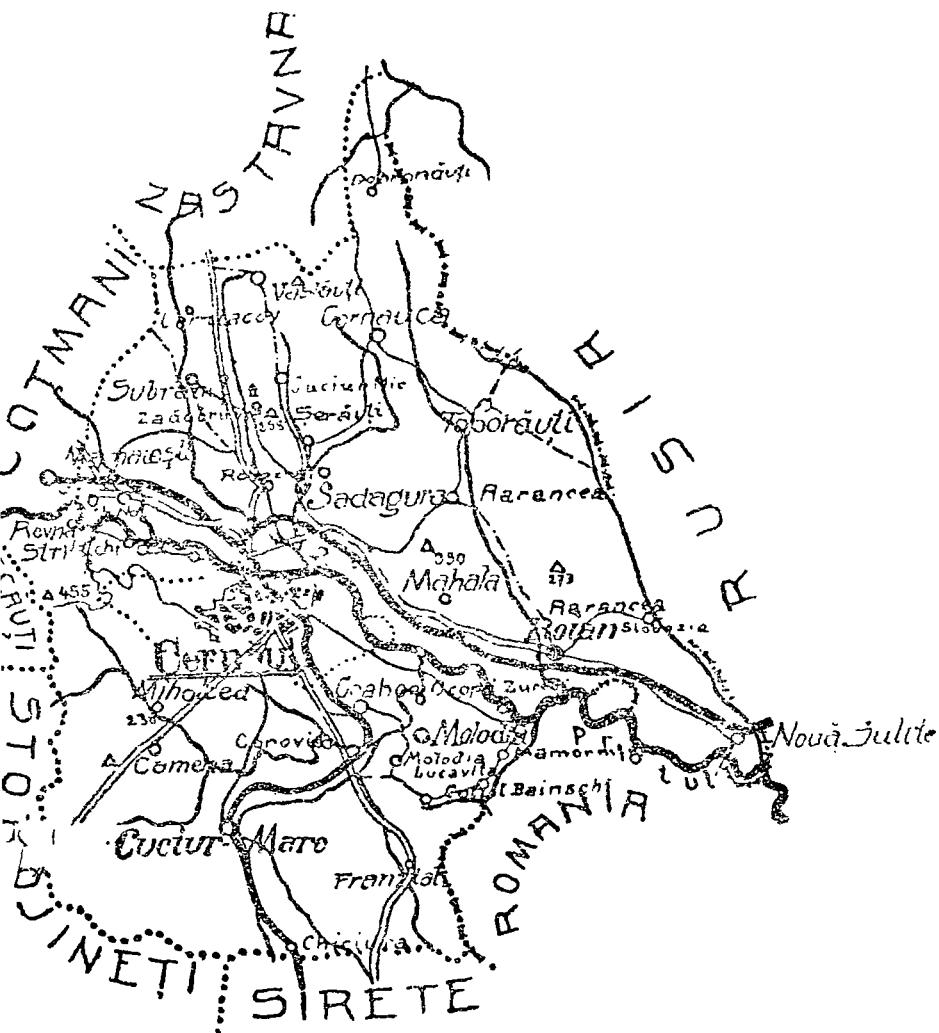
08

HOTARELE DISTRICTELOR
POLITICE

SCARA 1:800.000
DESEN. L. SIUION

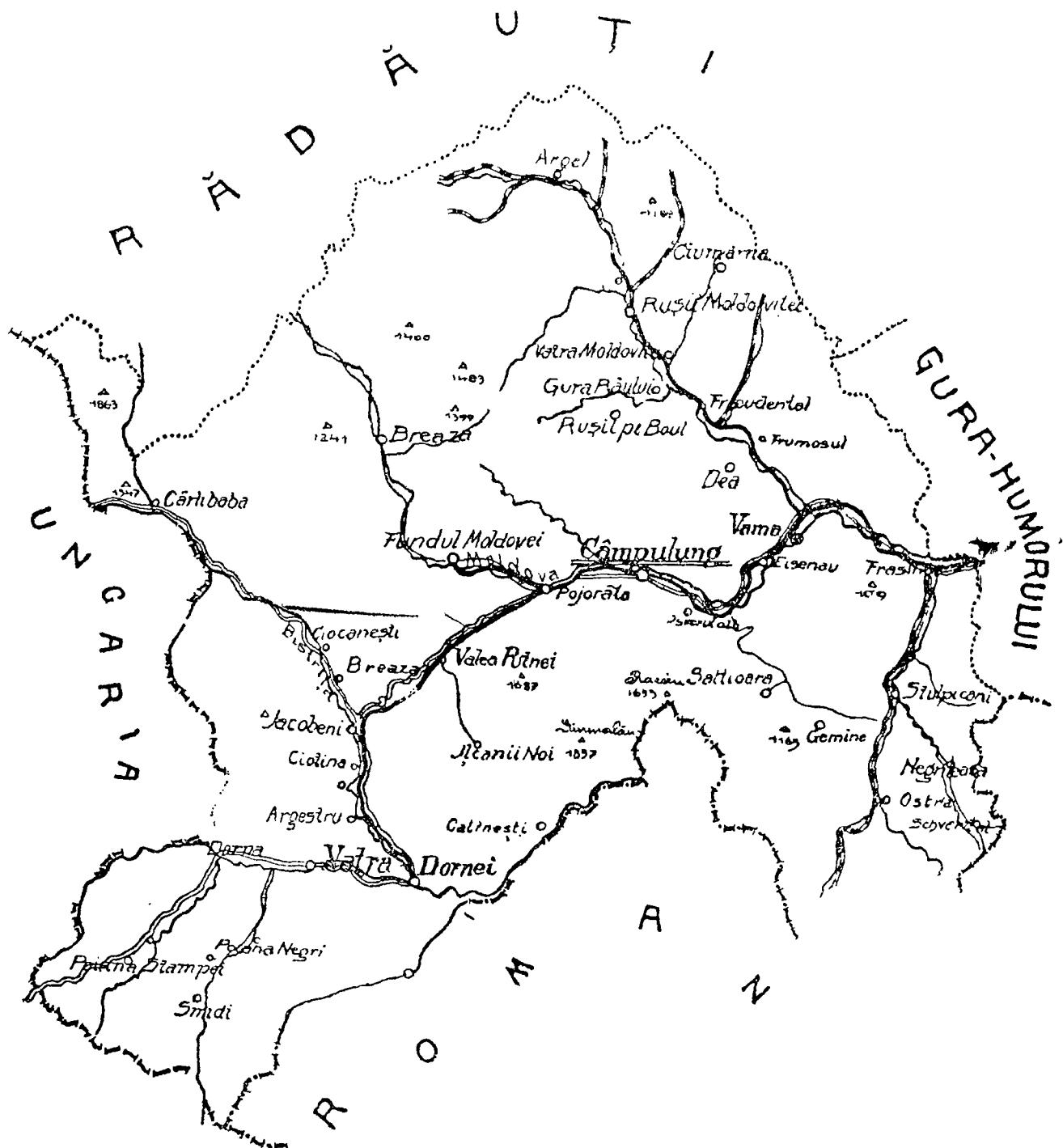
1. Districtul Cernăuți

Reproducerea oprită.

III

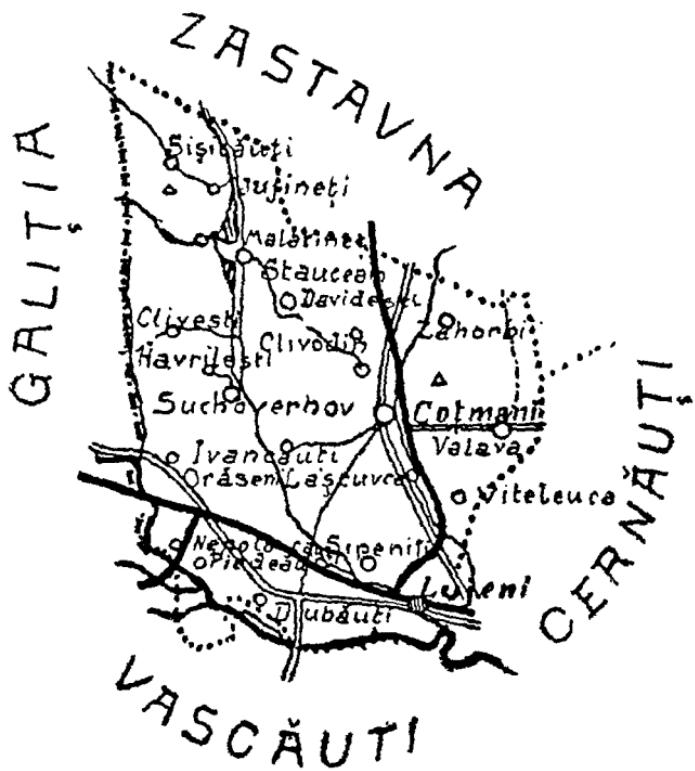
2. Districtul Câmpulung

Reproducerea opriță.

IV

3. Districtul Cotman

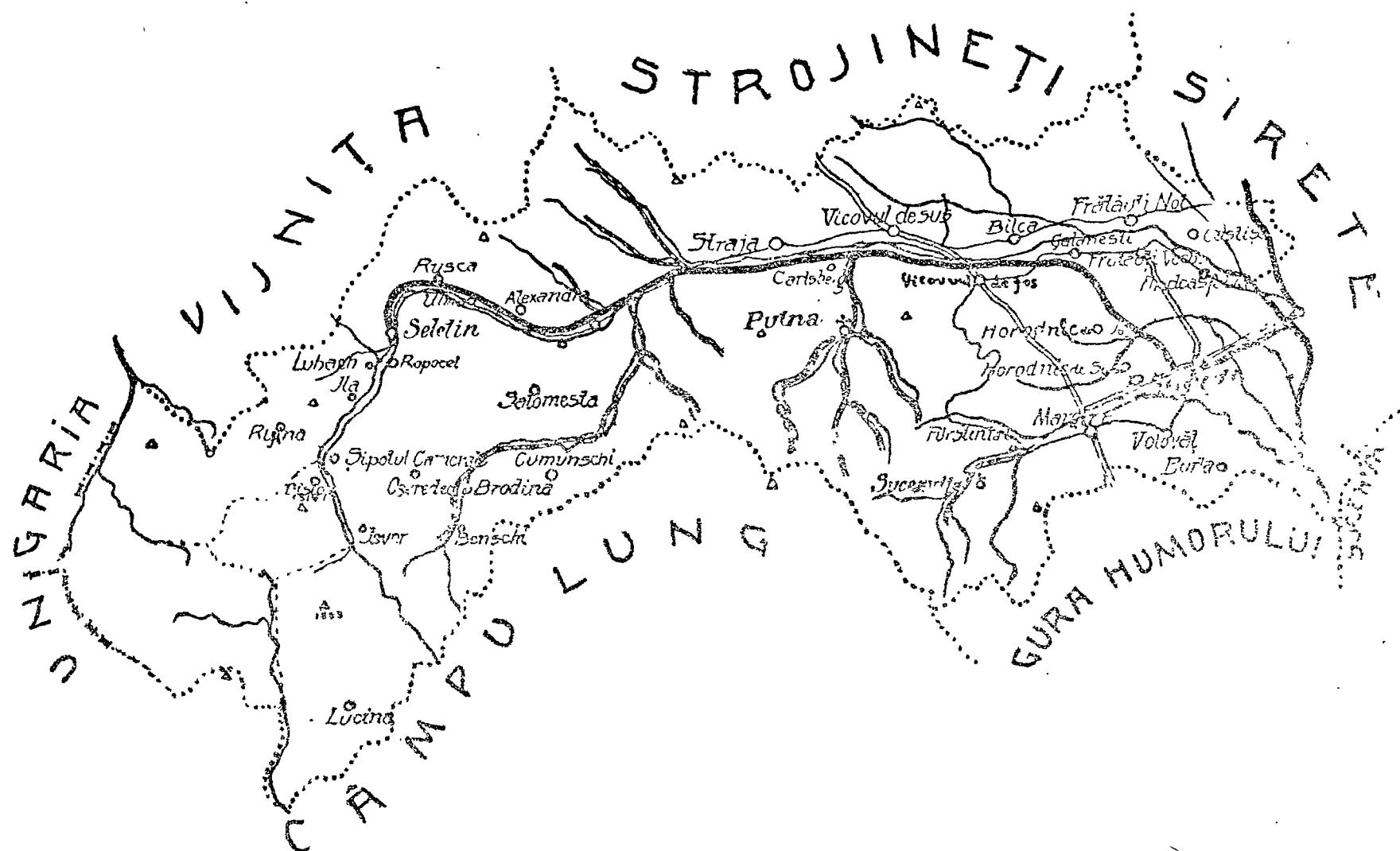
Reproducerea oprită

4. Districtul Gura-Humorului

Reproducerea oprita.

5. Districtul Rădăuți

VII

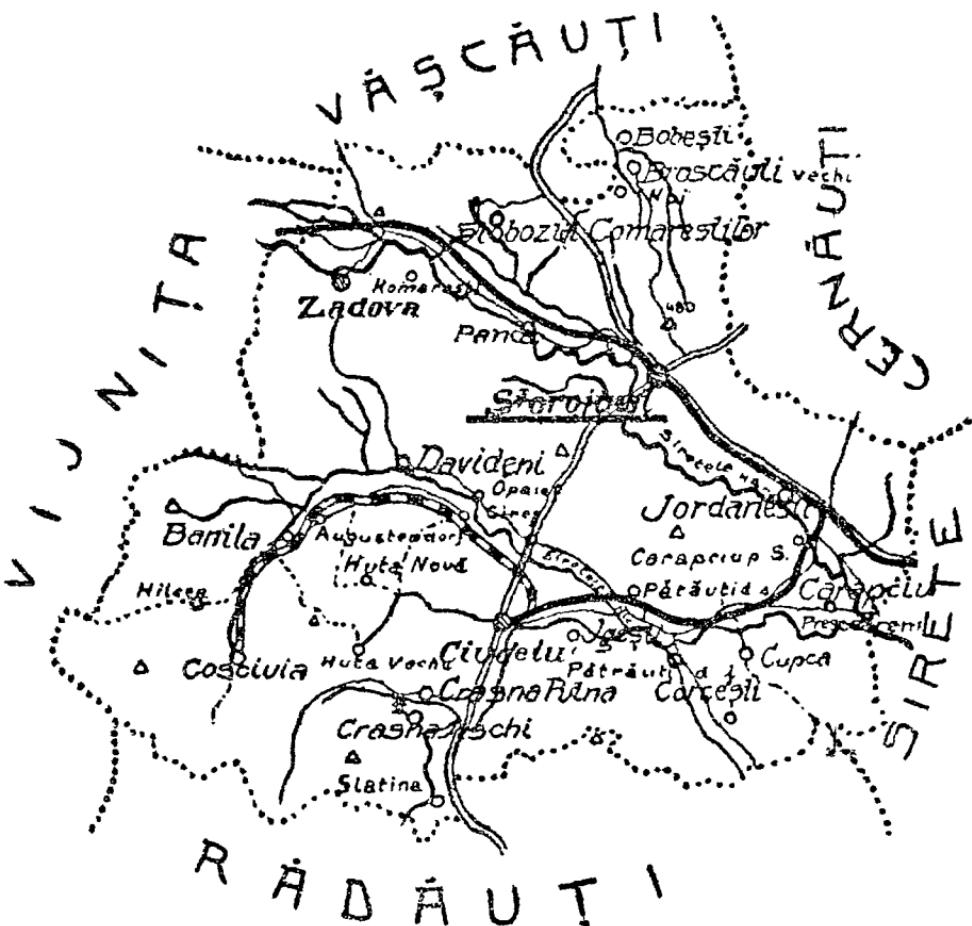
6. Districtul Sirete

Reproducere ușoară

VIII

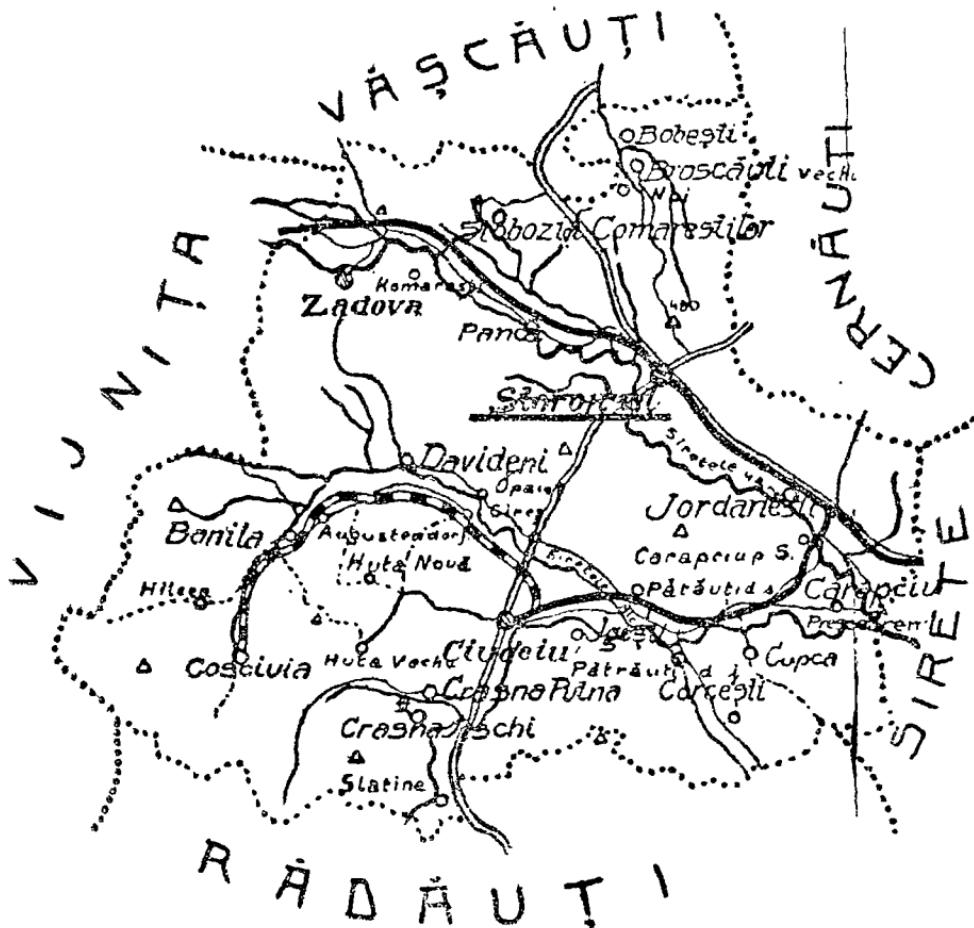
7. Districtul Storojinet

Reproducerea Oprită

VIII

7. Districtul Storojinet

Reproducerea Oprită

IX

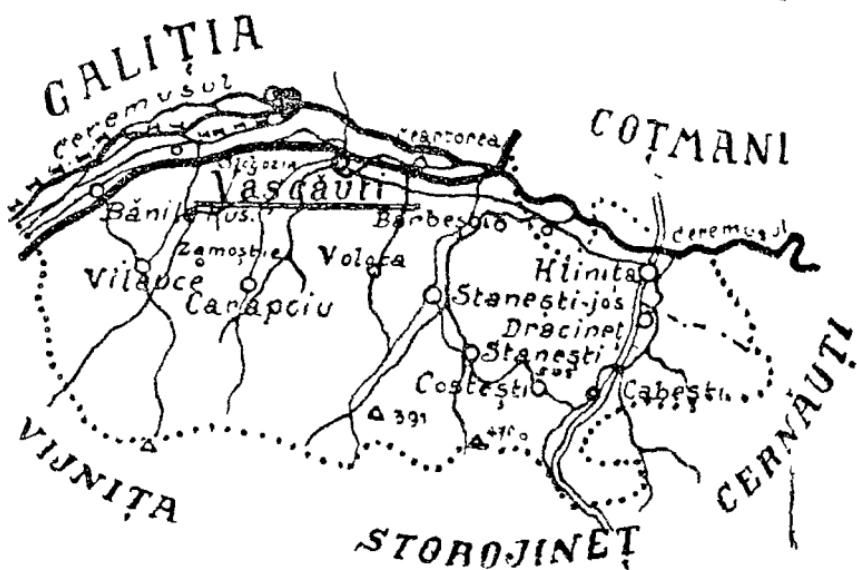
8. Districtul Suceava

Reproducerea Oprită

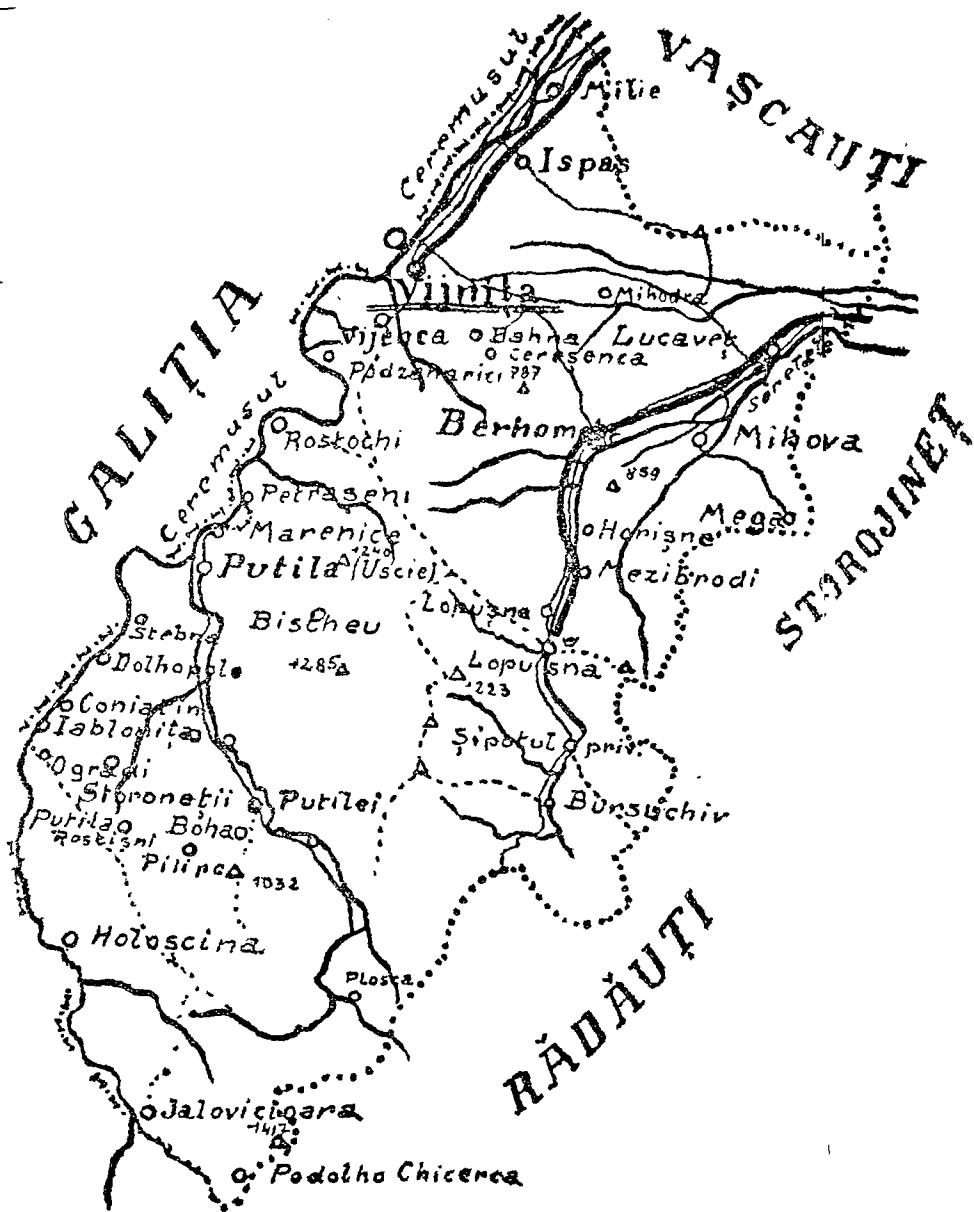
X

9. Districtul Văscăuți

Reproducere opriță

10. Districtul Vîjniță

XII

II Districtul Zastavna

Reproducerea împrită

